

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבק שדה

אור בהירות הדרך

מניעות דמעות ומעות
<< הדרכים אל ציון רבינו הקדוש
מזווית המבט של סוכני הנסיעות
<< על הזכות וההתמודדות עם
זמני מלחמה נגיפים וקשיים כמעט
בלתי עבירים << שיחה מיוחדת
עם מחוללי המהפיכה

מחושך לאור גדול
אחרי שנים ארוכות בחושך
מגלה ר' יואל את אורו של
הרבי ומבין שיש לו מקום
בעולם << ממעמקי שאול
אל שער החמישים

הספר בתיק התפילין
הספר שליווה כל ברסלב'ר חסיד מחצות הלילה
ועד קריאת שמע שעל המיטה << סקירה מיוחדת
על הקשר המיוחד של חסידי ברסלב בכל
הדורות לספר הקדוש עליו התבטא רבינו הקדוש
בהפלטות נוראות << שערי ציון אשר אהבתי

תיקון הכללי - הבטחתי ונושעתי?!
ארגון ההפצה בבורו פארק שכבר הביא יהודים
רבים להשתתף על הציון הקדוש בשיחה מיוחדת
<< מדור להשקות אילנות

לרבינו הקדוש יש דרך
מיוחדת בתיווך הבנים כל
אחד יכול ללכת בה
<< מדור במסילות הנערים

הנה יום הדין
הימים הנוראים משרים עלי פחד גדולה
במקום יראה קדושה, מה אפשר לעשות?
<< מדור התחזקות הנפש

20

אשרקה להם אקבצם

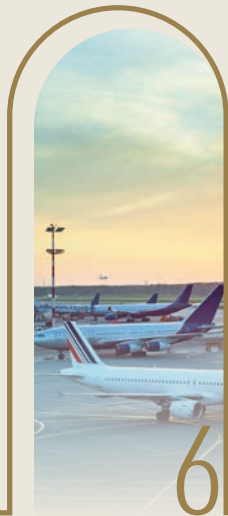
מסע של חיפוש ותשובה שעדיין לא נגמר ♦ מנתניה ועד אומן

14

יום שלם בלי הפסקה

סקירה מיוחדת על הספר 'שערי ציון' שהיה נחלתם של חסידי ברסלב בכל הדורות

6

מאחורי הקלעים

בשיחה מיוחדת מספרים כמה מסוכני הנסיעות על ההרגשה והשליחות בדרך לקרב את הלבבות אל המעיין

י"ל ע"י
מערכת אבקשה
טל': 02-539-6363
פקס: 077-318-0237

©
כל הזכויות שמורות.
העתקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק
כאישור בכתב מהמערכת.

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקות דפוס - כל סוגי ההדפסות במחירים זולים לקבלת הצעת מחיר משתלמת במיוחד פנו לטלפון 052-7631367

עיצוב גריד ועריכה גרפית
eBLUM

אברך יקר, אנו מתפשים אותך!

אם היך אוחז בעט סופר, או מתמצא במקצועות הכתיבה השונים, ראיון, תמלול, עריכה, תרגום, וכדומה, אנא פנה למערכת והשאר הודעה בשלוחה 2

אב בחכמה ודרך בשנים

הרה"ח ר' אלעזר מרדכי ראזנפלד

40

מדורים מלאי דעת מאידה:

- 36 **חיים של הפצה**
הבטחתי ונשעתי
- 38 **במסילות הנערים**
הספר 'להודיע לדורות'
- 44 **ילדי ששועים**
עצת הנאולה - מאמר
- הכח הניסי של רבינו - סיפור
שעושעונים

- 04 **ימי נעוריי**
ר' יהושע יונתן דרוק שליט"א
- 26 **מופת זה אני**
דמועות בפושקנא
- 30 **רפואת הנפש**
ימים "נוראים"
- 35 **נקודת המיקום**
חריש של הפצה

לתרומות ושותפות בבית אבקשה פנו עוד היום:
בארץ ישראל
02-6237686
בארצות הברית
845-650-9368

נסיעה שכל השזובה שכלימה

ולא להשיב לאותה שאלה הוצרכנו, כי אם להתבונן בפנימיות ושורש הדברים. כי אכן, כך מכנה הנביא את מי שבחרו להתוודות את עוונם בפיהם, אך בשפתם, ואילו ליבם, מקום הכבוד והמלכות ריחק מהמליך את מלך העולם לאחד ואין בלתי.

לכן, התיקון אותו מגלים הצדיקים רועי הדורות לעוונות שפגמו במלכות ה', היא דווקא ה'נסיעה לצדיק' וההתקבצות ההמונית בריבוי הבתים, מתוך אמונה שלמה וביטול שלא נראה כמוהו, לקיים את רצון ה' על ידי הציות לציווים של רועי הדורות בלי שום הבנה, פשוט לבוא ולהשתתף במעמד ההכתרה ולזעוק 'חי המלך' גם ללא שום הרגשה עילאה.

זה סודה של דרך התשובה שקבל הדור האחרון מצדיקיו האמיתיים, לא רק לדפוק 'על חטא' בפה, אלא גם ובעיקר על ידי הכפפת הלב לאמונה שלמה בעצות הצדיקים, לשוב ולעזוב את דרך השקר בה אנו מחפשים את כבוד עצמנו ואת הסיבה ההגיונית למה ואיך נרוויח מכל מצווה, ולקבל על עצמנו ביטול מוחלט לרצון ה', הכתרת מלכו של עולם למלך על כל הארץ וברואיה בהתחדשות חדשה וללא שום סייג ותנאי.

את נקודה זו אנו ננסה להעביר בין עליו של גיליון זה. מצד אחד, נספק הצצה לעולם של חסידים, תלמידי חכמים ומרביצי תורה שבזמן הכי חשוב בשנה יוצאים למסעות מפרכי גוף ונפש, נשמע מסוכני הסניעות על האור שמאחורי הדרכים כפי שהוא נראה מהזווית הגשמית של האירוע, ומצד שני, סקירה מיחדת על הספר 'שערי ציון' ובו התפילות שהתחבבו על אנשי הבעל תפילה בהם הגו שוב ושוב ובצד, כדי לקיים בפשיטות את מצוות התושבה בפיהם, להזכיר את מעשיהם ולשוב עליהם קדם בורא העולם. בנוסף, יצאו לאור עולם בשני מעיות מיוחדות, מסעות קדושים של נשמות שהקשיבו לקולו של הנשר הגדול ובאו לחסות בצל כנפיו.

כי כך הם פני הדברים וזוהי הבשורה לדורו של משיח. ההתגלות הכי פנימית, עמוקה ושורשית של המצוות הישירות והנחוצות שגילה משה רבינו, כשהם בלולים בעצות בהירות ומאירות ששייכות לכל אחד ואחד. זו הדרך היחידה לבנות את קומת השכינה להקים את המלכות עדי נזכה לצאת ולקבל פני משיח במהרה. ■

בעת בה הנכם אוחזים בידיכם את עליו של גיליון זה כבר נשמע ממרחקים קול השופר הקרב ובא, שופר של תשובה, והנה מברכים כבר את חודש "אלול". כאשר מגיע עת כזו, אין זקוקים תלמידיו של הנחל נובע להוציא את התשובה מהמחסנים ולנער מעליה את האבק, שהרי הם עוסקים מדי יום ביומו, אך למרות זאת ואולי דווקא לכן, מבינים הם את עניינה של התשובה כחובת השעה ומבקשים לפעול אותה בתכלית יכולתם.

כדי להתחדש בעניינה של מצוות התשובה אנו נזכרים במאמר הנורא, בו קבע רבינו הקדוש מסמרות ויסודות בתורת התשובה, שם מתגלה מחדש את עניינה הישן של התשובה שקדמה לעולם 'עיקר התשובה, שישמע בזיונו ידום וישתוק'. (ליקו"מ קמא ו')

משהו במילים הללו גורם לנו לעצור לרגע, אנחנו מתבוננים שוב ושוב במילים הנוראות הללו ומחפשים בתוך סתרי התורה הזו, את יסודות התשובה שהכרנו עד היום כמו 'וידוי' 'חרטה' ו'קבלה לעתיד', אנו מתבוננים שוב ושוב, מתוך אמונה פשוטה שהרבי גילה פה סוד חדש, כזה שלא רק שאינו 'סותר' להלכות תשובה להרמב"ם, אלא אף מאיר אותם בהתגלות חדשה משער החמישים.

גם בעל הביאור הליקוטים כבר הרגיש בכך והוא מעורר קושיא זו בביאורו לתורה השישית, ושם הוא מביא את ביאורו המופלא והבהיר כדרכו במילים ספורות המקפלות בתוכם עולמות שלמים, ותמציתה היא שכל מהותה הפנימית של מצוות התשובה בפיו של האדם אינה אלא כדי לעורר את ליבו של האדם להתבייש על מעשיו ולשוב עליהם. ובהמשך דבריו, כמידה כנגד מידה, מאחר והעבירות גרמו לפגם בכבוד מלך העולם, עליהם עבר האדם כדי להגדיל את כבודו ותאוותיו, ואם כן, על ידי שפיכת דמו והמצוות שיעשה מעתה יבנה את קומת המלכות.

על פי יסודם של דברים אלו נוכל ליישב את תמיחת העולם אותה הם מקשים לעיתים אך בסתר ליבם על החסידים הנוודים: הרי הימים הנוראים ימי תשובה המה, ומה מקום מצאו להם אותם חסידים מתים להתגלגל והיטלטל בדרכים דווקא בזמן קדוש זה להשתתחות המונית באהבת חברים? וכי היכן מצינו הנהגה זו בדרכי הבעל תשובה החפץ להיטהר שינדוד וילך בעיתות מלחמה ומגיפה להתקבץ בכזו מין אש של אמונה?

התיקון אותו
מגלים הצדיקים
רועי הדורות
לעוונות שפגמו
במלכות ה',
היא דווקא
ה'נסיעה לצדיק'
וההתקבצות
ההמונית בריבוי
הבתים, מתוך
אמונה שלמה
וביטול שלא
נראה כמוהו,
לקיים את רצון
ה' על ידי הציות
לציווים של
רועי הדורות

"ר' לוי יצחק התבטא בפליאה: התפילה פה מזכירה את תפילת יום כיפור..."

שיחה עם: הרה"ח ר' יהושע יונתן דרוק שליט"א

אם תוכל קצת לתאר לנו את ההזיז בישיבה מנקודת מבט שלך כבחור צעיר ביותר?

ה"עבודת השם" בישיבה איננה ניתנת לתיאור, האווירה הייתה עצומה מאד, ממש כמו שלהבת אש רותחת. כל מי שנכנס לישיבה הרגיש מיד את הדיבור של הרבי: 'אני אוצר של יראת שמים'. בכל סדרי הישיבה ראו את תבערת לבבם של בחורי החמד, כמו כן, בתפילה, התפללו בישיבה בהתעוררות והתלהבות גדולה ביותר כפי רצון רבינו, בעניין זה אני זוכר שפעם הגיע לישיבה הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר ז"ל והתפלל עימנו תפילת ערבית, אחר כך התבטא בפליאה גלויה על תפילתם של הבחורים שהייתה בלבת אש רותחת, 'זה מזכיר לי את תפילת ערבית של ליל יום כיפור'.

מי שזכה לקבוע את מקומו בישיבה היה יכול להעיד שזה לא היה רק 'מחזה' חד פעמי, רק כל תפילה ותפילה בישיבה ממש רעדו אמות הסיפים מאש קודש של עבודת התפילה. וכמו שאמר רבינו ז"ל (תורה ט): עיקר החיות מקבלים מהתפילה. הרי רביז"ל אחז מהחסידיים הראשונים שהיו שואגים וצועקים בתפילתם ומחאו כף אל כף כמ"ש בחיי מוהר"ן ועוד, ואכן הבחורים השקיעו את כל כוחם בעבודת התפילה.

כך גם בחלק לימוד התורה. הרי רביז"ל אמר (ספה"מ): 'הרגל הלימוד הוא עולה למעלה על קיום כל המצוות', ואכן היו בישיבה מתמידים עצומים שעמלו ביגיעת התורה לעומקה בעומק העיון. ישבו שם בחורים שעסקו בתורה ביגיעה עצומה, אך אי אפשר לפורטם כי רבים הם. את אחד מהם לא אמנע מלהזכיר בהיותו כבר שוכן עפר, הלא הוא הקדוש ר' אלעזר וויספיט הי"ד שישב והמית עצמו באהלה של תורה, והמתמידים הללו, היו גם בד בבד עובדי ה' מופלגים, בקימה בחצות לילה לעבודת הבורא, התבודדות, תפילה בכוח וכו' וכו'.

ועוד לא דיברנו על עבודת התבודדות... כשנכנסתי לישיבה עוד היו הולכים ברגל לבילי שישי לשדה בגבעת שמואל. זה היה עונג נפלא. עצם ההליכה במשך כעשרים וחמש דקות הלך, וכך גם בחזור, כששבכל הזמן הזה אנחנו מדברים שיחת חברים אחד עם חברו. ובהגיענו לשדה היינו מתיישבים יחד על הארץ ושרים ניגוני דביקות והתעוררות נפלאים, כאשר גולת הכותרת היא השעה התבודדות'.

מאז כבר הייתי בהרבה שדות ויערות עם אנשי שלומינו, אבל כזה טעם מתוק כמו אז - עוד לא חוויתי. בתקופה מאוחרת יותר כשכבר נעקר

שלוש ר' יהושע, תחילה נבקש לשמוע מעט על ימי נעורייכם בצילול של הנחל נובע.

האמת שלא נולדתי בבית של ברסלב, אף כי סבי מצד אימי הוא החסיד הנודע ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין זצ"ל, אולם אבי לא נמנה על חסידי ברסלב. אך דרכי ה' נעלמות הנה, ובסיבות מהפך ברחמי לזכות את נפשות ישראל להתקרב לרבינו הקדוש הנחל נובע מקור חכמה.

אני זכיתי לשמוע על אורו של הרבי, על ידי שאר בשרי שדאג לקחתי עוד לפני בר המצווה שלי לבני ברק ולהכניסני ללמוד בישיבה הקדושה הנקראת של שם רבינו, 'ישיבת ברסלב בני ברק'. בהשתדלותו נכנסתי לשם כבר בהיותי כבן שתיים עשרה שנה, בשנת תשמ"א, ושם ביליתי את ימי בחרותי עד לחתונתי בשנת תשמ"ט ואף שמחת בר המצווה שלי התקיימה בין כותלי הישיבה.

ילד בישיבה? זה לא נרם לכם להרגיש קצת מטורח מול הבחורים המבוגרים יותר?

קודם כל, חוץ ממני למדו עוד כמה ילדים בגיל דומה, ושנית, האווירה באותם ימים הייתה רחוקה כל כך מהמצב בישיבות היום בו הכול מוגדר ומתוחם. בישיבה למדו בחורים מכל הגילאים, מבחורים מבוגרים לפני חתונתם עד בחורים צעירים ביותר, כולל בני נעורים שעוד לא נכנסו לנועם עול תורה ומצוות... לא היה הבדל בין אלו מישיבה קטנה או ישיבה גדולה, כולם למדו יחד באהבה ואחדות גדולה.

אף בחור לא הרגיש את עצמו חשוב יותר בזה שהוא מבוגר יותר, כולם כאחד היו חברים וידידים בלב ונפש, באהבה ואחדות שאיננה ניתנת לתיאור. אדרבה, המבוגרים התיידדו במיוחד עם הצעירים וקראו אותם ולפעמים למדו אתם חברותא.

כאמור, כשנכנסתי לישיבה הייתי אך בן שנים עשרה. ומיד בכניסתי קבלוני בחורי הישיבה בחמימות ונעימות. בעומק ליבי שמורה הערכה מיוחדת לשאר בשרי הרה"ח ר' בנימין וויצהנדלר שליט"א שהכניסני לחדרו לישון כדי שארגיש בנוח ואסתדר במקום, בהתחשב בגילי הצעיר, הרי שהקושי במרחק מהבית מתעצם שבעתיים. גם אחר כך כשעברתי לחדרם של כמה בחורים שהיו מבוגרים ממני הרבה, קרבוני והרעיפו עלי חום באופן מעורר השתאות.

מזור חדש לבני הנעורים!

ע"ה, שפעם בליל ראש שנה בעודם יוצאים מהסעודה ראה הוא את ר' נפתלי צועד לכיוון שונה מהכיוון בו צעדו כלל הציבור, לפליאת ר' נחמן להיכן הולכים בשעה זו, ענהו ר' נפתלי בפשיטות 'הלא ראש השנה היום? צריך לכת לשדה' ממשיך ר' נחמן לספר לי 'אני מגיע למחרת בבוקר לתפילה, ולהפתעתי אני רואה את ר' נפתלי חוזר רק אז מהשדה'. כזה היה ר' נפתלי.

באותה עניין סיפר לי ר' נחמן גם את העובדא הבאה. שאלתי פעם את החסיד ר' הירש לייב ליפל: "מה עשיתם מדי לילה שמונה שעות בשדה, בקור המקפיא?!" ענה לי ר' הירש לייב במתיקות לשונו: "את זה אי אפשר להסביר, אף פעם לא טעמת את זה..."

מעשה פלא אף סיפר לי ר' יענקל. היה זה בזקנותו של רבי אברהם ב"ר נחמן והוא כבחור צעיר ביותר ניסה פעם לעזור לו ללבוש את המעיל, נענה לו ראב"ן בחומרה: 'כבוד איז טרייף' - כבוד הוא טרף.

החסיד ר' מוטל יגלניק סיפר לי עובדא מופלאה, היה אוכל בראש השנה אצל ר' נתן בייטלמאכער, ור' נתן סיפר לו איך ביותו ילד קטן בן תשע שנים, לקחו אביו לקיבוץ באומן, בהיותו באומן הביאו אביו לפני ר' נחמן טולטשינר כדי שיברכו, נענה ר' נחמן טולטשינער לר' נתן ביטלמאכער תוך כדי שהוא אוזח בידו, 'ילד כמוך צריך כבר גם כן לדעת שהעולם הזה אינו תכלית'.

ר' מוטל תיאר לי פעם איך ר' אברהם שטרנהרץ הגיע בערוב ימיו לשבת חנוכה למירון, הוא היה כבר זקן מופלג וכוחותיו בל עימו, עד שהוצרכו כמה מאנ"ש להביא כיסא ולהעלות את ר' אברהם במעלה ההר. ר' אברהם התפלל אז מעריב לפני התיבה, אחר הסעודה נפנה מיד לישון לאגור כוחות לעבודת חצות הלילה. מיד אחר התפילה, עשו קידוש ור' אברהם התחיל לדרוש בתורה מ'ליקוטי מוהר"ן' עד שדחקו בו: "ר' אברהם הגיע זמן הסעודה". ר' אברהם הפסיק מיד וכל הציבור נטלו ידיים לסעודה. תיכף בתחלת הסעודה התחיל ר' אברהם תורה חדשה בליקוטי מוהר"ן וכך ישב ודרש שעות ארוכות עד שהגיעו ואמרו לו 'הגיע זמן המנחה'. התפללו מנחה, ונטלו ידיים לסעודה שלישית. ר' אברהם מתחיל עם תורה שלישית! ממש היה נפלא לראות אותו כל השבת עסוק בדבר אחד, ברבי.

ר' מוטל שימש במשך שנים רבות כגבאי הקיבוץ בירושלים. הוא סיפר לי איך שפעם אחת הכריז עליה לר' אלחנן ספקטור ואמר: 'עמוד הרב ר' אברהם אלחנן בן ר' דוד שלמה, אחר התפילה ניגש אליו ר' אלחנן ותערומת בפיו 'למה אתה מכנה אותי בתואר הרב? ענהו ר' מוטל בפליאה 'הלא אני זוכר אותך מפולין כשהיית רב, נענה לעומתו ר' אלחנן, 'אל תזכור לנו עוונות ראשונים'.

אשרי הדור ההוא ואשרי הדור הזה. כל כך מרגש לראות כיצד ענינו של רבינו מתפשט בעולם, אשרי העין ראתה זאת. חזקו ואמצו! ■

ה'פעלד' דשם לטובת בניית 'גבעת שמואל', היינו נוסעים עם מונית או סנדר ל'פעלד' שנקרא 'הירקון'. הוא היה מלא בפרדסים עם פירות הדר, וגם שם היינו מתבודדים ומבלים אחר כך בריקודים עזים על שמחת יהדותנו.

איך עברו השבתות בין כותלי הישיבה?

השבתות היו ממש מעין עולם הבא, התפילות, הלימודים, הזמירות, הסעודות, כולם יחד באחדות מופלא. הכל היה מתוך תענוג צרוף של עבודת ה', וטעם של ברסלב'ר שבת. בסעודה שלישית, היו מדברים לפנינו כל שבוע לפי סדר, ראש הישיבה ר' שמעון ברגשטיין ז"ל ויבדלחט"א הרה"ח ר' יעקב רייכר שליט"א. מדי פעם גם הרב החסיד ר' נתן ליברמנטש שליט"א וכעבור כמה שנים גם ר' נתן ב"ר נחמן שלמה יצחק שפירא שליט"א. בפעמים נדירות יותר זכינו אף לשמוע את ראש כולל ברסלב - בני ברק, ר' נתן צבי קעניג זצ"ל.

ממי מאנשי שלומינו זכיהם לשמוע ולקבל בשטת הבהרות?

כפי שהזכרתי, בסעודה שלישית תדיר שמענו שיעורים בתורת רבינו ז"ל. כמו כן זכינו שרוחו הגדולה של הרה"ח ר' נתן ליברמנטש שליט"א חפפה על הישיבה, אף שבזמני הוא כבר לא שימש בצוות הישיבה. פעם בשבוע היה אף מוסר שיעור בביתו שברחוב אלישע.

מעולם לא טעמתי שיעור שהבעיר את ליבי באשו של רביז"ל כמו אותם שיעורים של ר' נתן שיחי... מי שהיו בשיעורים מעידים כי קבלו ממנו את כל התבערה והברען בעניין רבינו ז"ל. הוא היה ממש ממאס בעינינו את כל העולם הזה והבליו, 'אפס זולתו - סעי'ז נישטא אפעס אנדערש, (- אין משהו אחר מלבדו ית), אין מה לחפש בעולם זולת קרבת אלוקים". הדברים נאמרו בכזו התעוררות וחוזק עד שלא ניתן היה להישאר אדיש. ר' נתן דיבר מכל עצותיו של רביז"ל, התבודדות, תפלה בכוח, חצות, שבירת כל התאוות רעות, אכילה בקדושה, ועוד. והכול בכזו חמימות ונעימות, ממש 'שפתיים יישק'. אני זוכר שכשעבר לגור בעמנואל, הרגשנו כל הבחורים ששתו בצמא את דבריו - הפסד גדול ביותר.

אני לא יכולתי להתאפק ולהשלים עם חסרונו של ר' נתן ודיבוריו הבעורים, והרבה שבתות מברכין, בהם נסעו הבייתה, הייתי אורז את מטלטלי ונוסע לעמנואל לשבות שם, והכל בכדי לשמוע את ר' נתן ליברמנטש שליט"א. כמו כן נסעתי רבות ב'שבת מברכין' להרה"ח ר' אלעזר מרדכי קעניג ז"ל בצפת, וגם נסעתי לשבות אצל סבי הגדול ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין ז"ל על שבתות מברכין. הנסיעות הללו הכניסו בי הרבה עבודת ה'.

מה תוכלו לספר לנו מעט ממה ששמעתם בבהרות?

על זקני אנ"ש מבהרות הקודמים?

הרה"ח ר' נחמן בורשטיין ז"ל סיפר לי על החסיד ר' נפתלי דובינסקי

סוכנים של רבות הזמים

כבר מהרגע הראשון של
השיחה התודענו לסוכנים
שקרוצים מחומר אחר
ועוסקים בשליחות קדושה
לצד העיסוק לפרנסה ♦
בחרנו דווקא את סוכני
הנסיעות הפחות מוכרים,
ביקשנו לשמוע מהם על
נסיעות שכרוכות בשבירת
מניעות והרבה רצונות,
הקשבנו לסיבה בגללה בחרו
במקצוע ושמענו על הבקשות
הלא שגרתיות של הסיידים
שנוסעים לרבי
♦ שיחה מיוחדת לקראת
הנסיעה הגדולה לקראת ראש
השנה תשפ"ד

האנשים

בתוך כך הקים מאן דהו את ארגון 'נוסעים למען נוסעים', ועשה רבות למען הדבר הזה, כמו כן הוקם 'קו המאבק' המפורסם, אבל עדיין לא היה משהו מסודר. ראיתי והחלטתי לנסות לשנות את המציאות. ישבתי עם סוכן בכיר בענף התעופה כדי לנסות ולראות מה אפשר לעשות, ומצאנו את שדות התעופה המרוחקים של אוקראינה. כמעט אין מי שזוכר השמות של הערים האלו: דוניצק, מריופול, חרקוב, חרסון, לבוב ועוד (כהיום תחת שליטת הרוסים. נ.) ומצאנו שם כרטיסים ממש בזול, בערך ארבע מאות דולר לטיסה, כך התחלנו את המהפך ואת העזרה לאלפים הרבים שרצו להגיע.

בעצם, הדבר הזה עצמו המריץ אותי ונתן לי את היכולת לעשות את מה שעוד יאמר פה כנראה בראיון פעמים רבות, המטרה העיקרית היא, להביא כמה שיותר אנשים לאומן לרביה"ק לקבל את התיקון, וזה המניע העיקרי לעיסוק במכירת הכרטיסים. אמנם יש עוד קברי צדיקים, אבל המסירות נפש של אנשי שלומינו להגיע לרבי היא משהו שאין במקומות אחרים, ועלינו לעשות הכל לסייע בידם.

ר' שמעון אולמן: אני התקרבתי לברסלב בתור בחור, למדתי בישיבה קטנה וזכיתי להכיר את אורו של הרבי, אמנם אבי שיח' לקח אותי בתור ילד לאומן, ב"ה, כמו רבים אחרים שאינם מחסידי ברסלב, אבל בפועל התקרבתי רק בישיבה, ושם היה מניעות גדולות מאד להתקרב, ומי מדבר בכלל על הנסיעה לאומן, אבל המניעות רק הגבירו את החשק יותר ויותר, והחלטתי שכשאני נכנס לישיבה גדולה אני חייב לנסוע לרבינו הקדוש ויהי מה.

מיד כשנכנסתי לישיבה גדולה קניתי כבר כרטיס לראש השנה הקרוב, ובי"ה גם זכיתי להיות אצל רביה"ק, למרות הרבה מניעות מכמה צדדים, החשק החזק שנכנס לי להגיע לרבינו, עזר לי ודלגתי על הכל. כששהייתי בציון הקודש בראש השנה הראשון בחיי, החלטתי החלטה חזקה ואמיצה, שאני לוקח על עצמי להביא כמה שיותר אנשים לרביה"ק על ראש השנה. הייתה לי כזו התעוררות גדולה, ומיד בחרתי בהחלטה חזקה לעסוק בכך. כבר בתור בחור הייתי עוזר לחברים להגיע בעזרה ממונית או בכך שעוררתי אותם לנסוע. ה' היה בעזרי, וכבר

אותם קיבצנו סביב שולחן אחד, מהאנשים העסוקים בין חסידי ברסלב בחודשים אלו הם, אלפי חסידי ברסלב מארץ ישראל שזוכים להגיע לקיבוץ של רביה"ק בראש השנה מסתייעים בשירותיהם, החל בטיסות, נסיעות פנים, אכסניה, ביטוח אוקראיני וביטוח רפואי, ועוד מושגים שכל חסיד ברסלב כבר מכיר היטב מנסיעות הגעגועים לציונו של הרבי.

ביקשנו מהם לפנות זמן יקר עבור קוראי 'אבקשה', כדי לקבל מבט למה שמתרחש מאחורי הקלעים, רק הצצה למפעל האדיר, אף שהוא מהווה מקור לפרנסתם אך כל כולו מלא שליחות, להפצת המעיינות, ובעיקר הרבה רגישות וחמימות מיוחדת, למען הנסיעה במשך ימות השנה ולציוויו הנצחי של רבינו הקדוש 'איש בל יעדר'.

בשיחה המיוחדת ביקשנו להבין לעומק איך מתנהל 'מפעל ההטסה' היחיד בעולם, שהשיקול הקובע העיקרי הוא לא ה'ביזנס' והרוצן להרוויח ממון, אלא דווקא השאיפה הנקייה להביא כמה שיותר יהודים אל הרבי.

'סוכני נסיעות חסידי ברסלב', מה זה אומר?

ר' יחיאל גלינסקי: הסיבה שנהייתי סוכן נסיעות, וזה גם מה שמניע אותי עד היום להמשיך הלאה, היא העובדה שלפני כעשרים שנה, תקופה קצרה לאחר נישואי, שמתי לב שהעזובה בנושא הנסיעות לרבי גדולה, המחירים מרקיעי השחקים גרמו לרבים רבים שלא לנסוע. אז היו רק שתי חברות נסיעות בלבד, תופעה שהביאה להתייקרות משמעותית של הנסיעות.

מטבע הדברים, לא הייתה אז נסיעה 'דרך מדינה שלישית'. באותה תקופה, מי שרצה - קנה כרטיס צ'רטר מסודר עם החברות המוכרות, ומי שיכל להרשות לעצמו היה קונה כרטיס 'סדיר'. אז זה היה נחשב למשהו יקר, היום לפעמים זה הפוך, אבל כך זה היה בימים ההם. ואני אמרתי לעצמי: למה המצב חייב להיות כך?! הגרעין הקשה של אנשי שלומינו חסידי ברסלב תמיד טסו בלי טענות ומענות, אבל היו גם רבים אחרים שהתקשו והעדיפו לא לנסוע.

בשנה הראשונה הצלחתי להביא קבוצה של בחורים מהישיבה. מאז ועד היום מפעמת בי השליחות הזו; להביא כמה שיותר אנשים למקום תיקונם הנצחי. לאחר מכן התחלנו לארגן את הנסיעות דרך קברי צדיקים, התחלנו בנסיעה דרך הציון של החפץ חיים שבבלארוס, מאחר ויום ההילולא שלו חל בכ"ד אלול, דבר זה תרם להורדת מחיר הנסיעה ואיפשר לעוד רבים שיכלו להרשות לעצמם את המחיר של הכרטיסים. היום זה נשמע כל כך רחוק, אבל אני גם זוכר את הזמנים שטיסה עלתה כמה מאות דולרים בלבד לשדות התעופה המרוחקים באוקראינה, כמו שכבר הזכיר ר' יחיאל.

ר' רפאל ויסקי: הפרויקט בו אני עסוק שונה במעט משל שאר הנוכחים, אך העיקרון והמטרה זהים. כיום ניתן כבר לומר בצורה חד משמעית כי הבניה באומן אינה משתלמת מבחינה כלכלית. זו עובדה, אומן של פעם היא לא אומן של היום. אני זוכר את עצמי בתור ילד במלון 'שערי ציון', כבר אז וראוי לשמו לאש"ל עבור הבאים, אף שיהיו מאנשי שלומינו שיגיעו בכל מחיר, אבל בשביל להביא עוד ועוד אנשים לקיבוץ של הרבי, חייבים לתת תנאים הגיוניים. ישנם אנשים שאינם מפונקים ויכולים להסתדר בכל מצב, אבל ישנם גם אנשים שלא הורגלו בכך, וחייבים לתת את היכולת לעוד ועוד להיכלל ב'בתים', מה שיתאפשר רק דרך פתיחת עוד ועוד אפשרויות, כמו שנאמר כאן מקודם לגבי הטיסות.

בעבר הכרנו בעיות קשות בדירות השכורות מהגויים, תמונות לא ראויות וסמלים פסולים, כמו כן גויים שגנבו דברים, ועוד כל מיני דברים שגרמו לכך שרבים לא יכלו לאפשר לעצמם לבא, הן מבחינה רוחנית והן מבחינה גשמית. למעשה נוצרה מניעה גדולה לרבים.

למרות העובדה שהבנייה כלל לא רווחית למשקיעים, אם רק נתבונן מה קורה סביבנו, נגלה דבר פלא ללא שום הסבר וללא שום היגיון: אנשים בונים ובונים בלי סוף, מי מדבר על כמות בתי הכנסיות שנבנים פה בעלות של מיליונים, רואים בחוש כיצד השי"ת מסדר את הכל כדי שתהיה אפשרות להביא עוד ועוד יהודים לקיבוץ של הרבי.

ר' ישראל צוקר: יש קבוצה של חסידי חב"ד הנוסעים דרכי לארה"ב פעמים רבות, לפני כשבועיים הם ביקשו ממני טיסה נוספת, אמרתי להם: אני מוכן לסדר לכם טיסה, אבל הפעם אני לא אוכל לעזור לכם בכל הפרטים, שכן הטיסות לא הורגלו בכך, וחייבים לתת את היכולת לעוד ועוד להיכלל ב'בתים', מה שיתאפשר רק דרך פתיחת עוד ועוד אפשרויות, כמו שנאמר כאן מקודם לגבי הטיסות.

במרות העובדה שהבנייה כלל לא רווחית למשקיעים, אם רק נתבונן מה קורה סביבנו, נגלה דבר פלא ללא שום הסבר וללא שום היגיון: אנשים בונים ובונים בלי סוף, מי מדבר על כמות בתי הכנסיות שנבנים פה בעלות של מיליונים, רואים בחוש כיצד השי"ת מסדר את הכל כדי שתהיה אפשרות להביא עוד ועוד יהודים לקיבוץ של הרבי.

ר' ישראל צוקר: יש קבוצה של חסידי חב"ד הנוסעים דרכי לארה"ב פעמים רבות, לפני כשבועיים הם ביקשו ממני טיסה נוספת, אמרתי להם: אני מוכן לסדר לכם טיסה, אבל הפעם אני לא אוכל לעזור לכם בכל הפרטים, שכן הטיסות לא הורגלו בכך, וחייבים לתת את היכולת לעוד ועוד להיכלל ב'בתים', מה שיתאפשר רק דרך פתיחת עוד ועוד אפשרויות, כמו שנאמר כאן מקודם לגבי הטיסות.

במרות העובדה שהבנייה כלל לא רווחית למשקיעים, אם רק נתבונן מה קורה סביבנו, נגלה דבר פלא ללא שום הסבר וללא שום היגיון: אנשים בונים ובונים בלי סוף, מי מדבר על כמות בתי הכנסיות שנבנים פה בעלות של מיליונים, רואים בחוש כיצד השי"ת מסדר את הכל כדי שתהיה אפשרות להביא עוד ועוד יהודים לקיבוץ של הרבי.

כי אני עסוק בפרויקט של אומן. אפילו שמבחינה כלכלית היה לי יותר רווחי להתעסק איתם מאשר עם כמות מוכפלת ומשולשת של חסידי ברסלב, אבל הרי בשביל מה הקמנו את הסוכנות אם לא למען הרבי?! בשביל מה כל העבודה הקשה, אם לא בשביל תיקון העולם?!

הכל למען הרבי

כיצד ניתן להסביר את העובדה המופלאה, שחסידי ברסלב אשר ברובם המכריע אינם משופעים בממון - מוציאים הון תועפות הן על הנסיעות והן על הלינה וכל המסתער, מה מניע את הדבר הזה?

ר' שמעון: הרבי אמר במפורש שהוא מחזיר, וחסידי ברסלב מי כמוהם מאמינים בכוח הצדיק.

ר' יחיאל: אני רוצה לתת לזה הסתכלות מזווית קצת אחרת.

הייתי פעם באמריקה, אצל איזה גביר מחסידות מסוימת, היה זה לפני אלול, וכמובן שהגיעו מחסידי ברסלב לאסוף כסף לנסיעה, אז הוא קם ככה עם קצת כעס, ואמר "לברעסלבערס אני לא נותן, הם לוקחים את זה לנסיעה לאומן, אז שלא יסעו לאומן...", התיישבתי מולו כמה דקות והסברתי לו בטוב טעם ודעת שכמו שחסידים אחרים והוא עצמו בתוכם, משלמים כל חודש 'מעמדות' ושאר הוצאות החסידות כולל כל האברכים הכי עניים, כי בתור חסיד של האדמו"ר אתה מחויב אליו, אז חסיד ברסלב מוציא את הכסף על הציווי של רבו להגיע אליו, ואכן ב"ה נחה דעתו. זאת אומרת שאמנם מדובר בהרבה כסף, אבל זה בדיוק כמו כל חסיד אחר שצריך לתת לרבו כספי 'מעמד', ובשקלול שנתי זה אפילו יוצא הרבה פחות מאחרים.

אין ספק שהנסיעה כרוכה במסירות נפש עצומה, לא רק מצד הכסף, בשנים האחרונות הנסיעה הפכה להיות טלטול נורא, אבל

בכל זאת אנשים נוסעים כל הזמן עוד ועוד.

ר' שמעון: כשמגיע אלי אברך מקורב או בחור ואומרים לי: אין לי כסף, והם באמת דחוקים, אני סוגר להם טיסה בלי להרוויח כלום. אני מאמין שגם הסוכנים האחרים יעשו את זה לפעמים, בסוף זה המפעל של הרבי, לא שלנו. נכון שאנו גם מתפרנסים מזה אבל בוודאי שעושים כל מה שאפשר בשביל להביא כל נפש לרבי.

ר' יחיאל: סוכני הנסיעות של ברסלב הם לפעמים

כל אחד צריך לעשות מה שבכוחו, כוונתו של מזהרנ"ת הפונה לכל אחד מישראל הינה שכל אחד מחויב לעסוק בזה כפי יכולתו

סמינר של
המבית
של

אפילו קצת 'גמ"ח. למשל, לפני תקופה קצרה 'נוחת' אצלי במשרד אברך ליטאי בתוך השנה ראשונה' שהתקרב לרבינו, אותו אברך ביקש לנסוע, אך ביכה בפני על כך שיש לו בעיה 'פעוטה': פשוט אין לו כסף... אמרתי לו שישלם לי בהזדמנות, למרות שמבחינתי זו הייתה הלוואה ללא כיסוי. לאחר תקופה קצרה הוא שילם לי, למרות שבדרך כלל אין לי אפשרות לעשות דבר כזה, כיון שאני חייב להתקיים, אבל בתור 'סוכן של הרבי', הלב ממשיך לעבוד גם מול חשבונות של רווח והפסד.

דרך אגב, אמרתי לאותו אברך שיידע שאומן זה 'ממכר', אם שנה אחת הוא טס, כנראה שכבר הוא לא יוכל לצאת מזה... הוא אמר לי שכבר החברים שלו אמרו לו את זה.

ר' רפאל: כל אחד מוציא את הכסף שלו על מה שהוא צריך, אדם שח"ו נצרך לניתוח - מוציא כל מה שהוא יכול כדי שהדבר יצליח, הוא לא עושה חשבונות, ולכן בוודאי מי שמשקיע עבור הרבי לא מפסיד. ראיתי חסידים שמשקיעים בשביל ה'ראש השנה של הרבי' את הכסף ואחר כך הם חסכו כסף בדברים אחרים. בכלל, אכסניה באומן, זה מקום שעוזר לבן אדם כדי לשהות באומן, וממילא להגיע לאומן.

רבי מיכל דורפמן 'שפך' כספים עצומים לקנות את הציון והקלויז, ובזכות זה אנחנו יודעים שזה המקום שלנו, פה זה המקום להיות בו, יש אפילו אנשים שמשאירים את החפצים שלהם לשנה הבאה, כי ברור להם שהם מגיעים. הרווח שיש לנו בזכות כך הוא ללא שיעור. כך גם יודעים חסידי ברסלב היכן להשקיע את הכסף, והם מוכנים לשלם יותר אפילו, בשביל להגיע בקדושה וטהרה ולשהות במקום שמור עם אנשים יראי ה'. גם כך שיהיו בו תנאים נוחים בשביל היישוב הדעת.

שמעתי מאחד שהיה נוסע הרבה לציון, והוא אמר לי שכפי המובא בחי מוהר"ן היה תלמיד אחד של רבינו, שבכל פעם שהיה צר לו, היה הולך לרביה"ק בחייו רגלי לברסלב, ורבינו נהנה מזה מאד. לפי החשבון, זמן ההליכה של אותו יהודי היה בערך חמש עשרה שעות, "כך גם אני" מספר אותו יהודי "נוהג כיום (היה זה לפני הקורונה והמלחמה), כשצר לי אני קונה כרטיס בכמה עשרות דולרים ולאחר חמש עשרה שעות נסיעה מגיע לרבי, כי כשצר לאדם זה מה שאפשר לעשות".

'הגוף לא היה אצל הרבי אבל הנשמה כן'

איפה תפס אתכם ר"ה בשנה של הקורונה?

ר' רפאל: אני הייתי בפינסק, עד הרגע האחרון היו תקוות גדולות, אבל כך רצתה ההשגחה העליונה, בכל אופן, מה שהיה שם ייזכר לדורות והוא רק בכח הרבי שהחסידים שלו מסורים אליו כל כך.

ר' שמעון: אני הייתי דווקא בצ"יקה בבלארוס, באחת הסעודות דיבר שם הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שליט"א ובתוך דבריו אמר שאמנם הגוף לא היה אצל הרבי, אבל הנשמה בוודאי הייתה גם הייתה. בפרט עם כל המסירות נפש העצומה שנעשתה שם, ראינו שם נכים זקנים וחולים, למה הם הגיעו? מה היה חסר להם, בפרט במצבם, בארץ ישראל? אלא זהו רק הכוח של הרבי, המסירות נפש הזאת היא משהו

שאינו קיים במקומות אחרים.

ר' יחיאל: בלי שום ספק ולפי הגורמים הרשמיים שעמם שוחחתי, ניתן לומר שכל מה שקרה שם בבלארוס ועל הגבול בשנה ההיא של הקורונה, גרם לכך שבשנה שאחרי זה וגם בשנים האלו של המלחמה לא נסגרו בפנינו השערים, הם לא היו מעוניינים בשופ"א בעוד תמונות מאותו הסוג בו רואים חיילים אטומי מבע עומדים קשוחים נוכח ילדים טסנים וזקנים שבקושי שורדים בקור העז, היו שם אנשים כמעט על ערש דווי... אולי אז זה היה נראה שאנשים טסו סתם, אבל המסירות נפש הזו עשתה משהו בוודאי ברוחניות, ואפילו בעינינו אנו רואים את התוצאות הברוכות.

אגב, חשוב לומר: השגריר האוקראיני, כבר הוציא בשנה שעברה הודעה ששוקלים לסגור בפני החסידים את אומן עקב המלחמה, ומיד לאחר מכן יצאה הכחשה מוחלטת מטעם הממשל האוקראיני. ואילו השנה אחרי הודעת השגריר לקראת ראש השנה הבעל"ט הממשל אפי' לא טרח להגיב לדבריו, בעז"ה, עם הרבה תפילות בוודאי הכל יסתדר על הצד היותר טוב.

קורונה, מלחמה, ומסירות נפש חוצה גבולות

מזווית עיניכם, מה גורם לחסידים לצאת לדרך קשה כל כך במצבים של מנפות, מלחמות ותנאים לא אנושיים?

ר' שמעון: אנשים מבינים שאין דבר גדול מזה והם מוכנים להיזרק בבוץ, בקור, בגשם, העיקר לזכות לתיקון הנצחי והגדול הזה שאין כמותו, היו גם אנשים שנכנסו כבר והכניסו אותם לכלא כשלאחר מכן 'זרקו' אותם אל מחוץ לאוקראינה עוד לפני ראש השנה... היו שהוציאו אישורים וכו' וכו' ועשו הכל, כדי לזכות. מה הם חיפשו? הם רצו רק לזכות לדבר הנשגב ביותר, להגיע לקיבוץ הקדוש, לקבל את התיקון הנורא.

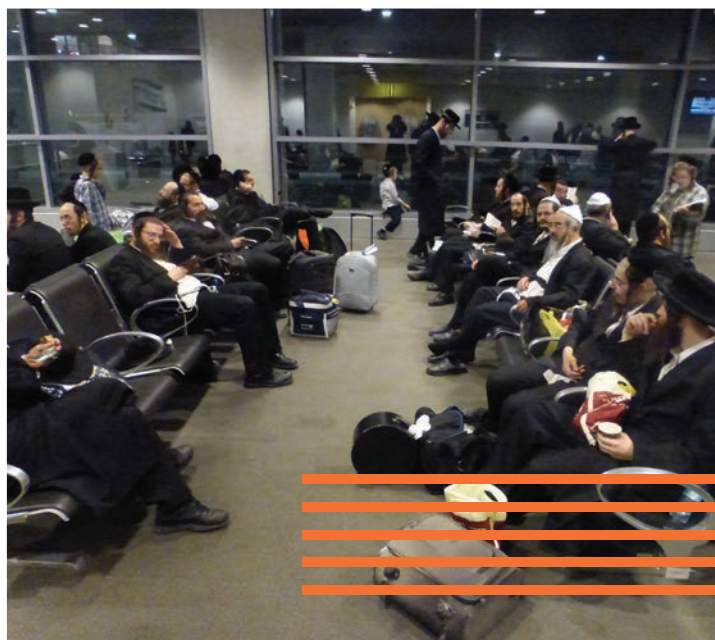
ר' יחיאל: אנחנו בכלל לא מבינים עד כמה הראש השנה בשנת הקורונה היה משמעותי, המראות וההתעודים מכל העולם הגדירו מחדש 'מסירות נפש אמיתית' מהי. הציבור היהודי בכל העולם כמו גם חסידי ברסלב עצמם נדהמו לראות כיצד בן אנוש מסוגל לתת את הלב המוח והשכל עד הסוף כפשוטו, לכך מסוגלים רק חסידי ברסלב, בכח הרבי הגדול שיש להם.

ר' רפאל: זה כל הקיום שלנו, אם לא נשמור על הנקודה הזאת, מה יהיה לנו, אנחנו לא חסידות שיש לה רבי חדש אחרי פטירת האדמו"ר הקודם... זוהי המהות שלנו, הקורונה בכל העולם היהודי הראתה מה חשוב באמת, מה עיקר ומה טפל, אך בעינינו של הרבי הסיפור הזה היה 'פורץ גבולות', כפשוטו.

ר' יחיאל: המגיד ר' שבתי יודלביץ זצ"ל נסע פעם לראש השנה לאומן, כשאחד ממקורביו שאלו: 'ר' שבתי, וכי חסרים קברי צדיקים בארץ ישראל?!' ר' שבתי ענה לו במשל על יהודי ירושלמי שטווה קשרים עם גביר בחו"ל שהבטיח לעזור לו לחתונות הילדים בבא העת. מאז ההבטחה עברו שנים והנה הגיעה העת שהיהודי נצרך לכך והוא יצא לדרכו לחו"ל. בהגיעו לארה"ב, שאל את יהודי המקום היכן גר פלוני הגביר? אמרו לו: הרי יש עשירים ממנו, למה אתה מחפש דווקא אותו,

מזמרת עובדים לא סתם

אמר להם אותו יהודי: מה, אתם לא מבינים? הוא הבטיח לי שיתן לי, אחרים לא הבטיחו. ואם ר' שבתאי כן, הרי חסידי ברסלב שמאמינים באמת בגדולתו של הרבי ומבוטלים אליו, על אחת כמה וכמה שיסעו בכל מחיר.

אף שחסידי ברסלב הם הראשונים לנסוע לכל הקברי צדיקים, אבל צריך לזכור מי הבטיח, ואף אחד לא הבטיח כזה דבר, כזה דבר נורא, כאלו תיקונים נפלאים,

פגשתי פעם את אחד מיקירי חסידי ברסלב שהיה נוסע לרבינו כל חודש, הוא אמר על עצמו באותה נסיעה: "אני חייב לנסוע לפרופסור גדול כדי לעבור ניתוח מורכב". כשחזר, שאלתי אותו האם הניתוח הצליח? ובתגובה הוא אמר לי ש'אכן הניתוח הצליח, אבל הפרופסור אמר שצריך לבא לביקורת כל חודש'...

סבא רבא שלנו, הרה"ח ר' חיים בנימין ברוד זצ"ל, היה בעל מסירות נפש עצומה ליהדות ברוסיה של הימים ההם, ומשום פעילות האסורה הוא ברח מאומן למוסקבה, שכן אנשי שלומינו מאומן כבר היו 'מסומנים' על ידי השלטונות, ובנוסף, בעיר הגדולה היה קל יותר להסתתר מעיני הק.ג.ב.. שם במוסקבה, היו בעיקר חסידי חב"ד ולכן היה יושב איתם להתוועדויות כדי להתחזק בעבודת ה'.

פעם אחת לאחר שחזר מהתוועדות החל לארוז חפצים לנסיעה, וכששאלוהו בני הבית מה קרה, הסביר שהוא יוצא לאומן. כששאלוהו בני הבית: מה יום מיומיים, והרי הסכנה לא חלפה עדיין מאז ברחו משם, ענה: ישבתי בהתוועדות עם חסידי חב"ד שם שרו החסידים בגעגועים גדולים את השיר 'טייערע ברידער טייערע ברידער, מיר וועלן זיך ווייטער זעהן, מיר וועלן זיך ווייטער זעהן', (אחים יקרים אחים יקרים אנחנו עוד נתראה אנחנו עוד נתראה וכו'), וכשהגיעו למילים 'וועלן מיר פאר'ן צום

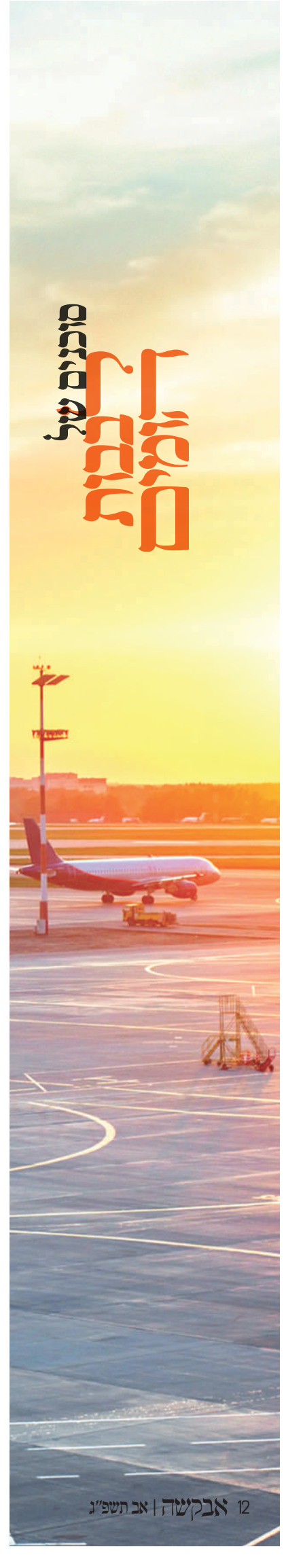
רבי'ן' (וניסע אז אל הרבי), אז הם אמרו את זה בסוג של ייאוש ובכזו בדמעות שליש, כיוון שאז הייתה רוסיה סגורה ומסוגרת, האדמו"ר היה באמריקה ובדרך הטבע לא נראה היה שיש אפשרות לחסיד חב"ד להגיע אליו אי פעם. 'אבל אני, סיים ר' חיים בנימין. 'אמרת לי לעצמי, הרי אתה כן יכול בכל רגע לעשות את זה, לנסוע לרבי שלך, ואם כן אז אתה חייב לעשות זאת'.

ולא דווקא הגדולים שבאנשי שלומינו כן, פגשתי פעם חסיד ברסלב שרמתו הרוחנית אינה גבוהה כל כך, והוא זוכה לנסוע לרבי עוד מאז היותו ילד, הוא סיפר לי כי מעולם לא ביקש אצל הרבי דברים גשמיים... כשיש לי קשיים בפרנסה אני עושה דברים אחרים, הכוח של הרבי זה לקרב אותנו לה, וכי בשביל מה אנו באים אליו?

ר' רפאל: הדבר דומה לילד שמקבל גלידה בפעם

ראשונה, מאז הוא כבר יבקש ויתעקש לקבל אותה ואף יבכה ויתחנן לקבל עוד ועוד, והסיבה לכך, מכיוון שהוא כבר יודע את טעמה הערב. אבי שיחי' כבר בן שמונים ואף שהוא מגדיר את עצמו 'ליטאי' כבר זכה לנסוע כמה שנים לרבינו על ראש השנה לפני בערך שלושים שנה. כשהוא חזר לארץ ישראל, שאלו אותו: מה ראית שם? מה תפס אותך? והוא ענה: כמו שאי אפשר להסביר לעיוור צבעים' צבע אדום מהו, כך אי אפשר להסביר את ההרגשה שיש באומן, למי שלא היה שם.

כשאבי עוד היה צעיר, הוא היה טס לארה"ב לבקר את משפחתו הגרה שם, ובשנים האחרונות כשהצעתי לו לחדש את הדרכון כדי שיוכל לנסוע, הוא אמר לי: ללכת לביהכ"ס למסור שיעור קשה לי, ובטח שלא אסע לחו"ל... אבל כששאלתי אותו אם הוא רוצה לנסוע לאומן, הוא אמר לי בהתעוררות: "בוודאי בוודאי תיקח אותי". אין לכך שום הסבר

טבעי, רואים איך העניין של הרבי מתפשט בלבבות למעלה מטעם ודעת, אפשר לראות בעינינו את הכיסופים הממלאים את ליבו של כל אחד שמגיע לרבינו.

”מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה”

מתוקף תפקידכם הינכם נפגשים במקורבים רבים, תוכלו לשתף אותנו כיצד הם זוכים להתגבר על המניעות?

ר' יחיאל: אני יכול לספר סיפורים מדהימים שעברו דרכי, על אנשים מכל הסגנונות הקיימים, שזכו למסור את הנפש למען הנסיעה לציון הקדוש. היה אצלי אברך ליטאי שהתקרב לברסלב, והיה מעוניין לטוס לאומן בלי שבני הבית ידעו. יום אחד בשעת בוקר מוקדמת הוא השאיר בבית פתק, ובו כתב שהוא קם לוותיקין ויחזור רק מאוחר בלילה. מיד לאחר מכן הוא יצא לשדה התעופה, בציון הוא היה רק כמה שעות ומיד חזר לארץ ישראל. עד היום אף אחד לא יודע מזה. סיפורים כאלה יש רבים רבים, המראים את גודל כוחו של הרבי ואת תיקוני הנשמות בציונו הקדוש.

אני מכיר מקורב חסידי, שעדיין לא הצליח לשבר את המניעות לנסוע לראש השנה, אולם, במשך השנה הוא כבר נסע פעמים רבות ואף את כל בניו זכה לקחת לפני גיל שבע לציון. לאחרונה הוא פנה אלי שיש לו עוד בן שעומד לפני גיל שבע אבל אין לו כסף לנסיעה, אני הפניתי אותו לאנשים שיכולים לעזור לו בהוצאות. מצידו של אותו יהודי הרי זו מסירות נפש אמיתית, הוא לא חייב לנסוע כי הוא נקרא ברסלב'ר אלא בפנימיות ליבו הוא

יודע שחייבים, אז אפילו שאין לו, עושים כל טצדקי שבעולם לזכות להיות אצל רבינו.

במהלך עבודתי יצא לי להיפגש בעבר עם יהודי חסיד בעלזא, בתוך הדברים התחלתי לשכנע אותו לנסוע לרביה"ק לאומן, אך הוא טען בפני ש'הוא אף פעם לא יצא מארץ ישראל'. אמרתי לו: 'תשמע, אין שום בעיה, רק שאם תרצה לצאת פעם לנופש לחו"ל, תדע שאסור לצאת סתם מארץ ישראל, אם לא לקברי צדיקים...'

מאז נפרדו דרכינו, עד כמה שנים לאחר מכן כשאותו יהודי מתקשר אלי ומבקש שאסדר לו כרטיס לקברי צדיקים. הוא סיפר לי שיצא לנופש בחו"ל וכשנזכר בדברי מפגישתנו הקודמת החליט שמעתה אין לו תירוץ, והוא חייב לנסוע כדי לפקוד את קברי אבותיו שבאוקראינה. קפצתי על ההזדמנות והצעתי לו מסלול שעובר באומן, הוא ניסה להתחמק מחמת 'מסורת אבות', אך הסברתי לו שזה ממילא על הדרך והוא אפילו לא חייב להיכנס לציון אם אין רצונו בכך.

לאחר שחזר ארצה הוא הודה לי: ניצחתני, עברנו באומן נכנסתי לציון ואף אמרתי תיקון הכללי... כך בזכות אותו משפט אגבי זכתה עוד נשמה להבטחתו הנוראה של הנחל נובע.

גם דוד המלך אמר תיקון הכללי

ר' ישראל: שמעתי פעם על בחור מחסידי סקווירא, ש'נתקע' בשדה התעופה של קייב בערב ראש השנה מאחר וטיסתו לארה"ב נדחתה בשעות ארוכות. אביו הזהיר אותו שלא יעלה על טיסה בערב שבת, מחשש

חילול שבת, ומשום כך חיפש היכן לשהות בראש השנה.

מאן דהוא הסביר לו כי במעוז'וב' וברדיטשוב לא מתקיים כלל מניין ביום טוב ובליית ברירה הוא הגיע לראש השנה לאומן. במשך כל החג הוא לא העז להיכנס לציון הקדוש ולו לרגע קט. מבחינתו היה זה אך 'תשעה באב' ולא 'יום טוב', כשבכל רגע עמד וחישב את זמן צאת החג, כדי שיוכל 'לברוח' מהמקום עם המוניית הראשונה. לקראת השקיעה הוא החליט בכל זאת לנסות והוא נכנס לכמה דקות כדי לראות מה זה האומן הזה, שכולם מדברים עליו!?

בסופו של דבר הוא נשאב פנימה ובבכיות נוראיות אמר שם את התיקון הכללי במשך שעותיים. לאחר מכן הוא אף החל לרקוד ריקודי שמחה על שזכה להגיע למקום. כוחו של הרבי הוא מעל לכל הגבלה ופועל על כל אחד היכן שהוא.

הגיע אליי בחור ליטאי שביקש לנסוע לראש השנה וסידרתי עבורו את כל הנדרש, משנודע לאביו על כך, הוא התקשר לבחור בכעס, ומששמע מבנו שאני הייתי סוכן הנסיעות שאחראי ל"פשע" הוא התקשר אליי בטענה, מדוע סיעתי לו!?

עניתי לו: 'קודם כל הוא בחור בן עשרים ואני לא אחראי עליו... וחופ' מזה, המשכתי ואמרתי לו. 'אני לא מבין למה זה איכפת לך בכלל? מילא היית אומר לי הבן שלך נסע לאיזה נופש וכדו', הייתי מבין. אבל הרי הוא נסע רק כדי לקבל קצת יראת שמים, ומה הבעיה בכך?!' אחר כך סיפר לי הבחור שדבריי הרגיעו מאד את אביו: בטלפון הראשון שקבלתי ממנו היה נשמע כאילו עברתי על עשרת הדברות, ולעומת זאת בשיחה השנייה אבי כבר היה רגוע הרבה יותר ב"ה.

ר' שמעון: היה לי חבר בחור בישיבה, חסיד בעלזא שהתקרב לברסלב, ולמרות שמעולם לא האמנתי שהוא יגיע אי פעם לאומן התעוררה בו עקשנות לא מוסברת והוא נסע לאומן לשבת אחת סתם כך באמצע השנה. כמובן, לאביו הוא סיפר שהוא נוסע לחבר לשבת, ובערב שבת הוא אף שוחח עם אביו על הפרשה וכו' בערך כחצי שעה, ולאחר מכן נפרדו ב"גוט שבת".

אחרי תקופה קצרה, קיבל אביו חשבון טלפון גבוה מאד ובו חיוב של כמה אלפי שקלים על שיחה מארץ ישראל לאוקראינה. האבא ניסה לשאול את הבן על כך והלה התחיל לגמגם בכל מיני הסברים. אביו כבר הבין את העניין, ואף על פי כן החליט לשתוק.

בפעם אחרת גילה לו אביו על כך שידע שהוא טס: 'אך מכיוון שראיתי את המסירות נפש שלך, הבנתי שאין לי מה להתערב'. כיום, אותו בחור הוא חסיד ברסלב נלהב והולך בדרך רביה"ק. הסיפורים על מסירות נפש הם בלי סוף ממש.

בשנוסעים לאמריקה אין 'מניעות'

למה רק על עניין הנסיעה של הרבי יש מניעות כבדות כל כך?

ר' ישראל: הייתה לי קבוצה שיצאה לאומן, ובצ'ק-אין בשדה התעופה, התברר להם שהחברה שלחה מטוס שמספיק רק לחצי מהנוסעים. דבר

כזה לא קורה אף פעם בדרך לאמריקה למשל, שם אין מניעות... שם גם אין צורך להזמין מונית מראש, כי תמיד אפשר להסתדר, לא תשמעו פתאום על איזה ביטוח שצריך להציג, הכל ברור ומסודר.

ר' יחיאל: בראש השנה האחרון עיכבו קבוצה שלי בגבול - ארבע שעות, רק מחמת שלא היה להם אישורי ביטוח, בשום מקום ומאף אחד לא ביקשו זאת אבל השוטרים בגבול הזה דרשו את המסמכים הללו (מדובר על הגבול מפולין ליד לובלינה, ואגב זה גבול שלא מומלץ להגיע אליו) ב"ה למרות שלא היה שם אף אחד עם מכשיר "חכם" ב"ה, הם הסתדר במהרה. כמובן, מיד אחרי שהם עברו, שומרי הגבול כבר לא ביקשו אישורים מהבאים אחריהם בתור... היצה"ר יודע את גדולת ה'ראש השנה של רבינו', ולכן הוא שם עצמו לאורך ולרוחב כנגד זה.

ר' שמעון: מניעות יש רק בנסיעות לרבי. פתאום כרטיסי אשראי לא עוברים, אוטובוסים נתקעים בדרך, טיסות מתבטלות. ניתן לראות בחוש כמה הרבי פועל בעולם, עד שהס"מ איננו מוכן לתת לזה לעבור בקלות, כל מי שקצת מתעסק בעניין, יודע שעל הטיסות לאומן ובפרט על ראש השנה, יש כאלו קשיים, אבל השי"ת עוזר למי שרוצה, ובסוף מדלגים על הכל בכוח האמונה בצדיק.

ר' רפאל: כשרוצים לעשות משהו בענייני העולם הזה, הכל הולך חלק, אבל בענייני הנסיעה לרבי, גם אם מסדרים הכל לפני היציאה לפתע האוטובוס מקבל תקלה, או שאין חשמל בדירה, הכל כדי להגביר את החשק אל הנחשק.

הפתרון של חסיד ברסלב באמת הוא רק תפילה

מה יהיה השנה? האם יש ממה לחשוש? ומה עם מעברי הנבולות שבשנה שעברה נרמזו לכאוס ולבלאגן הנדול, האם אתם מנסים לעשות משהו למען הנוסעים בעניין הזה, אם יש בכלל ביטולתכם?

ר' יחיאל: למיטב ידיעתי, עובדים קשה מאד על הדבר כמה מעסקני אנ"ש על כך שלא יהיו עיכובים בגבולות, והיו כבר כמה פגישות בעניין. האם זה יצליח? אינני יודע. אבל בוודאי שאפילו בדרך הטבע העצה זה רק להתפלל. בסופו של דבר, אוקראינה היא מקום מאד לא צפוי, וצריך להמשיך להתפלל ולזעוק להשי"ת שלא יהיו טלטלות הקשות.

ר' ישראל: וודאי ובוודאי שצריך להתפלל להשי"ת שהכל יהיה טוב, שנה שעברה חשבו על כל מיני פתרונות, בפועל שום דבר לא עזר, היו גבולות שעברו יותר מהר ופחות מהר, ולא באמת היה לזה הסבר, צריך להתפלל ולהרבות בהתבודדות.

ר' שמעון: אני חוזר על דברי חבריי, רק תפילות! כבר ראינו שזה הדבר היחיד שעוזר, לא ראינו פתרון אמיתי לדבר הזה של הגבולות, הרבי אמר 'ואני תפילה' כל העניין שלי זה תפילה, אנחנו חסידי ברסלב האמונים על כך, יודעים שגם בשביל לזכות לראש השנה הקדוש והנורא צריך להתפלל.

זכנו ה' להתקבץ יחד על ציונו הקדוש ברננה בקדושה וטהרה בלי שום נזק ברוחניות וגשמיות עד שבזכות הנסיעה הקדושה נזכה לגאולה במהרה. ■

"ולקח ספר נשערי צינן"

והתחיל לומר, ובכה מאד מאד,
והיה אומר להלן מדה לדה ובכה
הרבה מאד מאד, קרוב ליום שלם
בקיץ בלי הפסק...

כאשר רצו המתנגדים לזהות מאן דהו אם אף הוא נמנה בין חסידיו של ר' נחמן הם חיפשו בתיק הטלית תפילין שלו את הספר 'שערי ציון' << על הספר עמו בילה רבינו הקדוש יום שלם, החסידים שדבקו בו עד כלות והתפילות שהיו להם חוקם של אנשי הבעל תפילה >> סקירה מיוחדת עמוסה בעובדות נדירות ושיחות מעוררות על הספר הקדוש ומחברו שנהרג על קידוש ה' << הספר בבית היד

צבי שרייבך

דורשי רשומות וכותבי יריעות רבים, העוסקים בתיאורי פרעות ת"ח ות"ט, משתמשים בספר זה ואף מצטטים את דבריו רבות, זאת, עקב היותו עד ראיה בעצמו, לשחיתות והזבחות שאירעו אז סביבו. אף הוא עצמו היה אוד מוצל מאש, וניצל מחרב חדה שכבר כמעט הייתה מונחת על צווארו, ואף שם קיים בשלמות את הפסוק 'הן יקטלני לו אייחל'. בתקווה ואמונה ובטחון כתב את ספר דברי הימים, לעורר רחמי ה' על עמו כי לא ייטוש ולא יזנח לעולם.

ה'ספר של חסידי ברסלב

למרות כל הספרים הגדולים שחיבר, דומה כי ספרו המרכזי הוא דווקא החיבור הקטן והקדוש 'שערי ציון', אשר נדפס פעמים רבות בחיי המחבר ולאחריו, בחלק מהפעמים אף בהוספת פירוש עברי טייטש באדיש, למען בינו כל פשוטי העם את הכתוב בו. לימים, הפך להיות 'הספר' בה"א הידיעה של כל אנשי הבעל תפילה ושימש את העומדים בבית ה' בלילות, לערוך תחינתם בשפיכת לב כמים נוכח פני ה'. סיבת דביקותם של חסידי ברסלב בו הייתה, בהיותם אמונים עלי דבריו של רבינו הק' שעיקר עניינו הוא התפילה - 'גאר מיין זאך איז תפילה', ובייחוד כאשר עיקר עבודתם היא עבודת איש הישראלי לקום בחצות הלילה.

חיבת הקודש של חסידי ברסלב לספר 'שערי ציון', מקורה ברבינו הק' בעצמו, אשר הירבה לומר התפילות המופיעים שם, כאשר ניתן לראות במקורות רבים בספריו הקדושים, ובהמשך אף נביא את מקצתם. אך בטרם ניגש לקשר הטמיר והנורא של רבינו הקדוש בעצמו לספר, נבקש להקדים ולציין מקורות משאר ספרי קדמונים, כטיפה מן היס, אשר מתוך דבריהם למדנו על היות ה'שערי ציון' נחלת הכלל בימים ההם, עד ממש סמוך לדורנו, כאשר בהמשך בתוך הדברים יעלה ויבוא ויראה הקשר החזק והמיוחד ביותר של רבינו הק' ותלמידיו אל ה'שערי ציון'.

מתלמידי הבעש"ט ועד למוהרנ"ת

ראשית, ברוב ככל האזהרות והנהגות סדר היום שנכתבו ונדפסו בספרי תלמידי הבעש"ט הק' זיע"א ואחריהם תלמידי המגיד זיע"א, הם מזהירים לקרות קריאת שמע שעל המיטה וכן תיקון חצות או שאר תפילות וכדו', כפי הסדר אשר מופיע ב'שערי ציון'. כמו שנוכל לראות בספר רשפי אש כתב בהעתקת הנהגות הרה"ק ר' מיכל'ע מזלאטשוב וז"ל: ואלו הם האזהרות של מרן הרב המגיד הק' מזלאטשוב זצולל"ה זיע"א ועכ"ל אכ"ל: יקרא ק"ש בכל לילה כמו שכתוב בשערי ציון ולא יפסיק בין ק"ש לשינה. ולומר בכל יום תיקון חצות כפי שנדפס בשערי ציון, כעין זה גם באזהרות הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין המופיעים בתחילת ספר בית אהרן, וכך גם בסדר הנהגות ישרות של הרה"ק ר' נחום מטשארנאביל, ובהנהגות בנו הר' ר' מרדכי בספרו ליקוטי תורה.

ואילו הרה"ק ר' שלום מפרוביטש בהנהגותיו מביא: **אם אפשר שתאמר בכל יום תיקוני תפלות על סדר השבוע כמו שכתוב בשערי ציון אזי הוא טוב בוודאי**. ובישר דברי אמת: **תאמר התפלה הנאמר בשערי ציון לפני כל לימוד**, אף שאינך עוסק בכתבי האר"י ז"ל להבין השמות הנאמרים שם, כי הם שמות הפשוטים של השי"ת המחיה העולמות. כל אלו מעט מן המעט, ואטו כי רוכלא ניזיל.

אל מול הטענה שהועלתה כי בספר רשאים להתפלל רק בני עליה יראים ושלמים, ואין הוא מיועד לכל בן ישראל באשר הוא, משיב הרה"ק משינאווא בשו"ת דברי יחזקאל לשואלו בזה"ל: איש אחד רצה למנוע מלומר התפלה המצויה בידינו הנדפסת בשערי ציון באמרו כי הוא לפני בני עליה נאמר, אבל אין האמת כן, **כי מה שנאמר בשערי ציון רשאים כל ישראל לומר, ואם כי הוא מהדברים העומדים ברומם של עולם, קדושים תהיו נאמר לכל עדת בני ישראל, ולא ישמע לדברי המונע מטוב הצפון**.

אף בדברי ה'פלא יועץ' (ערך תשובה) אנו מוצאים התעוררות נפלאה לעסוק בתפילות של ה'שערי ציון': 'מעיקרי התשובה, ש'תחנונים

למרות

שימי 'בין המצרים' כבר עברו עלינו

לטובה, אך עדיין אנו בעיצומו של חודש מנחם אב, אשר כשמו כן הוא - מורה על הנחמה שאחר הבכייה על חורבן הבית. הן אמנם ה'תיקון חצות' אצל חסידי ברסלב, אינו קשור דווקא לימי בין המצרים, אלא לכל לילות השנה, עד אשר יכמרו רחמי השי"ת ונזכה לגאולה במהרה, אך בייחוד בימים אלו, החל מחמשה עשר באב, מגלים חז"ל כי יש להוסיף בתורה ובקימת חצות, שהרי הלילות מתחילים להתארך ו'לילות הזהב' כבר מעבר לפניה. זו העת וההזדמנות להיזכר באוצר הקטן והנפלא, ה'שערי ציון', אשר היה אהוב וחביב על כל עובדי ה' מאז הופיע לאור עולם, והיה נתון בחיק כל יראי ה'.

חיבה יתירה ידעו חסידי ברסלב לספר הקדוש, בהיותם משתפכים בתחינות ותפילות המופיעות בו, בו היו מתחילים את סדר יומם ובו היו מסיימים, בק"ש שעל המיטה ע"פ הארז"ל, בתיקון חצות וסדר תיקון הנפש שאחריו, ובשאר התפילות לכל עת מצוא, כגון ביום כיפור קטן לערב ר"ח, וכיוצא.

אוצר הספרים של ר' נתן נטע

בטרם נבוא בשערי הספר ונטייל בחדריו משובבי הלב, נקדיש כמה שורות ספורות כדי להציץ מן החרכים, למסכת חייו הגדולים של בעל ה'שערי ציון', אשר התחילה באוסטראה' שברוסיה, המשוכה בערים אחרות שברוסיה ופולין וסביבותיהם, משם להולנד ולאיטליה, ואחריהם לרומניה, עד לעקדתו על קידוש ה' במורביה' (מעהרין).

כאמור, ה'שערי ציון' ר' נתן נטע הנובר הי"ד נולד באוסטראה, לאביו ר' משה שהיה מכונה הנובר ע"ש העיר ממנה בא, באוסטראה של אותם הימים חיו גדולי ומאורי ישראל כמו הס"ז, המהרש"ל ואף המהרש"א אשר יש אומרים שה'שערי ציון' היה תלמידו בלימוד תורת הגולה, ואף למד ביישבתו בימי נעורותו.

ר' נתן נטע חיבר כמה ספרים, ביניהם 'נטע שעשועים', 'טעמי סוכה', 'שפה ברורה', 'תוקף יין', 'יפה נוף', ונודע בעולם גם בשל ספרו ההיסטורי והמפורסם 'יון מצולה' אותו חיבר בדם לבו, בו הוא מרבה לבכות ולקונן על עם ה' אשר נפלו בחרב, הרג ואבדון בשנות ת"ח ות"ט. בין דפי ה'יון מצולה' העלה עלי גיליון את אשר ראה במו עיניו החורבן הנורא באותם הימים, תחת קולמוסו הוא משתפך באנחה על ההריגות הנוראות של בחורים וגם בתולות, זקנים עם נערים. צעקתו רבה עד למאד בקוננו על הריגת הצדיקים ארזי הלבנון, אדירי התורה, כמו הקדוש ר' יחיאל מיכל מנעמירוב רבתי, והקדוש ר' שמשון מאוסטרופוליא הי"ד ושאר גדולי ישראל, יזכרם אלוקינו לטובה עם שאר צדיקי עולם וינקום נקמת דם השפוך.

ידבר רש', ישפוך שיחה ירוש סליחה מאדון האדונים לראש
אשמורות שהוא עת רצון, לא יעבור מעשות זאת בכל לילה,
בפרט בלילות החורף הארוכות ישפוך כמים לבו, ותרדנה
דמעותיו בשפל קול התחינה, במר נפש והכנעה רבה וכו'. וכבר
יש בספרים ג'כ נוסחי תפילות לשפוך שיחה, לדרוש סליחה,
כגון, בספר שבט מוסר וספר של"ה וספר תיקון הנפש וספר
שערי ציון וכדומה, מה טוב לומר את כולן אחת בכל יום, כי זכות
המחברים יעמוד לו שתקובל תפילתו.

עדות לכך שהספר היה מצוי ביד כל אדם, אנו מוצאים
בכמה וכמה ספרי קבלה, אשר במקום שהיו צריכים להאריך,
הם מקצרים, ורק מציינים **'כמו שכתוב בשערי ציון, עיני שם'**
וכדומה, ובספר אמת ליעקב בולט הדבר ביותר כאשר הוא
כותב בפירוש, בזה הלשון: **ודע דיש עדיין פרטים הצריכים אל**
העניין וכבר הובאו בספר 'שערי ציון, ויען שהספר מצוי ביד כל
אדם לא כתבתים.

קול נעים עמוק מאד

כאשר נבקש לפתוח את השערי ציון ולראות את מהות
הספר ומעשהו, נראה כי השערי ציון - כשמו כן הוא, שערים
המצוינים בזה אחר זה. בראשם עומד שער 'תיקון חצות', בו
מופיעים מזמורי התיקון כפי שמפורט בדברי האריז"ל, לצידם
נוספו בזה אחר זה, ה'קינות' שחיברו קדושי עליון, אשר היו
לאחד ונכללו ב'תיקון רחל', בהיותם מעוררים הלב בלשון
מליצה, לבכות ולקונן על חורבן בית המקדש וגלות השכינה.
עיננו הרואות, שברוב המקומות בהם מתייחס רבינו הקדוש
או תלמידו מוהרנ"ת לתיקון חצות, ניתן לראות כי הם מצטטים
בלשון קודשם מתוך הקינות וההוספות אשר נוספו ובאו
בשערי ציון כחלק בלתי נפרד מתיקון חצות, אשר **הם מעוררים**
הלב ואמר אותם בניגון חצות בקול נעים עמוק מאד.

גם בתיקון לאה שבשערי ציון נוסף בסופו פיוט 'דודי ירד
לגנו אשר רבינו דיבר וסיפר בשבחו מאד. **כי הוא מדבר מויכוח**
של כנסת ישראל עם השם יתברך ומעורר הלב מאד. ידוע על
אנשי שלומינו בכל הדורות שהיו שופכים ליבם בחרוזיו של
הפיוט הזה, בכיסופים וגעגועים ל'ציון' ו'ירושלים'. לאחריו
הוסיף השערי ציון את ההוראה לומר פרק ראשון ממסכת
תמיד, אשר מוהרנ"ת היה אומר בהתלהבות נפלא מאוד,
כידוע.

סמוך ונראה לשער תיקון חצות, מופיע מיד 'שער תיקון
הנפש', כדי לאומרו תיכף אחר תיקון חצות. שער זה מתחיל
במילות התפילה: 'הריני עושה כל גופי מרכבה לשכינה' אשר
נוכרת פעמים רבות בדברי רבינו ומוהרנ"ת. למשל, בתורה
ל"ד, לענין הוי"ה בניקוד מלאפוס, ובליקוטי הלכות חזקת
מטלטלין ג' ועוד, וכן בעלים לתרופה (ר"ח ניסן תקצ"ט) מאריך
'בענין המרפבה דקדושה שצריך כל אדם להיות מרפבה לשכינה
כמו שאומרים בהתפלה הנדפס בשערי ציון, בשער תיקון הנפש'.
מתוך דבריו למדנו אגב אורחא שהם היו 'אומרים התפילה',
כך גם נשמע תחת אחד השיחים שסיפר ר' לוי יצחק בנדר
ז"ל שאנשי שלומינו היו אומרים אותו תדיר כפי הסדר שכתב

השערי ציון בשער תיקון הנפש אחר תיקון חצות, וכבר נדפסו
הדברים בקונטרס טעם זקנים.

השער הבא לאחר מכן, פותח שער לדופקי בתשובה, הלא
הוא אחד המיוחד שבשערי ציון, אשר בשמו יקרא 'שער תיקוני
תפילות'. בשער זה אסף וליקט השערי ציון תפילות ותחינות
המעוררים את הלב מאוד לשוב להשי"ת, וכן לשם יחוד לאמרו
לפני קיום כל מצוה וכדו', אשר חלקם הגדול נעשו נחלת הכלל
כמו ה'לשם יחוד' לפני עטיפת הטלית ועוד, וכיום נעתקו לכל
סידורי התפילה.

בקשר ל'לשם יחוד' המופיע שם, מסופר בשבחי הר"ן על
רבינו הק': **בימי ילדותו היה נוהג שהיה לוקח איזה גדולים**
והחליפם על טפלים ונכנס לבית הפנסת בהצנע דרך חלון
וכיוצא ולקח עמו הספר 'שערי ציון' ואמר ה'לשם יחוד של
עשית מצוה ולקח טפל (מטבע קטנה) אחד והשליכה לתוך
המתן בסתר'. ואחר כך חזר ועשה עצמו כאלו הוא מסיח דעתו
מזה, ואחר כך חזר ואמר לשם יחוד הנ"ל וחזר והשליך פרוטה.

תפילות חשובות - מהאריז"ל

חלקו הגדול של שער תיקוני התפילות, הם **'תפילות חשובות**
על דרך הקבלה לשבעת ימי השבוע מהאריז"ל, כלשון השערי
ציון בכותרת המקדימה. רבים הבינו מתוך דבריו שאת
התפילות הללו חיבר רבינו האריז"ל, וכאשר מצייני בעל ה'לשם'
בספרו הגדול: **זכמו שיש האריז"ל בתפילתו ליום ה' בשערי**
ציון, אך יש שהסבירו שהם רק 'מיוסדים על דברי האריז"ל'.
איך שלא יהיה, שער זה הינו חלק מרכזי כאמור בשערי
ציון, ואליו מתייחסים הרבה מהשיחות המדברים בחיבת
הקודש על השערי ציון ועל התחינות שבו, ולא נוכל להתאפק
מלהעתיק מקצתם, וכדלהלן.

בשיחות הר"ן קס"ג מספר מוהרנ"ת: **ספר לי איש אחד**
מזלאטיפאלי שבהיותו יושב רבנו זכרוננו לברכה בנלאטיפאלי,
פעם אחת בקיץ התפלל רבנו זכרוננו לברכה בבקר השכם,
ואחר כך שלח את בתו הילדה שרה תחיה וקראה אותו. ובא
לרבנו זכרוננו לברכה, ואמר לו רבנו זכרוננו לברכה: לך עמי
לטייל. והלך עמו חוץ לעיר והלך בין העשבים.. וישב רבנו זכרוננו
לברכה, שם על הארץ ולקח מבית יד שלו ספר 'שערי ציון',
והתחיל לומר, ובכה מאד מאד. והיה אומר להלן מדף לך ובכה
הרבה מאד מאד בלי הפסק. והאיש עמד אצלו והחזיק הצופף
(בית קבול המקטרת) שלו, ועמד משתומם, וראה בכינתו הגדולה
מאד. ושהה זמן הרבה בזה. וכאשר פסק לבכות צוה על האיש
הנ"ל שילך ויסתכל בחוץ היכן היום עומד, ויצא וראה שכבר
פנה היום והשמש נוטה לשקע. וכל כך התמהמה בכינתו קרוב
ליום שלם בקיץ בלי הפסק'.

אגב, השערי ציון של רבינו היה כל כך קטן עד שהיה
מונח בקיפול הבית יד (שרול) שלו, ור'
לוי יצחק בנדר ז"ל סיפר שהיה
עדיין נמצא בירושא אצל אחד
מאנ"ש באומן, ואכן היה
קטן מאוד. כך היה

למרות כל הספרים הגדולים שחיבר, דומה כי ספרו
המרכזי הוא דווקא החיבור הקטן והקדוש 'שערי
ציון', אשר נדפס פעמים רבות בחיי המחבר ולאחריו,
בחלק מהפעמים אף בהוספת פירוש עברי טייטש
באידיש, למען יבינו כל פשוטי העם את הכתוב בו

רבינו הקדוש נושא צמוד וסמוך לליבו הקדוש והטהור 'לב העולם', להיות מזומן לפניו לשפוך שיחו באמירתו.

כך גם אנו מוצאים בספר שבחי הר"ן: 'הַפְּלֵל שְׁכַל הַמַּיִי בְּקִשּׁוֹת שְׁבַע עוֹלָם שְׁנַמְצָאִים בְּאִיזָה סֵפֶר שִׁיְהִי הַמְּצוּי בְּיַגְנוֹ, הַפֶּל כְּאֲשֶׁר לְכָל, לֹא הַיָּחִי שׁוּם תְּחִנָּה וּבְקִשָּׁה שְׁלֹא אִמְרָה כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים, הֵן תְּהִלִּים וְסֵפֶר "שְׁעָרֵי צִיּוֹן" וְהַבְּקִשּׁוֹת הַנְּדַפְּסִים בְּהַסְדּוּרִים הַגְּדוּלִּים, וְשָׁאֵר מִיָּנִי בְּקִשּׁוֹת וּתְחִנּוֹת, וְאֶפְלוּ הַתְּחִנּוֹת הַנְּדַפְּסִים בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכְנֶז - כְּלָם לֹא הַיָּחִי מְלֻאָמְרָם.'

לא רק רבינו ז"ל בעצמו נהג כן, אלא אף לאנשיו ותלמידיו ה'הז'היר רַבְּנֵי זְכוּרֹנוֹ לְבָרְכָה כְּמָה פְּעָמִים לֹמֵר תְּחִנּוֹת וּבְקִשּׁוֹת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם, כֹּל מִיָּנִי תְּחִנּוֹת הַנְּמַצָּאִים בְּאִיזָה סֵדוּר מְסוּדוּרִים הַגְּדוּלִּים אוֹ בְּשְׁעָרֵי צִיּוֹן וּבְשָׁאֵר מְקוֹמוֹת, וְכִלְשׁוֹן מוֹהֲרַנ"ת בַּהֲקַדְמַת הַלִּיקוּטֵי תְּפִילוֹת, בַּהֲמַשְׁךְ דְּבָרָיו: לֹא נִפְּלְאָת הוּא לְחַבֵּר תְּפִילוֹת חֲדָשׁוֹת. כִּי כָּבֵד קִדְמוֹנֵי בְּזֶה כְּמָה וְכְמָה גְּדוּלִּים וְקִטְנִים, אֲשֶׁר חִבְּרוּ וְיִסְדּוּ כְּמָה תְּפִילוֹת, כְּמוֹ בְּסֵפֶר שְׁעָרֵי צִיּוֹן שְׁנַמְצָאִים כְּמָה תְּפִילוֹת שְׁחִבְרוּ הָאֲחֵרוֹנִים.

גם בהקדמת השתפכות הנפש, שמרבה להביא מצדיקי הדורות שעסקו בתפילות ותחינות להשי"ת שכל זה 'הוא הַדְּרָךְ הַיֵּשׁוּב שְׁדָרְכּוּ בָּהּ אֲבוֹתֵינוּ וְנַבִּיאֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים זְכוּרָנָם לְבָרְכָה מְעוֹלָם. מִמְּשִׁיךְ בְּדַבְּרֵי וְאוֹמֵר: עַד שְׁבָא הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ, זְכַר צְדִיק לְבָרְכָה, וְתַלְמִידָיו הַקְּדוּשִׁים וְחִבְּרוּ לָנוּ גַם כֵּן כְּמָה תְּפִילוֹת כְּמוֹ הַסֵּפֶר "שְׁעָרֵי צִיּוֹן".

כשבקשו ממוהרנ"ת לייסד תפילה לעוברי ימים הוא משיב במכתבו: **כָּבֵד נִמְצָא בְּסֵפֶר שְׁעָרֵי צִיּוֹן** תְּפִילַת הַרְמַב"ן זְכוּרֹנוֹ לְבָרְכָה תְּפִילָה עַל הַיָּם, רַק שְׁצָרִיכִין לְשִׁנוֹת הַלִּשׁוֹן קִצָּת כְּשִׁמְתְּפִלְלִין עַל אַחֲרִים כְּאֲשֶׁר תְּבִינֵנוּ שֶׁם בְּעֲצָמְכֶם. וְמָה שִׁירְצָה כֹּל אֶחָד לְהוֹסִיף מִלְּבוֹ יוֹסִיף כְּרָצוֹנוֹ בְּלִשׁוֹן לַע"ז.

כך נהגו אנשי שלומינו

כך נהגו רבים וטובים מאנשי שלומינו, לומר התפילות שב'שערי ציון' דבר יום ביומו! כך מספר החסיד ר' נחמן בורשטיין בספרו אוצר נחמני, מזכרוננו האישי ואף ממה ששמע על אנ"ש בדור הקודם, שהיו **נוהרים לומר כל יום "שערי ציון" חק ולא יעבור**, היו כאלו שאמרו זאת בחצות לילה, והיו כאלה שהעדיפו לבלות באמירת התפילות בבוקר אחרי התפילה, איש כמנהגו, אשרי להם.

עוד מספר ר' נחמן על החסיד המנוח איש החסד הנפלא היקר באנ"ש רבי יונה לעבל ע"ה, שבתקופת לימודו בישיבת "חיי

בירושלים ת"ו, היה מנהגו לפני הלימודים לומר את התפילות שבספר "שערי ציון" המסודרים לימי השבוע בהשתפכות הנפש ובהשתוקקות נמרץ. מדי פעם בפעם באמצע אמירתו השתפך נפשו בלב מלא געגועים להשי" והיה פורש כפיו ומרים עינים לשמים ואומר בלשון אידיש: רבונו של עולם! טאטע אין הימעל! (אבי שבשמים) טייערער באשעפער! (בורא יקר!) וכו'. כהנה וכהנה הוסיף להתחנן לפניו יתברך בנפש שוקקה בדברי ריצויים ופיוסים וכו'. ולפעמים היה קצת מאריך בשיחתו לפני קונו. ואח"כ פנה ללימודיו.

בני הישיבה שישבו בסמוך לו, סיפרו שהמילים הלבביות הללו חדרו אל ליבם והם התעוררו עד כדי דמעות ממש. כאשר העירו לו אנשי ההנהלה באמרם: כאן בישיבה לומדים ולא אומרים תפילות! השיב להם: **אחים יקרים, האם טעמתם**

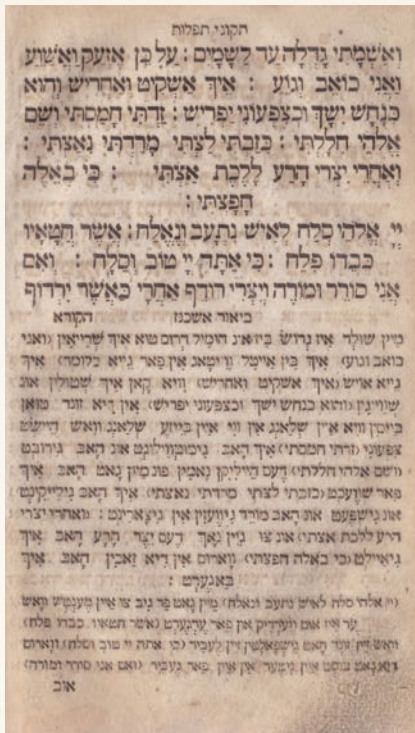
פעם הנעימות של אמירת שערי ציון קודם הלימוד, איך נראה הלימוד אחרי אמירת תפילות כאלה וכו'.

בפעם אחרת כשאמרו לו: תפילות אתה יכול לומר גם בבתי הכנסת הספרדיים... (כי שם רגילים לומר כל מיני תפילות), כאן משלמים בשביל לימוד תורה! ענה להם: וכי אני לוקח כסף בשביל לימוד התורה? חלילה! אני מקבל ממון עבור ביאתי לישיבה, ועל הלימוד משלם השי"ת. ומוסיף ר' נחמן בקולמוסו: 'היוצא מסיפור זה, שאנו רואים איך חסיד ברסלב מובהק היה שוקד על ה"שערי ציון" בקביעות, והיה לו חיות גדול מזה!'

במקום אחר מספר ר' נחמן על שיחה שהייתה לו עם ר' לוי יצחק, בענין ה'שערי ציון'. 'אמרת לי, הוא מספר. 'שאחד מאנ"ש אמר לי, שהוא אינו אומר התפילות שב"שערי ציון" מחמת שיש לו ה'ליקוטי תפילות"... ר' לוי יצחק הקפיד מאד ואמר שזו טעות גמור לחשוב כך, כי הרי מוהרנ"ת בעצמו היה אומר "שערי ציון". ואף רבינו ז"ל נתן יום קיץ שלם על ה"שערי ציון" (כמבואר בשיחות הר"ן). הליקוטי תפילות כלל לא בא לגרוע ח"ו מתפילות אחרות, אלא אדרבא, אחוז בזה וגם מזה אל תנח ירך. 'ראיתי במו עיני, הוסיף ר' לוי יצחק. **'כיצד כל זקני אנ"ש באומן ושאר עיירות החזיקו בתדירות בה"שערי ציון" ואמרו בזה גם התיקון חצות, והקריאת שמע שעל המטה ע"פ האריז"ל. ושאר התפילות המסודרים שם על כל יום, עד שמתוך ההרגל היו מצטטים בשיחתם כל מיני לשונות מעוררים ומחזקים מתוך תפילות אלו.'**

גם אצל מוהרנ"ת בעצמו אנו מוצאים כיצד הוא מצטט הרבה פעמים לשונות וקטעים, אשר בולט מאוד כי העתיקם מ'שערי ציון' כנראה מרוב רגילותו באמירתם. לפעמים הוא אף מציין בפירוש, כמו למשל בהלכות קריאת התורה ו' אות יז: **"וכמו שאומרים ב"שערי ציון" הַשְּׁמִי לְיוֹם ו', כִּי עֲלֶיךָ נִפְּל חוֹבַת הַיּוֹם,** שבמטבע לשון זה משתמש כמה פעמים גם במכתביו וכדו'.

אנשי שלומינו היו משתמשים הרבה באמירת התפילות

קימת חצות היא הכנה לראש השנה

גילוי המאיר של מוהרנ"ת על הקשר בין קימת חצות חמשה עשר באב וימי הדין הממששים ובאים מוהרנ"ת בהלכות ברכת הראיה ה"ה מגלה את עומק הקשר שבין ההתחזקות וההתחדשות בקימת חצות החל מחמשה עשר באב, ואת השייכות המופלאה של קימת חצות כהכנה לקראת גילוי המלכות הנעשה בראש השנה, וכה הם דבריו:

ועל פן אחר תשעה באב צריכין להתחיל לקום קדם אור הבקר לסדר תקון חצות ולעסק בתורה.. וכמו שהזכירו רבותינו זכרונם לברכה מפאן ואילך דמוסרי יוסיף ודלא מוסרי וכו'. וכמו שנתנו חכמינו זכרונם לברכה סימן מקומי עד שכבי קומי. דהינו מתשעה באב עד שבועות צריכין לקום קומי רזי בלילה לראש אשמרות שפכי כמים לבן נכח פני ה' וכו', וכל זה הוא הכנה לראש השנה כי כל ימות השנה צריכין להקין את עצמו על ראש השנה שהוא יום הדין כאשר נשמע מפיו הקדוש שאמר שהעקר הוא ראש השנה וכו' כמו שמוצא בהשיחות עין שם, כי כמו שהאדם צריך להקין את עצמו כל ימי חייו ליום הדין הגדול והנורא של לעתיד, כמו כן בפרטיות צריך להקין את עצמו כל ימות השנה על ראש השנה שהוא יום הדין כי הוא נורא ואיום וכו'. וביותר צריכין להתחיל להקין את עצמו כשוראין הימים ממשמשין ובאין שהם מחמשה עשר באב ואילך.

וכן מבואר בדבריו, שבימים אלו מתחילים ימי הרחמים והרצון, בהם מכינים ישראל את עצמם בכל מקום שהם, לראש השנה הקדוש והנורא הבא עלינו לטובה: שכל זה עקר עבודתנו בראש השנה ויום הפפורים שאנו עוסקין רק לגלות מלכותו בלי שום חקמה, כי אנו מסלקין דעתנו לגמרי ומבטלין עצמנו לגמרי, שזהו עקר עבודתנו באלו הימים הנוראים. שאז עוסקין כל ישראל בתפלות ותחנונים ובשירות ותשבחות של ספר תהלים ושארי מיני בקשות ותחנונות וסליחות ופיוטים וכו' (נטילת ידיים שחרית ה"ג).

שבספר שערי ציון, החל בתיקון חצות וכן בכל שאר התפילות וכו' ולכן היו מניחים אותו בשקית הטלית והתפילין, כי הרי לפני או לאחר התפילה היו נוהגים להתפלל בו דבר יום ביומו. כך גם נהגו ללמד הלכה בשולחן ערוך תיכף לאחר התפילה, כדי שלא יעבור חלילה יום אחד ללא לימוד הלכה כציווי של רבינו ז"ל. עד שבעת המחלוקת הגדולה, כששאלו המתנגדים את עצמם 'איך נדע מי הוא חסיד ברסלב?' אמרו: **הסימן הראשון, הוא זה הנוהג להניח בשקית טליתו שערי ציון ושולחן ערוך**. כי אז נדפסו כרכי שולחן ערוך קטנים עם הפירוש 'באר היטב' והיו נוחים להניחם בשקית הטלית.

כשנתעוררה המחלוקת על אנ"ש בעיר טעפליק, עדיין היה רבי יצחק בער מטעפליק מחשובי אנ"ש, דר בטרשוויץ. מחלוקת זו היתה חריפה מאוד, מחמת שבין לאנ"ש ובין למתנגדים היה כח גדול הן מחמת עשירותם והן מחמת למדנותם. ומחמת שרבי יצחק בער היה אדם גדול במעלה ונכבד מאוד, ואפילו המתנגדים נהגו בו כבוד, הפצירו בו אנ"ש שיבוא לדור בטעפליק, כדי שעל ידו תושקט המחלוקת. הוא נענה לבקשתם, ולפני נסיעתו כשנפרד ממנו אחיו הקטן רבי יקותיאל, בכה לפניו אחיו מאוד, בהתאוננו: אחי, מה אעשה עתה לבדי כאן בטרשוויץ אחר שתעזובני, ומי יחזקני וינחמני. ניחמו רבי יצחק בער, ואמר לו בחיבה: **"קנה לך את הספר 'שערי ציון', וקום בכל לילה בחצות לילה, וזה כל כך יאיר לך"** - "ברודער מיינער, קויף דיר דעם 'שערי ציון' און שטיי אויף אלע נאכט חצות וועט דיר ווערן אזוי לעכטיג!" ר' יצחק בער משך באמירתו את המילה "לעכטיג" כמפליג בעוצם הנעימות והאור המונחים בהם.

אנשי ה'בעל תפילה'

הכלל, חיבתם הגדולה של אנ"ש לשערי ציון ולתפילותיו, מן המפורסמות הייתה ולא בכדי, אם כי לא הארכנו כאן להביא את כל הדברים אשר בענין זה, מפני קוצר היריעה, אבל מן המעט שהבאנו אפשר לראות אפס קצה מאותו קשר עמוק לתפילות המיוחדות ונעימות כל כך, אותם לקחו עמם לדרך חיים. וכדבריו של רבינו הק' במעשה י"ב: 'ובדרך הילוכו של הבעל תפילה ראה שהולכים אנשים ומתפללים, ונושאים חיבורים של תפילות וכו', כששמע זאת הבעל תפילה, הוטב הדבר בעיניו מאד, כי בזה הוא חפץ, והתחיל לדבר עמהם, וגילה להם סדר תפילותיו וחיבוריו וענייניו.. כאלו היו חסידי ברסלב בכל הדורות, נושאים חיבורים של תפילות ומתדבקים בחיבוריו וענייניו של ה'בעל תפילה' הקדוש.

זאת ועוד, במהדורות השערי ציון כבר למעלה ממאה שנים הוכנס התיקון הכללי בסופו, כחלק בלתי נפרד ממנו, כל זאת עקב היותו נחלתם הכמעט בלעדית של חסידי ברסלב, כך שכמעט כל מי שעסק בשערי ציון גם אמר תיקון הכללי... בל נשכח שהשערי ציון הוא גם אחד ממניחי אבן הפינה לשיטת חצות לילה לאחר ששעות מתחילת הלילה, כהכרעת המגן אברהם אשר הביא בשמו, ורבינו הקדוש קבע לנו לנהוג כמותו.

משאלה אחרונה

ולסיום סיפור מסכת חייו, בו עסקנו בקצרה בתחילת מאמרנו: אמנם השערי ציון נמלט מחרב הקוזאקים בשנות ת"ח ת"ט כאמור, ואף תיעד את דברי הימים עלי ספרו יון מצולה, אבל לאחר שגלה גולה אחר גולה מקצה הארץ ועד קצהו כמפורט למעלה, בהיותו יושב בעיר 'אונגריש בראד', בעת מרידה שהייתה בשלטון המקומי, היו היהודים מהקרבנות הראשונים, בתוכם היה גם ר' נתן נטע שנהרג על ידי יריית מורדים הונגרים, יחד עם יהודים נוספים הי"ד, זאת בהיותו עומד ומתפלל בבית הכנסת מעוטף בטלית ותפילין.

משאלתו האחרונה היתה שיקברוהו בבית הקברות היהודי, ואכן נתמלאה בקשתו, וכה נחקק על מצבתו: רבינו הקדוש חמדת ישראל כלי הקודש מנורה טהורה, פה מתגבר בתורה נהרג במיתה חמורה, אשריו שיצאה נשמתו מגוף בטהרה, והשלים נפשו על יחוד ה' בן[י]ארה, מי לנו גדול ממורנו הרב ר' נתן נטע ב"מ משה מאוסטרה, עלתה נשמתו למרום וכתר תורה על ראשה לעטרה, כ' תמוז בחודש נהפך מיגון לצרה.

הוא הלך למנוחות ואותנו עזב לאנחות, אב הרחמים שוכן מרומים יזכור אותם לעולמים, וינקום נקמת דמם השפוך, אבל זכרון דברים תהא נחמתינו, ושפתותיו דובבות ומדובבות את ישראל לאביהם שבשמים זה ימים ושנים, לכו ונלכה בעקבי הצאן, לפתוח פינו בשירות והודה, ובתחינה ותפילה, עדי נזכה ובשערי ציון נעוף כיונים, בישועת כל ישראל.

” אני יודע שישבו בוֹדֵאֵי!!

נער צעיר מעטניה יוצא לדרך מלאה מהמזרות.
הכית המסורתי בו גדל לא מספק לו את צמאוני האדיר
זהו מחליט לחפש משמעות לחייו • בתחילה הוא
מבקש לכרוח ולהתנתק כליל מיהדותו, אך מריחות
העולם הזה מביאה אותו באופן ניסי להכיר מחדש
את אלוֹקֵי • הוא נכנס לשייבה למקורבים אך ממאן
לעצור, בהמשך הוא נחשף לעולם הקבלה ונשאב לשם
בריתוק מלא • נפשו עדיין לא יודעת מנוח, ואז מגלה
להפתעתו את תורת ההתחזקות של רבינו הקדוש •
”זה מה שחיפשתי כל הזמן, פה אשב כי אותה”
• מסע מטלטל של נפש מתגעגעת בדור
האחרון שחפצה לחסות בצל הרועה הנצחי

ישראל הלוי

העייר נתניה בורקע החוף של היס המערבי

תחנה ראשונה חושך ואור משמשים בערבוביה

נולדתי בעיר נתניה למשפחה מסורתית, כאשר הקשר האמיתי למסורת ולתורה הוא סמלי ביותר. אולי הכי קטן שאפשר. חוץ מקידוש בליל שבת ועוד מספר מנהגים "נחמדים" בחגים לא ידעתי דבר על משמעותה הפנימית של התורה הקדושה, ומי מדבר על מצוות עשה ולא תעשה. אמי הייתה מבית דתי יותר, ועקב רצונה היה אבי הולך איתי מדי פעם לבתי הכנסת של השכונה. היינו יושבים בירכתי בית הכנסת, אבל לא הצלחתי להתחבר לעניין יותר מדי.

כאשר עליתי לכיתה א' ביקשה אמי להכניסני למוסד "דתי". אבי לא התנגד וכך למדתי כל שנות ילדותי בבית ספר "ממלכתי דתי". חשוב לדעת, כי הסדר של צמד המילים הללו אינו אקראי כלל. קודם כל - ממלכתי, ורק לאחר מכן - דתי. למדנו מקצועות חול רבים וגם להבדיל חומש ונביא. אולם התחושה שהתקבלה הייתה שמדובר במעין "מושגים עתיקים" שלא ממש מחייבים אותנו עד היום, עפ"ל, רח"ל. שררה שם מין קליפה קשה, מסובכת ומתוחכמת מאוד. מצד אחד לא מתכחשים או מסתירים את העבר המפואר שלנו, כפי שעושים בבתי הספר החילוניים, אולם מצד שני, מתקבלת התחושה שהיום המצב שונה מפעם. לא כל מה שהיה רלוונטי לאבותינו שייך גם עבורנו. חוץ מהאבות הקדושים ומשה רבינו קיימות דמויות נוספות שעומדות על סדר היום. ממילא הילד מקבל בלבול נוראי בסדר העדיפויות, ולא יודע להבחין בין הטוב לרע, בין האסור למותר.

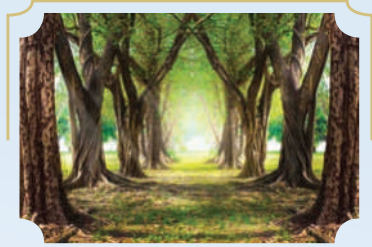
כיום, לאחר שב"ה התוודעתי לדרך הנעימה והטובה של שמירת המצוות קלה כבחמורה, אני יכול ללמד זכות אמיתית על כל מי שכמוני - עזב את העולם הדתי הפשוט "לטובת" חיי הפקרות מוחלטת. גם ככה ההבדל אינו גדול במיוחד.

אני זוכר את עצמי, ילד בכיתה ה', יושב בשקט בחצר ביתי ומנסה להבין מה בעצם הסיפור האמיתי של החיים. הנס הגדול שלי הוא, שכבר מגיל קטן הייתי עירני מאוד. היה בי צימאון חזק להבין לגמרי את החיים. בשביל מה נולדתי ולמה ההוא מת. עבור מי חיים כאן ולמה יש כל כך הרבה סוגים של אנשים ויהודים. שאלתי את עצמי המון שאלות אבל לא הרגשתי שיש אפילו אדם אחד בסביבתי שיכול לענות לי עליהם.

תחנה שניה רמת הגולן

סיימתי כיתה ח', נרשמתי למוסד שניקרא 'ישיבה תיכונית' באזור רמת הגולן. למעשה, הייתי רחוק מהמושג 'ישיבה' כרחוק מזרח ממערב, ולמרות שה'ישיבה'

תחנה רביעית אציעה שאול הינך

הגיע זמן הגיוס שלי לצבא וקיוויתי שהנה כעת אגיע למילוי צורכי. השתלבותי ביחידה מובחרת והשקעתי מאוד. רציתי ובקשתי לטפס מעלה מעלה. מאחר שבטבעי אני מאוד יסודי ושואף להגיע לשלמות, הצלחתי להגיע ליעדים גבוהים והתקדמתי עוד ועוד בדרגות ובתארים שונים.

כפי שכולם יודעים, הצבא אינו רק מקום לאימון ולחימה. הצבא בעיקר בא לחנך את נתיניו ללאומיות חילונית מובהקת ולהתנתקות אכזרית מכל מה שריח יהדות טהורה נודפת ממנו. ביחידות הכלליות הדבר נעשה באופן בוטה ומוחשי ואילו ביחידות הדתיות הדבר מתרחש באופן מתוחכם והדרגתי יותר. כך או כך, אוכל להעיד שאין מקום יותר מסוכן לנפשות ישראל מאותו צבא כפרני ונוראי. למעשה נקודת השפל של חיי התרחשה באותם שנים. הרגשתי את קרקעית תהום הס"א, את כוס התרעלה שתיתי ומציתי עד תום, ודווקא משם, באופן ניסי, למעלה מדרך הטבע, התרחשה התפנית החדה.

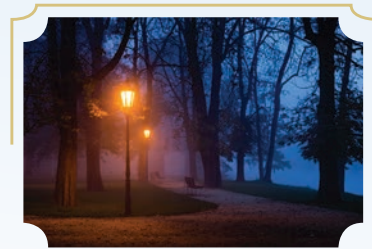
באחד הימים, פגשתי חבר שגדל במשפחה רחוקה משמירת המצוות ולפתע החל לקבל הרהורי תשובה. הוא החל לחזור לבורא עולם, ללמוד ולהתפלל והיה באורות גבוהים. המראה היהודי שלו תפס אותי מאוד והתחלנו לנהל שיחות ארוכות. ראיתי את האור הטהור על הפנים שלו ומיד קינאתי בו. הרגשתי שטוב לו וזה די עזזע אותי. היה קשה לי לקבל את העובדה שאם ארצה חיים טובים, אצטרך גם להיראות ולהתנהג כמוהו. קיום המצוות הלחיץ אותי, דקדוקי ההלכה וכל הנלווה לזה נראו בעיני כדברים שלא שייכים לאופי שלי.

יום רדף יום. אותו חבר מתחזק, ירה עלי צרורות של דיבורי אמת שמסמסו הרבה מהתיאוריות והדמיונות שבניתי לעצמי כל השנים. אני זוכר את עצמי מהרהר בלילות: "זהו, בורא עולם רוצה ממני שינוי רציני!! לא יתכן שהקב"ה ברא את כל העולם המופלא שסביבי, על מנת שכל אחד יעשה מה שעולה לו בראש. הבריאה הזו צריכה להוביל לאן שהוא".

עברו מספר שבועות, יום אחד קמתי ולהפתעתי גליתי שאבד לי סכום כסף גדול שקיבלתי מאמי. היא חסכה את הכסף במשך תקופה ארוכה והעניקה לי אותו במסירות. משכך עוגמת הנפש שלי הייתה כפולה ומכופלת. צערי הפרטי היה עצום ומוחשי, ואז ברגע של כאב מצאתי את עצמי פונה לה' יתברך ואומר לו: "בורא עולם, אני יודע שאתה קיים ומקשיב לי, אין לי מושג איך מדברים איתך, בחיים לא דיברתי אתך באופן כזה קרוב, אבל אין לי ברירה, אני חייב את הכסף הזה. אנא רחם עלי, עזור לי". היום אני יודע שזאת הייתה ההתבודדות הראשונה בחיי. ההרגשה הייתה של ניקיון, של טהרת הלב. דיברתי עם ה' יתברך בעצמו. סוף הסיפור הוא, שלאחר מספר דקות מצאתי את הכסף באורח פלאי ממש. ראיתי באופן מוחשי וחי כיצד ה' שמע לתפילתי. עבורי, הייתה זו מין דרישת שלום שמימית.

שם הייתה באופן קליל ביותר - לא הייתי שייך לזה. רק מאחר שכמה מחבריי הלכו לאותה ישיבה, החלטתי שאני מצטרף אליהם. ישבתי בשיעורים ולא הצלחתי להתחבר לכל הרעיון. לא הבנתי כיצד סוגיא על 'חמורים' ו'שוורים' שייכת ל"דור מפותח" כמו שלנו. היום אני מבין שכאשר לא מקשרים את לימוד התורה לה' יתברך, אזי קשה עד בלתי אפשרי להתחבר באמת לכל ההלכות והגמרות. הכל נראה כל כך זר ומנוכר.

כפי שכבר הזכרתי קודם, הייתה בי מין נקודת אמת שלא נתנה לי מנוח. מצאתי את עצמי מחפש ותר כל הזמן אחרי משהו, בלי להבין מהו. די מהר הרגשתי שאין בי הכוחות לסבול את הניגודים שראיתי באותה ישיבה והחלטתי לפרוש. עזבתי את הישיבה מתוך הרגשה ברורה שלא אחזור לשם לעולם. היה קשה לי כל כך עם הסתירות שראיתי שם, לתומי חשבתי שכך נראית היהדות הקלאסית. יצאתי מהישיבה מתוך החלטה להיפרד ולהשיל מעליי גם את מקצת היהדות שעוד הייתה בי. לא הייתה בי טרפוניה על הקב"ה חלילה, אדרבה את ה' יתברך אהבתי תמיד, רק שלא היה נראה לי שזו הדרך לעבוד אותו. מטבעי אני טיפוס יסודי מאוד, ולכן היה קשה לי להתחבר לדרך שמלכתחילה סובלת פשרות ושינויים.

תחנה שלישית חיי הפקרות ודמיונות

יצאתי מהישיבה והתחלתי לחפש את עצמי. הבטלה מביאה לידי שעמום ולעוד כמה דברים גרועים, וכך נזרקתי מהפח אל הפחת. ביום הייתי מחפש תעסוקה ובלילות שאלתי את עצמי בכאב: האם יש בכלל 'טוב' בעולם הזה? 'טוב' הכוונה להרגשה מתמשכת של נעימות ואושר, ולא עונג מדומה שחולף תוך דקות ספורות.

ככה ביליתי מספר שנים מימי בחרותי. חי אבל לא מבין לגמרי עבור מה, מנסה לחוות את הוויית העולם אבל לא מצליח להגיע לשום תכלית של שמחה ואושר.

היום, כאשר אני משחזר את ההרגשות שהיו בי באותה תקופה, אני ממש מרחם על עצמי. אוי, מה שעובר על בחור בלי לדעת מהנעימות של המצוות, מהטוב שיש בתורה הקדושה. ניסיתי, מיששתי את העולם הזה מכל הכיוונים, נתתי אמון בכל חוויה שהגיעה לפתחי ובכל הזדמנות שהגיעה לאוזניי, אבל בסוף תמיד נשארתי עם טעם מר של חסרון בנפש. למרות זאת לא התפקחתי, כי כאשר נמצאים בכזו קליפה קשה, קשה להאמין שקיימים חיים אחרים.

ההיכרות שלי עם החרדים היראים לדבר ה' הגיעה בעיקר דרך כתבות והשמצות בתקשורת. שם מתארים את היהודי האדוק כאדם מנותק ופרימיטיבי, שעסוק בהפגנות ובזריקת אבנים במקרה הטוב. לכן, גם אם ראיתי מדי פעם אנשים חרדים, כלל לא העליתי על דעתי שיש מה לקבל וללמוד מהם, חונכתי בצורה כל כך מרוחקת, עד שלא חלמתי שדווקא אצלם נמצא הטוב אותו אני מחפש.

הריקנות והתסכול שבעבעה בתוך נשמת. עשיתי הכל, למדתי יומם ולילה, אבל הרגשתי שעדיין לא נגעתי בנקודה הפנימית. כמו שכבר הזכרתי, בטבעי אני מאוד דייקן ויסודי ולכן כאשר הבנתי שלימוד תורה וקיום המצוות הם העיקר בחיים, עשיתי זאת עם כל הרצינות. התחלתי אפילו להוסיף על עצמי כל מיני פרישיות שלא כתובות באף ספר. גם עם תעניות היו לי כל מיני תוכניות שונות. אבל עדיין... חשתי בחסר. זה תסכל אותי נורא. אם כל מה שעשיתי עד כה - לא מרווה אותי לגמרי, אז מה כן?

עד שהגעתי לשיעור מרתק, בבית כנסת זנוח באישון ליל...

תחנה שישית

אורות גבוהים ועליית העולמות

הנוכחים בהיכל בית הכנסת עסקו בשיעור בקבלה. ישבו שם בערך עשרה אנשים בגילאים שונים שלמדו קבלה. ספירות, כוונות, עליית העולמות, שמות הקודש, וכל מיני מילים שלא הכרתי בכלל. הנושא ריתק אותי ונשאבתי לאווירה. הקשבתי והוקסמתי.

באתי למחרת וחשתי כיצד הנושאים מרתקים אותי לחלוטין. גיליתי עולם נסתר שלא ידעתי דבר אודותיו. העניין הכניס לי בי מין חיות נפלאה. לומדים בשיעור על הכוונות ולאחר מכן כולם מתחילים לכוון את מה שלמדו. אני זוכר את הפעם הראשונה שאחד מחשובי השיעור ניגש אלי עם דף מלא שמות ואמר לי: אתה כבר יכול להתחיל לכוון, תעשה עכשיו - עליית העולמות...

באותו רגע, הרגשתי אושר וסיפוק אדיר. הנה אני פועל בעולם, יש דברים שנעשים על ידי. זה ריגש והפעים אותי ביותר. אבל לא לאורך זמן.

אחרי תקופה שאלתי את עצמי, נו, מה הלאה? נכון, אתה מכוון ולומד הרבה על שמות הקודש, אך האם נעשית יותר קרוב לה? יתברך? אתה חושב עליו יותר? אתה מרגיש אותו יותר? התשובה הייתה: לא. הייתי עסוק כל כך בפרטים עד שכמעט שכחתי מהקב"ה בעצמו. אני נזכר כיצד אחד מהלומדים בשיעור ההוא אמר: התפילה אצלי היא החזרה הכי טובה על השיעור. הוא אמר זאת בשיא הרצינות אבל אותי זה זעזע. האם מתפללים לה? או שעסוקים רק בכוונות ושמות?

כך שוב מצאתי את עצמי מאוכזב, והפעם כבר מותש ממש. כל כך הרבה תחנות ועצירות. בכל פעם הרגשתי שזהו, הפעם מצאתי את שאהבה נפשי. בהתחלה בין שיני הסט"א ולאחר מכן בגבולות הקדושה. ריבונו של עולם!! מה יהיה איתי? האמנם יש מקום ביהדות שאמצא בו נוחם ומקום של חיבור אמת?

הנושא הזה בער לי בנשמה והגעתי למסקנה שאני חייב למצוא לעצמי - מורה דרך, דמות רוחנית שתבין את אשר על לבי ותדריך אותי לפי צורכי.

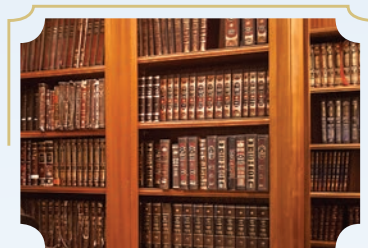
לא הסתפקתי בדיבורים ובמחשבות, אלא התקדמתי לשלב המעשה. לקחתי רכב והתחלתי לנסוע לכל מיני רבנים שונים, לא היה מקום שדילגתי. מהצפון ועד הדרום, לא חששתי מאף סטיגמה, רצייתי באמת למצוא צדיק שידריך אותי. אז, באותם ימים, חסידות ברסלב, לא משכה

משלב זה ואילך, ההתקרבות שלי החלה לקרום עור וגידים. התחלתי להניח כיפה על ראשי, טלית קטן ועוד כל מיני מצוות. פתחתי ספרי הלכה ורצייתי לקיים עוד ועוד הלכות, אולם עדיין היה קשה לי מאוד, כל כך הרבה פרטים ודעות, מחלוקות וחומרות. לקח לי הרבה זמן לסלק את כל החוכמות והקושיות. התמימות הייתה חסרה לי, הביטול הפשוט לרצון ה' בכל מחיר - עדיין נעדר ממני.

יום אחד מצאתי ספר תורני מסוים ושם היה כתוב משל קצר: ילד קטן שאל את אביו: "אבא, למה אנחנו לובשים ציצית? מה העניין בזה?" ענה לו האב: "בני, איני יודע את הסיבה השורשית של מצווה זו אולם דווקא משום כך חפץ אני לקיימה. איני מבקש להתחבר לאלוק הגיוני ומוכן, כי אם אבין אותו לגמרי, שווה אני לערכו, ומדוע אעבוד אותו? אלא חפץ אני ומבקש אנוכי לעבוד בורא כזה ששכלו גדול משכלי, אילו ידעתיו הייתי".

הדיבור הזה טלטל אותי מאוד ובעצם מאז החלטתי ללכת על כל הקופה. אמרתי לעצמי: גם אני חפץ לעבוד בורא כזה ששכלו גדול אין ספור מדעתי. השורות הללו שקראתי באותו ספר, גרמו לי להוריד את הרצון לשלוט ולהבין את הכל, ובמקום זאת לקבל הכנעה מול מי שבאמת מבין ויודע, עושה ופועל.

באותה תקופה הרגשתי שאני מרחף בעולמות עליונים. מין מתיקות ששמורה למי שמגלה עולם חדש וטהור כל כך. נכנסתי יותר ויותר בעבודת ה', ואז ביום אחד קיבלתי החלטה חזקה: אני נכנס לשיבה לבעלי תשובה.

תחנה המישית

המכון ללימודים תורניים

ביררתי אצל חברים ומכרים איזה 'מקום לימוד' מתאים עבורי, כל אחד הציע ישיבה אחרת עד שלבסוף הגעתי למוסד מסוים. לא קראו לו 'ישיבה' אלא 'מכון ללימוד תורה'. היום, כאשר אני מזכיר את המילה 'מכון' עולה בי מין תחושת סלידה, אבל בזמנו זה דווקא הרשים אותי. נכנסתי לשם וצללתי לעומקה של תורה. הייתי כל כך צמא ורעב לרוחניות שזה בדיוק מה שרצייתי, לשבת וללמוד עוד ועוד. לא היה ספר שלא פתחתי, אין מקצוע בתורה שלא נגעתי. האמת, שזה לא מדויק. משום מה, באופן שלא ברור לי עד היום, לא הגיע לידי אף ספר חסידות. לא קדושת לוי, לא ספרי חב"ד ואפילו לא משיבת נפש או ליקוטי מוהר"ן. עיינית בעיקר בספרי מוסר ומחשבה וכמובן בספרי ההלכה, גמרות ומשניות. רצייתי ללמוד ביום אחד את כל הספריות שהיו שם!

מאחר שלא היה מדובר בישיבה חרדית, היו שם גם הרבה ספרים של חקירות, ספרי הגות מוזרים, וכל מיני ספרים שונים ומשונים. בהמשך, כאשר למדתי את תורה ע"ו (ליקו"מ קמא), ראיתי כיצד הרבי מתאר בדיוק את אשר נעשה איתי באותה תקופה. רבינו אומר שם: מי שהוא צמא מאוד - שותה אפילו מים הרעים. כמו כן גם עבודת ה', יש בני אדם שהם בבחינת צימאון, דהיינו שנפשם משתוקקת תמיד לעבודת ה' רק שהוא בלא זמן ושכל. והרבי ממשיך ואומר שהעצה לזה הוא: התקרבות לצדיקים "כי הם עושים גבול זמן לבל יהיה בבחינת צימאון". למעשה, הייתי יכול להמשיך ולבלות שם כל ימי חיי, אילו לא הרגשתי

חדש עבורי, לא האמנתי שאפשר ככה להתגעגע אחרי השי"ת. אנשים פשוטים שמבקשים להיטהר ולהתקדש.

אני חושב שחסידי ברסלב ממוצע, לא יכול להבין לעולם באיזה טוב אמיתי הוא שרוי. רק מי שראה עוד מקומות אחרים, תופס כיצד רבינו הקדוש לוקח אנשים רגילים, קרוצים מחומר ועצמות, והופך אותם ליהודים של צורה, בלי כל הדמיונות והשיגעונויות של העולם. אולי זה ישמע קצת מצחיק, אבל כאשר התבוננתי על אותם חסידי ברסלב נלבבים, אמרתי לעצמי: אני בטוח שככה בדיוק נראו החסידים באירופה לפני מאתיים שנה. עם אותה נקיות וטהרה, עם אותם כיסופים וגעגועים לה'.

לא הייתי צריך הסברים ושכנועים. אף אחד לא שכנע אותי בעד ברסלב או משהו כזה. ההרגשה הפנימית שלי דיברה יותר מהכל. בהמשך, התחלתי לשמוע שיעורים בספרי רבינו, להתפלל יחד עם אנשי הצדיק וכמובן לעסוק בעצמי בספריו הקדושים. ניתן לומר כי הדבר הנוסף שדיבר אלי ביותר היה הארת הפנים. כבר בפעם הראשונה שדרכתי בבית הכנסת של ברסלב, אנשים לחצו לי יד, חייכו ונתנו לי הרגשה כל כך נעימה וטובה. הוי... כמה שזה חשוב.

בהמשך, כאשר נכנסתי יותר לחדרי תורתו של רבינו, גיליתי את העצה העצומה של 'המתן'. פתאום הבנתי שכך הדרך בעבודת ה', יושבים וממתנינים עד שה' פותח עוד פתח. לפני ההתקרבות רציתי כבר לגמור עם התאוות. מה שנקרא בלשון העולם 'זבנג... וגמרנו'. להכות ביצר הרע ולסיים איתו. כאשר זה לא קרה נשברתי מאוד. אבל היום אני כבר יודע שהדרך היא שונה בתכלית, עוד תפילה, עוד צעקה, עוד דיבור של אמת, כך לאט לאט מתקדמים. אני בטוח וגם יודע בביטחון שבכל מקום ובכל קהילה יש דברים מיוחדים. יש כאלו שעושים עסק מתפילה בכוח, אחרים ממעשים של חסד, יש כאלו שמשקיעים בזיכוי הרבים. כל חסידות עושה עסק מנקודה אחרת ואשרי חלקם, אבל שלימות כזאת הכוללת בתוכה הכל, מצאתי בברסלב.

ברסלב הייתה פלא ותישאר פלא. היתכן לראות חסידות המתנהלת ללא רבי חי כבר קרוב למאתיים שנה? מדברים על אותן עצות, על אותה התחזקות, ועל אותה התקשרות לרבי. אני נזכר כיצד פגשתי פעם חסיד ברסלב מבוגר, זקנו לבן וגופו שפוף. הוא בדיוק סיים תפילת שחרית וראה אותי. הביט בי בחיוך ואמר: "אהה, איזה התחדשות. ב"ה עוד תפילת שחרית, עוד יום של עבודת ה', איזו זכות". זה הפליא אותי כל כך. כיצד יהודי ישיש מדבר כמו נער צעיר. בכזו רעננות, עם כל ההתלהבות והשמחה.

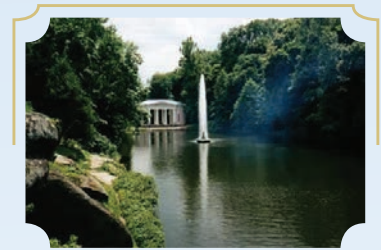
לסיום, קיימת נקודה נוספת ששבתה את ליבי: השפלות המיוחדת של אנשי שלומינו. גם עובדי ה' מופלגים מתנהגים בכזו פשיטות. אתה יכול לגשת לכל אחד ולדבר איתו בעניני עבודת ה'. זאת פשטות נפלאה שלא ראיתי באף מקום אחר.

אנו נמצאים בגן עדן התחתון, רק לשים לב ולשמוח. אשרינו ממש. ■

אותי בכלל. רצייתי רבי חי, ביקשתי לדבר איתו, שיראה אותי, שיבין מה עובר עלי, ואז, משם, ידריך אותי כראוי.

המשכתי לחפש ולבדוק עד ששבתי הבייתה בידיים ריקות. פשוט לא מצאתי.

רצייתי משהו מושלם, רב שזכה לדברים עצומים, יהודי שזיכך את עצמו, שיידע באמת מה טוב עבורי ומה נכון עבור נשמת.

תחנה שביעית מצאתי את שיאהבה נפשי

היה זה שנים ספורות לאחר נישואיי, מכורח סיבות מסוימות עברנו דירה לעיר אחרת. מן השמים גלגלו שנמצא דירה בלב לבה של שכונה חרדית חיה ותוססת. עד אותו יום הגדרתי את עצמי יהודי ניטרלי, דהיינו: לא מזוהה עם אף מגזר או קהילה. לא נגד אף אחד אבל גם לא מחובר ומחויב לאף אחד. חייתי לעצמי. כאשר עברנו לאותה שכונה, פתאום נגלו לנגד עיניי חיים חדשים ומופלאים. הבנתי שיש בציבור החרדי אנשים מיוחדים ועדינים, בעלי חסד ומידות טובות שאין בנמצא.

אני, שהייתי עדיין אחוז חזק בענייני הקבלה והכוונות, התחברתי עם יהודי צדיק שהיה אף הוא בקי בקבלה. התיידדנו, ואז, תוך כדי החיים לצידו, הבנתי שהוא מקורב לרבינו הקדוש. לא נחה דעתו עד שלקח אותי לבית הכנסת של ברסלב.

הגעתי לשם בשב"ק בזמן סעודה שלישית. מה אומר ומה אדבר, הניגונים שעלו משם פילחו את ליבי, הרגשתי שהנשמה שלי מקבלת טלטלה אדירה. איי... כמה טהרה וזכות יש בניגונים הללו. "בני היכלא דכסיפין", "ידיד נפש", "צור משלו אכלנו", ומי מדבר על הניגון הנורא: "יצווה צור חסדו". ישבתי על כסא בפנינת בית המדרש ואמרתי לעצמי: מצאתי! זה בדיוק מה שחיפשתי כל השנים. לאחר מכן, התקיימה תפילת ערבית בכוח ובהתלהבות. הנוסח מיד דיבר אלי, כל מילה - מילה. ממש כמונה מעות. "ברוך --- אתה --- ה' --- המעריב ערבים". הרגשתי איך קשה לחזן להיפרד מהמילה הקודמת. אחרי תפילת ערבית התחילו כולם את ה"לשם יחוד" של ספירת העומר בקולות וברקים. הכל היה כל כך

מופת זה אני

על חיים
שהשתנו
בהתקרבות
לרבי

דמעות בפושקינא

שנים ארוכות שאותו אברך לא מוותר על תפילת ראש השנה יחד עם החברים בבית הכנסת המוכר כל כך אך הפעם בערב ראש השנה הוא מוצא את עצמו ברחוב אוקראיני אי שם קזייל דמעות כמים ♦ וזו רק התחלתו של הסיפור

נחמן יוסף

למה

הייתי צריך את כל זה? הוא חושב לעצמו 'מה היה חסר לי בארץ ישראל, האחים שלי וכל החברים, נמצאים כעת בבתיהם, מתכוננים כיאה וכיאות לקראת

יום הדין הגדול והנורא, ורק אני עומד כאן, מבויש ונכלם, לא יודע היכן להניח את עצמי!...

מישהו דוחף לידי 'תיקון הכללי', והוא פותח אותו רק בגלל שעדיין מאמין בצדיקים, אבל בלב הוא מבטיח לעצמו 'אני לא חוזר לפה יותר! לא חוזרים על טעות פעמיים!' לפתע הוא מרגיש שמהו קורה לו...

ר' יחזקאל הרטמן הי"ו, דור רביעי לחסידי ויז'ניץ, נהג לקנות לעצמו מקום ישיבה לימים הנוראים, בביהמ"ד הגדול של החסידות בבני ברק, זאת, מפאת בעיה רפואית כלשהיא ברגליו, ולצורך כך הוא השקיע ממון רב, זאת למרות שאברכים בני גילו בד"כ היו עומדים על הפארענצ'עס, הן מחמת מניעה כספית והן מחמת מחסור במקומות ישיבה.

התשלום היה מתבצע עד לתאריך יד' אלול. לאחר תאריך זה, היה המזמין מפסיד את מקומו.

באותה שנה, בה מתרחש סיפורינו, שכח ר' יחזקאל לשלם עד לתאריך האמור, וכאשר הוא התקשר למחרת אל הגבאי להסדיר את העניין, אמר לו הלה, כי הוא מצטער מאד, אך המקומות אזלו כליל. לא עזרו כל תחנוניו ובקשותיו, ואף הסבירו על כך שלא יוכל להתפלל כך בביהמ"ד, הגבאי עמד איתן בדעתו, ש'אין מה לעשות', והיית צריך לשלם בזמן'.

ר' יחזקאל החל חוכך בדעתו. הרי כשהיה בחור צעיר נהג לשמש כחזן בבתי כנסת קטנים בתשלום כלשהו, אולי יעשה זאת אף השנה. וכך, בעודו מסתפק לאן יפנה, ניגש אליו ר' יוסף, חבר חסיד ברסלב, ושאל אותו בפשיטות "אולי הינך מעוניין לנסוע לרבי נחמן מברסלב באומן לראש השנה?"

בתגובה שאל אותו ר' יחזקאל "אתה משלם?" ור' יוסף בלא שהיות הנהן בראשו לאות הן.

תשובתו הייתה מתחמקת "נראה, אולי... צריך לשאול את בני הבית... נחשוב".

אבל החבר לא הרפה, "תשמע, ראש השנה עוד שבועיים אתה חייב להחליט עכשיו!"

"מאז שאני זוכר את עצמי, הייתי נוהג לפנות לריבנו של עולם, בלי שידעתי כלל על עצת ה'התבודדות', ובלי שמישהו גילה לי על כך, סתם כך, מתוך הרגשה פנימית, מהנקודה היהודית שבי", מספר ר' יחזקאל. "היום, אני מגדיר את המצב שלי כמו 'חסיד ברסלב מבטן ומלידה', אבל אז עוד לא ידעתי לקרא לזה בשם, זה היה טבעי".

"כך פניתי להשם יתברך ואמרתי לו: 'ריבנו של עולם, אני רואה שלקחת לי את המקום בוויז'ניץ, ומציעים לי לטוס לאומן לראש השנה. אין לי מושג מה זה ברסלב, אין לי מושג מה זה אומן, אני לא

יודע אם זה טוב בשבילי או לא, אני מבקש ממך סימן, אני מתקשר עכשיו לבני ביתי, אם הם אומרים לי מיד 'חסע', זה סימן שאתה רוצה שאסע, אם ייווצרו בעיות, אזי סימן שאינך רוצה בכך".

אומר ועושה.

ר' יחזקאל הרים טלפון לביתו, והתשובה הבלתי צפויה לא איחרה לבא, 'אתה יכול לנסוע', כשהוא עצמו נבהל מהתשובה, הוא סיים את השיחה במהירות ב'טוב נראה' ו'עוד נדבר'.

מניעות הלב והמוח עדיין מכבידים עליו, הוא מחליט בדעתו שאין זה מספיק, והוא מעוניין בעוד סימן... ושוב הוא פונה להשם יתברך: 'ריבנו של עולם, כמו שגדעון שופט ישראל ביקש פעמיים לקבל סימן, גם אני רוצה עוד סימן, אני עכשיו ניגש למנהל בת"ת בו אני מלמד, ואומר לו שאני מעוניין לטוס לאומן לראש השנה, אם התשובה חיובית והוא לא מקשה עליי, הרי זה בעיני סימן שהינך רוצה שאני אטוס לאומן, לרבי נחמן'.

הפלא מתרחש בשנית, גם מנהל הת"ת עונה מיד 'אין שום בעיה', ואפילו מציע עזרה לתאם עם קרובי משפחתו שטסים גם הם, לינה וסעודות לחג.

ר' יחזקאל מבין שאין מנוס, כאלו ניסים לא קורים בכל יום, והוא מרים טלפון לר' יוסף, ומעדכן אותו שהוא מעוניין לנסוע. אותו חבר נכנס לעשייה מיידית, ושואל 'יש לך דרכון?' והוא עונה 'אין לי, נגמר לו התוקף!' 'אין בעיה' עונה לו ר' יוסף 'נסדר את זה'.

ט"ו אלול תשס"ו

הפעלת 'קשרים' במקומות הנכונים, ור' יוסף חוזר עם עדכון: 'מחר בבוקר בשעה 8:30 יש לך תור במשרד הפנים בכפר סבא'.

ר' יחזקאל נוסע בשעת בוקר למשרד הפנים, ומביט ברשימה. הוא רשום רביעי בתור. השעה 8:00, השערים נפתחים, לפניו ארבעה דלפקים, הוא ניגש לדלפק הרביעי, מיד כשניגש הוא אומר לפקיד החילוני שיושב שם את המילים הבאות 'אני רוצה לנסוע לאומן לראש השנה, אם תעזור לי לקבל את הדרכון אתפלל עליך ועל בני משפחתך', הפקיד מסתכל עליו בעיניים משתוממות, 'מה לי ולתימהוני הזה' הוא חושב בליבו, ובכל אופן מסתובב לאחור ומוציא כמה טפסים, ממלא אותם במהירות בכל הפרטים הנצרכים בשביל הדרכון, ולאחר מכן שואל היאך ממלאים את הפרטים לתפילה? ר' יחזקאל מסביר לו, ולאחר שהפקיד מסיים לכתוב את השמות, הוא אומר לו 'תיגש לחדר בצד ימין, יביאו לך את הדרכון'.

הוא ניגש לחדר, ולא חולפת יותר מדקה, קריאה ברמקול: 'הרטמן יחזקאל, הדרכון הראשון שעשינו היום' והדרכון המיוחל מוצא את דרכו אליו.

השעה 8:04 בבוקר

רק יחזקאל יוצא את משרד הפנים, והנה הטלפון מצלצל ועל הקו ידידו ר' יוסף: 'תחכה בסבלנות', אומר לו ר' יוסף עם תחילת השיחה,

הוא נותן פרוטה לצדקה, ונעמד בפניה שכוחה בינות לעשרות האלפים המצטופפים באזור הציון, מחכה בחוסר סבלנות למעמד ויותר מזה למה שיתרחש אחריו, התפילות והסעודות.

המעמד הגדול מתחיל, קולו של החזן מהדהד ברקע וההמונים עונים אחריו כהד, ההרגשה מחשמלת, כולם מסביב זועקים ומתחננים, כוספים ומשתוקקים, מקווים ומייחלים, ורק הוא עומד וליבו בל עמו, רוצה להתחיל לומר את ה'תיקון'... ואז זה קורה.

בכי מטלטל מרעיד את כל הגוף, הדמעות שוטפות את הפנים ויוצרות נחל שקוף על פני הקרקע, ואין לו לבכי הבלתי פוסק שאינו מאפשר אפילו לקרא את ה'תיקון הכללי', לא טעם ולא הסבר...

'למעשה' יספר לנו שנים אחריו, ר' יחזקאל 'מאז היותי בחור לא בכיתי, ואין לי שום הבנה והסבר מה קרה ולמה ובעיקר על מה בכיתי, באותם דקות עברו לפני כל ימי חיי מאז הייתי ילד, ועד לאותו היום, כאילו אני חי את אותו הזמן... המשכתי לבכות ללא הפוגה במשך זמן רב בלי שום יכולת לומר משהו, ורק לאחר דקות ארוכות שנדמו בעיני כנצח, הצלחתי להתחיל להגיד את ה'תיקון', בדקות אלו חדרה להכרתי ההבנה שאכן מדובר במשהו אחר, במישהו הרבה יותר גדול ממה שראיתי ושמעתי עד היום, זו הייתה חזרה בתשובה שלא תכננתי מעולם, ניקיון כל העבר והתחדשות גדולה לעתיד, הבנתי שיש פה צדיק מאד גדול והרגשתי כעין ועזוע מוח ממש...'

את ימי ראש השנה, זכה ר' יחזקאל לחוג בהתרוממות רוח גדולה ובהודיה להשי"ת שזכה להגיע למקום קדוש כזה, אמנם מניעות המוח לא עזבו אותו כליל, הוא עדיין לא הכיר איש מהאלפים שמילאו את הרחובות, וממילא גם לא זכה להכיר את הספרים הקדושים והעצות הנפלאות. אולם בכל זאת בגלל ההתרגשות שחווה, הוא החליט בדעתו לשלב בחייו מעתה, בין מנהגי ויז'ניץ ממנה הוא מגיע, לדרכה של ברסלב אותה זכה זה עתה מקרוב לטעום ולהרגיש.

'באותה שנה זכיתי לעשות הרבה התבודדות עם לב נשבר עמוק, גם את הספר הקדוש של הרבי 'ליקוטי מוהר"ן', זכיתי ללמוד הרבה בפשיטות ולקבל ממנו הרבה התעוררות והתחזקות. בכל פעם כשפתחתי את הספר ומצאתי בו עניינים הנוגעים לנגעי לבבי היו דמעות זולגות מעיני ללא שליטה, ולמרות שבכל פעם הייתי מחליט שלא אבכה עוד, אך זה לא עזר וההתרגשות הגיעה מאליה.

למרות כל מה שהשי"ת פעל עמי, עדיין לא נקראתי בשם 'ברסלב', ובני משפחתי עוד לא הבינו את התהליך שאני עובר. בהמשך זכיתי

'המנהל יפגוש אותך מיד, ויסדר לך את העניין...' ר' יחזקאל כולו מרוגש מתפרץ לדבריו: 'אני כבר לא שם', 'מה?! איך אתה עושה לי את זה, את כל העולם הפכתי בשבילך? ר' יוסף, לא צריך, עונה ר' יחזקאל ברוגע, 'רבי נחמן כבר דאג לי, הדרכון כבר אצלי ביד!!!' ר' יוסף הנדהם מקשיב להשתלשלות העניינים, ומתרגש אף הוא מכוחו של הצדיק.

בשעה 8:30 הוא כבר היה בתלמוד תורה, כשהדרכון כבר נמצא אצל ר' יוסף בדרך לסוכן הנסיעות.

'כך אני מוצא את עצמי, מתאר ר' יחזקאל את השתלשלות הנסיעה. 'חסיד ויז'ניץ שעדיין אינו יודע מהי אומן ומה זה ברסלב, שלושה ימים קודם ראש השנה, עומד נבוך ברחוב פושקינה, ואינני מוצא את ידי ואת רגלי, קרובי משפחתו של המנהל שהיו אמורים להיות עמי בקשר מהארץ, אינם זמינים וכל נסיונותי ליצור עימם קשר, עלו בתוהו.'

בשלב מסוים, נגש אלי מאן-דהו ושאל אותי האם יש לי מיטה לישון, כשענית לי שליל, הוא משך אותי אחריו והוביל לאחד הבניינים הגבוהים ליד הציון שם הוא 'סידר' לי מיטה. בתוך כדי שאני מארגן את המיטה, כבר הספקתי לשמוע את החברים החדשים שלי מתווכחים ביניהם על גדולתו של רבי נחמן, ועל גדולתו ביחס לצדיקים אחרים. כחסיד ויז'ניץ לא יכולתי לקבל את זה, ולא הסכמתי עמם, מהרגע הראשון התחלנו בוויכוח שעלה לטונים גבוהים. הם מצידם מסבירים שרבינו הוא נשמת משה רבינו, ואני מתעקש שעוד לפני משה רבינו של הדור, כבר היו התנאים והאמוראים.

דבר אחד כבר החל לחלחל לתוכי, אט אט הבנתי שאומן היא משהו שונה לגמרי מכל מה שהכרתי עד היום.

בימים שלאחר מכן נכנסתי לציון כמה וכמה פעמים, אבל לא הסכמתי להחזיק תיקון הכללי. לתת פרוטה לצדקה - אני ייתן, אבל להגיד את הפרקים אני יגיד מתוך תהלים דייקא, כי אני הרי לא ברסלב'!

ערה"ה תשס"ז.

רבבות חסידי ברסלב כבר עומדים בציון הקדוש לקראת המעמד הנשגב של ה'תיקון הכללי העולמי, שופכים שיח ליבם לפני אור האורות ותקוות כל הדורות, מתוודים מזדככים ומתנקים לקראת השנה החדשה ההולכת לפרוש כנפיה.

חסיד ויז'ניץ בודד עומד בחצר הציון, שואל את עצמו 'מה לי ולכל זה? למה הגעתי לכאן בכללי? מישהו דוחף לידי חוברת של תיקון הכללי ולראשונה הוא מחליט לפתוח אותה בכל זאת, כמו מעצמו

המנהל היה חד משמעי בתשובתו; 'אם אתה נוסע, מבחינתי אתה מפוטר! הוא מנסה לפייס, להסביר, לומר שיידאג לממלא מקום, אבל המנהל בשלו, מניש לו מכתב פיטורין בו נרשם שחוד על גבי לבן התנאי הברז; 'באם היך נוסע, אל' תחזור.'

להתוודע לשיעוריו של הגה"ח הבלתי נשכח רבי אברהם יצחק כרמל זצ"ל, והוא חיזק את ידי רבות, וכמו כן דיברתי עם הרה"ח ר' יחזקאל ששון שליט"א אותו הכרתי משכנותו עם הוריי, ועדיין לא נפל אצלי האסימון שיש רבי אחד והוא זה שמתקן הנשמה שלי.

● ר"ח אלול תשס"ז.

ר' יחזקאל מבקש את רשות בני ביתו לנסוע שוב, הוא מנסה להסביר במילים פשוטות את גודל החיות והאור הנפלא הקיים שם באומן, אך כמובן שבני הבית לא התלהבו ושאלו 'מה יהיה עם הילד הגדול, הרי הוא לא יכול להישאר לבד

בבית?!' ר' יחזקאל לא מתבלבל וקונה כרטיס לו ולבנו גם יחד. לאחר שהבן שומע על כך ומתלהב, מבינים בני הבית, שאי אפשר להוריד כבר את הסיפור הזה, ומשלימים עם העניין.

הכל כבר היה נראה מסודר, רק מבט אחד בכרטיס הטיסה שבידו הופך את הכל, הוא ביקש לקנות כרטיס לכמה ימים, לנסיעה קצרה, אך בסוכנות הנסיעות נתנו לו בטעות כרטיס טיסה למשך שבוע וחצי, ראש השנה באותה שנה חל בימים שבת וראשון, והוא קיבל כרטיס ממוצ"ש עד יום שלישי. בשביל מלמד בתלמוד תורה, היעדרות של שבוע וחצי, היא ממושכת ולא פשוטה, ולאחר דין ודברים עם פקידי הסוכנות הוא מבין שמהם לא תצמח ישועה, ובברכיים כושלות מגיע לבקש את רשות המנהל לצאת לשבוע וחצי.

המנהל היה חד משמעי בתשובתו; 'אם אתה נוסע, מבחינתי אתה מפוטר!' הוא מנסה לפייס, להסביר, לומר שידאג לממלא מקום, אבל המנהל בשלו, מגיש לו מכתב פיטורין בו נרשם שחור על גבי לבן התנאי הברור; 'באם הינך נוסע, אל תחזור'.

ר' יחזקאל פונה משם אל השדה, שופך את ליבו כמים לפני השם, 'ריבוננו של עולם, לנסוע אני חייב הרי חיי לא יהיו חיים בלי הראש השנה של הרבי, להפסיד \$ 800 אין לי אפשרות, מהפיטורין לי עצמי לא אכפת, אבל עשה נא ברחמיך המרובים שגם לבני ביתי לא יהיה אכפת, אנא!' הוא פונה לביתו עם עיניים אדומות ונפוחות מבכי, וכמובן מגיעה השאלה 'מה קרה?' לאחר כמה ניסיונות התחמקות, הוא פורס את המכתב הגורלי, והשם יתברך עוזר, ובני הבית מסכימים אתו, שלא יקרה שום דבר אם תטוס כמה ימים לפני, מה כבר ההבדל... 'ואל תדאג, ה' מנהל את העולם, אם לא הם תהיה עבודה אחרת'.

בימים שאחרי, המנהל ניסה לבדוק את העניין, ולראות אם ייכנע,

אבל לא כך היה, הוא איננו מבין, הוא עוד לא טעם. וכך עם מכתב הפיטורין ביד הוא מגיע לרבינו הקדוש, למקום ה'עבודה' האמיתי שלו, לקבל את התיקונים הנצרכים, כששום חשש איננו ממלא את ליבו, ואדרבה הוא שמח שזכה להקריב למען הדבר שאין גדול ממנו את מקום פרנסתו.

● 'לאחר ראש השנה, מספר ר' יחזקאל. 'התקשרתי למנהל, ושאלתי אותו אם להגיע מחר, ולהפתעתי הוא ענה לי בחיוב...!'

לאחר הראש השנה הזה, כבר הפכתי עצמי 'חסיד ברסלב' בכל רמ"ח ושס"ה, והתחלתי לשבת בחבורות וללכת לשיעורים תמידין כסדרן, כמו כן ב"ה אני זוכה להפיץ את האור של רבינו כאן בפתח תקוה, ולהכניס את הספרים של ברסלב בבתי הכנסיות.

אם ארצה לסכם את הסיפור שלי, אני חייב להגיד את מה ששמעתי מאחד מחסידי ברסלב האמיתיים, לאחר ששמע ממני את סיפורי, הוא אמר לי: 'נראה, שגדולה נסיעת הראש השנה האחרון מסיפור נסיעת הראש השנה הראשון, זה שבני ביתך ומנהל הת"ת הסכימו מיד, זוהי מתנה משמים, אבל להגיע עם מכתב פיטורין לרבי, זו הרי מסירות נפש אמיתית!!!' ■

יש לכם סיפור המתאים למדור? אתם מכירים סיפור מעניין על בוח הצדיק שיכול לחזק את הקוראים? שלחו לנו לפקס: 02-5396363 או הייגו למס': 053-3183654 ותזכו לזכות את הרבים בחיזוק באמנות נדיקים! כל סיפור יתקבל בברכה. (הפרסים יהיה תלוי משקל המערכת)

ראש ה(שיו) שנה זה(שיו) פר

אהרלה יקר

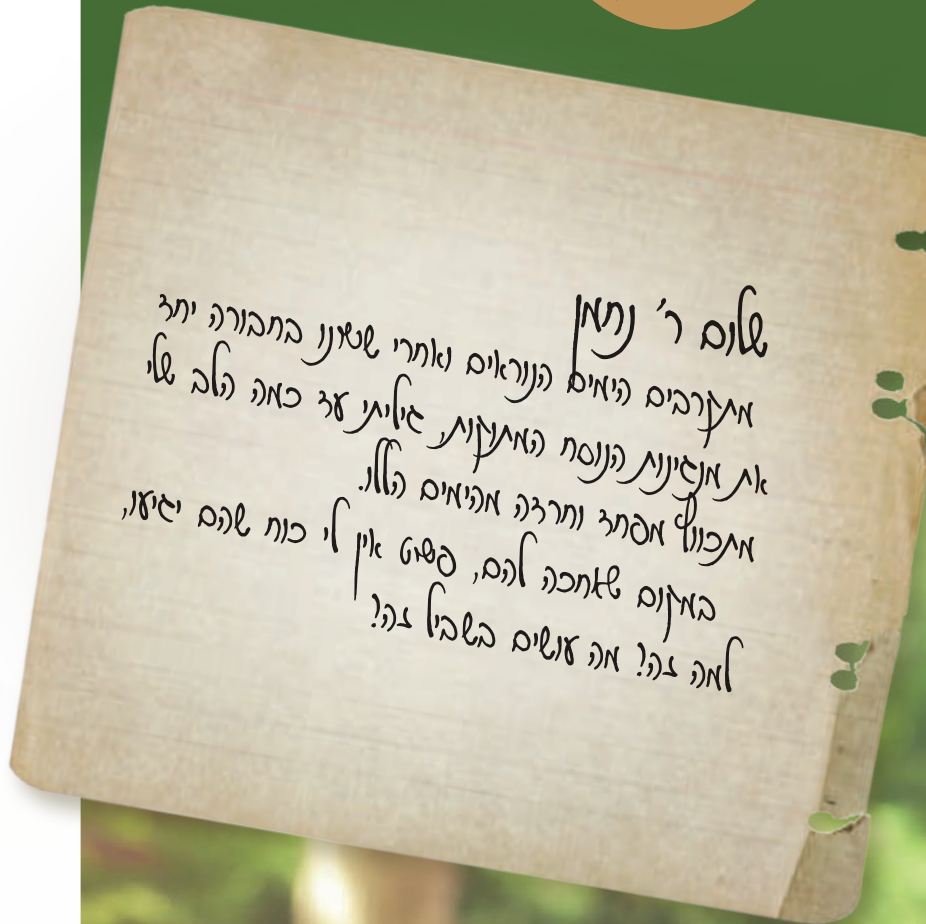
צרתך - אם נשפוט לפי שכיחות הופעתה בעלונים השונים - הינה צרת רבים. החיפוש, איפוא אחר שורשיה ואחר עצות כנגדה, הינה זכות הרבים הדורשת חיפוש מחיפוש ונר מנר תורתו של רבינו הק.

מוהרנ"ת המברר כל תעלומה, משבר כל סברא עקומה והופך כל עקוב למישור, מציע לנו לחפש את הפתרון במקום שהוא, לכאורה הכי לא צפוי - **ריבוי אור**.

ריבוי החושך והמרה שחורה, אומר מוהרנ"ת נובע דווקא מריבוי אור להביות הלב. לכאורה, פלאי פלאות - איך ריבוי אור יכול לגרום לריבוי חושך? הלא אור טבעו להאיר, להביא אור ובהירות? חושך אינו אלא מציאות של הסתלקות האור? הכיצד אור וחושך ישמשו בערבובייה? אתמהה.

עונה מוהרנ"ת ומסביר כך: " על פי רוב העקר מה שאין האדם מתקרב לה' ;תברך ואינו חוזר בתשובה לה' ;תברך, אף-על-פי שהמניעה מחמת התגברות תאות הגוף, אבל גם זה הוא מניעה גדולה מלהתקרב לה' ;תברך, הינו **רבי תבערת הלב לה' ;תברך** שבווער חוץ מהמדה, כי בודאי אם נתפס איזה אדם שהוא בכלל ישראל שלא נזרקה בו אפיקורסות ומינות, אם נשאל אותו אם הוא חפץ בתשובה לחזר לה' ;תברך, בודאי הכל ישיבו פה אחד שרוצים מאד מאד לשוב לה' ;תברך ומתנגעים לזה מאד מאד 'מים ושנים. וגם אם נשאל אותו אם רוצה לעשות איזה דבר בשביל ה' ;תברך כדי לשוב אליו ;תברך כגון ללמד דף גמרא או לתן פרוטה לצדקה או לילך לטבל במקוה וכיוצא בזה מדברים המקדשין את האדם בודאי ישיב בפה מלא הן, כי בודאי אני מרצה לעשות בכפלים מהנ"ל. ובלבד שיועיל לי כי אני יודע שכל זה אינו מועיל לי לפי עצם רבוי הפגמים והחטאים שפגמתי נגדו ;תברך, ומחמת זה שנדמה לו שכל זה לא יועיל לו, על-כן אינו עושה כלל:

נמצא שמחמת **רבי תבערת לבבו, מחמת שלפי מה שמשער בלבה גדלתו ;תברך ואיך פגם נגדו ;תברך, אשר לפי זה הוא צריך להתקדש בקדשה ;תרה מאד מאד, ולסלק עצמו לגמרי מהעולם הזה ולהשליך כל תאות עולם הזה אחרי גוו, ולהתקדש בכל הקדשות ולהתענות הרבה ולסגף עצמו בכל הסגופים שבעולם, וגם כל זה אינו מספיק לו לפי עצם חטאיו, ומחמת שאינו יכול להתגבר על גופו לעשות כל אלה, מחמת זה אינו עושה כלל אפילו מה שיכול. ויש שנפלו כל כך בדעתם עד שאינם יכולים אפילו ללמד דף גמרא או פרק משניות, מחמת שיודעים שצריכים לעשות הרבה מאד. ומחמת זה אינם עושים כלל... כי בודאי כל מה שיעשה איזה דבר שבקדשה בשביל ה' ;תברך אפילו נקדה קטנה בקלמא, בודאי לא יאבד לעתיד שום דבר אפילו דבור אחד בתורה או תפלה או פרוטה אחת לצדקה וכיוצא בזה... לא יאבד בודאי, בשום אופן, אפילו יהיה מי שיהיה, אפילו אם חס ושלום**

השכלים הללו, אשר באמצעותם אנו עושים זאת, נקראים בלשון קבלה וחסידות "כלים". עליהם נמנים השכלים - אמונה, תפילה, ענווה, יראה, כיסופים, לימוד תורה ועוד. שכלים רבים, שכל אחד מהם דורש יגיעה רבה להשגתו.

משל - כלים מכלים שונים

משל למה - תהליך השבירה - דומה?

לחנווני, בעל מכולת שכונתית, הרגיל לקנות מהספקים, כמות מסוימת של סחורה, בהתאם לצורכי לקוחותיו. כו"כ ביצים, כו"כ חלב, כו"כ ק"ג ירק פלוני וכו'. מיד עם הגעת הסחורה, הוא מסדר ומחלק כל מין על מחנהו ועל דגלו, וכשלקוחותיו, תושבי השכונה, מגיעים, מוצאים הם את מבוקשם בנקל. שוקלים, משלמים והולכים לדרכם. מה יקרה אם, בטעות יביאו לו ספקיו, כמות כפולה של מצרכים? כפולה מיכולת הקניה של שכונתו הקטנה? ובכן, אם איש חיל הוא, לא יתמהמה, יקפוץ על ההזדמנות שנקלעה לפתחו להגדיל את רווחיו, ויפתח בסבב שיחות, במטרה לאתר קונה מתאים שיקנה ממנו את יתרת הסחורה. אפשר להניח כי, על פי רוב, לא זה מה שיקרה. אם היה החנווני שלנו, איש חיל שכזה, לא מכולת אחת הייתה לו, אלא רשת מכולות.

מסתבר יותר שהוא יתקע עם הסחורה המיותרת. ראשון - יחמיץ החלב, שני לו - הלחם ייבש ויתעפש, אחריהם יבוא תורם של הירקות להירקב, ולא יעבור זמן רב והסחורה המיותרת תמצא את מקומה בין שיני החתולים, כשהיא מתירה אחריה רשימו של ריחות רעים, לכלוך, רקב וכו'. מה חסר לו לחנווני? מקום אכסון? הלא מחסנים ליום אחד, מן הסתם לא חסרו לו? הא לא חסר החנווני, אלא "כלי עבודה" מתאימים לטיפול בסחורה המרובה - יכולת שיווק, יצירתיות, קווי אספקה, רכבים לשינוע הסחורה וכיו"ב. ברור שאם היה לו סט כלים שכזה, יכול היה בנקל לקלוט כמויות עצומות של סחורה ולשנע אותה בזריזות לרבות לקוחות, כשם שעושות רשתות הענק, המספקות מזון לכל הבריות אשר על פני הגלובוס. עתה, לנמשל - הסחורה - הינה אור החכמה שמשפיע לנו בוראנו, המחדש בטובו כל יום מעשה בראשית, "אין טוב אלא אור". אור - יש לזכור - גם הוא - עם כל דקותו ו"רוחניותו", אינו אלא משל לחכמה, בינה דעת והשגות אלוקות.

"הסחורה" היקרה הזו, צריכה לזרום במהירות הבזק ולהגיע ללא עיכוב מהמח - משכן הנשמה - אל ליבנו ואל כל איברי גופנו, להוליד בנו התלהבות ואש קודש של דחילו ורחימו. ומאיתנו - להמשיך ולזרום - אל הסובבים אותנו, הניזונים על שולחנו הרוחני - בני ביתנו תלמידינו וכל אדם הנקרה בדרכנו.

אמנם, כדי שהתהליך הזה יתבצע כסדר, דבר יום ביומו, צריכים אנו לארגז כל עבודה - אמונה, ענווה, כיסופי אמת לעבודת ה', יכולת לימוד (להלביש את אור החכמה בחידושי תורה), אהבת הבריות ועוד. אם זכינו ויש באמתחתנו "כלים" שכאלה, יתלבשו האור והאש בהתלהבות לעבודת הבורא. ההתלהבות תניע אותנו, בחשק רב אל אותיות התורה והתפילה ואל עשיית מצוות ה'. הכלי הנקרא "אהבת חברים" יזרים את האור, בעין טובה, אל חיק ולב חברינו, שיהיו לתלמידינו לפי שעה, האמונה והענווה יתרמו מקום מרווח לאחסון האור במוחנו מבלי לייחס לעצמנו את השגתו וסגולותיו ויצילונו מסכנת הגאווה וכן על זה הדרך - כל כלי ומידה יתרמו את חלקם לתיקון האור כרצון השי"ת.

אבל אם חלילה חסרים אנו מאותם כלים, ואפילו אם יש מהם באמתחתנו, אלא שלא בכמות ובאיכות התואמות לכמות האור, תהיה התוצאה עגומה - האור "יתקע" בדרכו, יגלוש מעבר לסף כלי האחסון (שהם אותיות התורה, הענווה וכדו'), יעמוד על מקומו ויסרב לנוע הלאה - להשפיע אל הבריות - כי צרות עינינו בהצלחתם וחוסר רצוננו להשפיע להם מחלקנו, בעין טובה, יעמדו בדרכו. האור "יירקב" ויחמיץ, ותחת להזין את ליבנו ולהוסיף לנו קדושה ודעת, יוסיף לנו גאווה וגדלות, חשיבות עצמית, בקיצור - ייפול לקליפות. ההתלהבות, תחת שתוסיף עצים למדורת הלב הבווער אל ה', תוסיף חמימות בתאוות הרעות ר"ל, התוצאה העגומה לא תאחר לבא - שטף מים רבים, מים הזדונים -

עבר על כל התורה כלה כמה פעמים... וברבות הימים, אם יהיה חזק בדעתו לבל יניח את מקומו, אפילו אם יעבר עליו מה, יוכל לזכות לעלות מדרגא לדרגא ולקנות חיי עולם וזכה למה ששייך לו... אשירי לו...

כי יקר בעיני ה' יתברך כל תנועה ותנועה שעושים בשבילו יתברך, על-כן כל אשר תמצא ידך לעשות בכחה עשה, ואם אין אתה זוכה להתגבר לעשות כך אזי לך על כל פנים עשה מה שתוכל הן מעט הן הרבה, ועל כל פנים לא תאבד עולמך לגמרי חס ושלום "נמצא שהעקר מה שאין האדם מתקרב לה' יתברך הוא מחמת רבי תבערת הלב חוץ מהמדה (תרומה ג') הרי לך סיבה נוספת לנחמה - הצער שלנו (איננו אדישים) על רחוקנו מקדושת ימי התשובה - מעיד על התלהבות גדולה השוכנת בין מורשי לבבנו.

האש והאור קיימים. לא נותר לנו אלא לפלס להם דרך אל המוח והלב ולספק להם את הכלים הדרושים לבערה תמידית - "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה".

ריבוי אור ושבירת כלים - שתי טעויות נפוצות

זה המקום וזו הנקודה בה עלינו לעצור כדי להרחיב מעט את היריעה בביאור המושגים - אור, כלים, ריבוי אור, שבירת כלים. מושגים השגורים מאוד בפי כל פרח חסידות, אך לא זוכים לעיון והעמקה כדמבעי.

בליקו"ה (מנחה ז) מפליא מוהרנ"ת לגלות ולבאר כי תהליך המשכת האור לצורך גילוי מלכותו ית'. על ידינו כולל ארבעה שלבים - אור, צמצום, מחשבה, התגלות מלכותו ית'. וכנגדו בטומאה - חלופתו המקולקלת - ריבוי אור, שבירת כלים, מחשבות טמאות, אנא אמלוך-קליפות. תהליך זה, מבאר מוהרנ"ת, הינו תהליך יסודי, המונח בבסיסו של כל מעשה בראשית. זהו תהליך המתרחש ורוחש בפועל ממש, ללא הרף בתוך מוחנו וליבנו. על כן, הכרתו על בוריו חיונית ביותר לכל עובד ה', בפרט כאשר הוא מוצא כי אור הלביות ליבו כבה ולא זו אף זו, אלא שהלהבי"ה שבלבו הייתה לבה"ה מפני חגי תשרי וירח האיתנים.

כלל ראשון, העולה מדבריו הק' אומר - הבעיה שלנו, איננה 'מחסור באור'. האור, שהינו משל לחכמה ושכל אלוקיים, לעולם פרה ורבה מבלי סוף. זה טבעו האלוקי וזהו תכונתו. ואע"פ שרגילות הלשון היא לומר שהשבירה נגרמת ע"י ריבוי אור, אין הכוונה שצריך למעט את האור עצמו, כי זה דבר שא"א, הכונה היא, שמחמת חסרון בכלים וסיגי הקיימים, האור אינו מוצא לו מקום נכון לשכון ולפעול בו את ייעודו ופעולתו. במלים אחרות - העבודה שלנו אינה לדאוג להמשכת האור, אלא להכין כלים. האור כבר ימצא את דרכו אליהם. אל תקרי מעתה - צמצום האור, אלא בניית כלים* (עיין הערה).

נציף לרגע עוד טעות נפוצה, טרם נחבר את הכול בס"ד למקשה אחת ע"י משל נאה - כשאנו מדברים על כלים לאור, על מה אנחנו חושבים? איזה כלים עולים בדמיונו? סירים? מחבתות? כוסות וצלחות? מהשיח המקובל נשמע, כי רובנו מייחסים לכלים יכולת קיבול דווקא. בדמיונו הינם - כלי אחסון לאור, אשר, עקב חסרונם או קטנם, אין ביכולתם להכיל את כל האור הנשפע, עד שהוא עולה על גדותיהם וגולש אל הקליפות. אך אליבא דאמת, זה אינו אלא רק חלק קטן מתכונתם. הפירוש השלם יותר למושג "כלים" כולל בתוכו את כל סוגי הכלים. לא רק כלי אחסון, אלא כל סט כלי העבודה. כשם שלצורך עיבוד החומר, אין די בכלי אחסון, אלא צריך כלים נוספים, המשמשים לחרישה, זריעה, קצירה ולכל ל"ט מלאכות המשכן, כך גם לצורך צמצום האור והבאתו אל גמר מלאכתו ותכליתו, יש צורך ב"חכמה, בינה, דעת וכל מלאכה" (תפלין ו), היינו - בכל סוגי ההיגיון והחשיבה - "ג מידות שהתורה נדרשת בהן וגם כל מידות טובות ונכונות שברא השי"ת". ע"י המחשבות הללו אנחנו עושים לאור, את אשר עושים המחרשה, המעדר ושאר כלים, לחומר. חוצבים, מסתתים ויוצרים ממנו גוונים שונים של התגלות מלכות ה' וגדולתו.

אור השכל, היורד אלינו ממקום שיוור, מגיע כמו חומר גלם, חכמה לא מצויירה - כח-מה. ואנחנו נבראנו לעובדו ולשומר. עלינו מוטלת מלאכת עיבוד האור, ציורו והזרמתו הלאה לכל הנבראים - ממיכאל שר הגדול ועד שלשול קטן שבים.

מחשבות רעות שתצפנה את מוחנו. נמצינו למדים, כי עיקר עמלנו צריך להיות מכוון - להכנת כלי שכלנו והכשרם לקבלת האור והשימוש הנכון בו. לשייף וללטש את מחשבותינו - שהן הן כלי השכל.

מי שלא טעם טעם שביקה מימינו - ממיצינו לנו תיקון לשברנו

הלכות מחשבה אלו דורשות בקיאות רבה ואותה אי אפשר לרכוש אלא בבית מדרשו של הצדיק - ע"י השקידה על פתוח יום יום. כי זה הבקיאות עמק ונפלא מאד מאד... כי בהינתן בקיאות, לענין דרכי עבודת ה' הוא עמק מאד. ונאף-על-פי שבאמת העקר הוא פשיטות והמימות אבל זה הפשיטות והמימות בעצמו, לזכות להכניס זאת בלב בני-אדם, הוא עמק ונפלא מאד... וצריך לשקד הרבה על דלתי בית המדרש של אנשי אמת העוסקים בלמוד הזה עד שיזכה לקיים זאת באמת... כי אפלו גדולים ומנהיגים לאו כל אדם זוכה לבקיאות הזאת" (בה"פ ה' י"ג)

רביה"ק - אותו רבי שמעולם לא טעם טעם חטא ושבריה - שכליו הק' יכולים להכיל אין סוף של אור אין סוף - כמו שכותב מוהרנ"ת: "אצל משיח אין שך שום רבוי דעת כלל, כי כל רבוי אור הדעת שנתקב אצל הגדול שבגדולים לרבויה דעת הוא אצל משיח דבר פשוט, כי הוא יכול לבלע כל מימי הדעת שבעולם". (הלכות פסח ז' כ"א) - מזהיר אותנו, כי "יש להקל אפן התשובה על החוטאים" (ספר המידות). רלו"צ ז"ל היה אומר - כי רבינו ודאי קיים זאת בעצמו. חזקה, איפוא על רבינו הק' ומוהרנ"ת, שדרכם דרך נועם וכל נתיבותיהם שלום. והיה אם מוצאים אנו את עצמנו מתקשים ומתחבטים בקיום עצותיהם, שומא עלינו לתלות את החיסרון בנו ולחפש את הדרך הפשוטה והטובה כי היא בהכרח קיימת. כך גם בענייננו - ארבעת השלבים של צמצום האור ובניית הכלים - מלאכה הנראית לנו, מורכבת ומסובכת להפליא - אחר העיון והחיפוש ניווכח כי הקושי נובע מעקמומיות, שאינה קיימת, אלא במוחנו ובאמת כל תיקוני האור והכלים הנ"ל, מתקיימים ע"י עצה אחת פשוטה ותמימה. עצה, שברוב פשיטותה, הייתה לאם כל העצות - ה"ה תורה רפ"ב - "אזמרה" - ספינת הדגל של חסידות ברסלב - המגלה, כי במחי שינוי זעיר אחד, נופלים כל המכשולים והיה העקוב למישור. דא עקא, שהספינה הזו - אף היא, תקועה בנמל ומתקשה להרים עוגן והפליג. גם עליה חל החוק הקובע כי: "כל מה שהדבר הנחשק גדול ביותר, המגיעה יותר גדולה" (ס"ד)

ואלה תולדות מגפת השלימות

כדי להבין מעט את גודל מעלת הנחשק הנורא הזה ואת העוצמה הכבירה הטמונה בעצת "אזמרה", כדי להמשיך ולהסביר כיצד נעשה על ידה התיקון המושלם לכל שבירה ושבירה, עלינו ללמוד מעט הסטוריה - תולדות השבירה העולמית - באיזה מצב היה העולם, עד שבא רבינו ולימד. אם נלך לפי הסדר שבו התהוו הדברים, הרי שהכול התחיל בשבירת הכלים וקטרוג הלבנה. כפי שכתבנו לעיל, אותם מלכים קדמונים חסרו את הכלים הדרושים להמשכת האור. חטאם היה באמרם: "אנא אמלוך", בגאווה. עבירה גוררת עבירה וחטא הגאווה גרם להם לחטוא בחסרון אהבת החברים. חסרון שהתבטא, כאמור לעיל, בחסרון תשוקה להמשיך ולהזרים את האור הלאה ולשתף בו, איש את רעהו. הוה מה דהוה, המלכים מתו ומשברי כליהם, נוצרו הקליפות והשכלים הזרים הממררים את חיינו. זכור, הוסיף מוהרנ"ת ז"ל וגילה לנו, כי גאוותם גרמה להם ריבוי אור שהתבטא בהתלהבות ושאיפה לשלימות שאין

העולם, שאינו ציית לרבינו הק' מחולק לשניים - שחור ולבן. אין מקום לגווני אפור.

לה צמצום. השתוקקות לעבוד את הבורא הגדול והנורא - שהתערבבה עם רצון זר למלך - ויצרה בליבם ובלב כל צאצאיהם, והשתלשלה בלב כל הבריות - את הדעת העקומה הסוברת - כי עבודה שאינה מושלמת בתכלית, הינה חסרת ערך, דחויה ומאוסה. וכיוון ששלימות הינה מצרך נדיר, שאינו בהישג ידנו, עבודתנו תמיד תהא דחויה. אי לכך ובהתאם לכך, לא נותרה לנו - לשיטתם - שום ברירה אלא - ליפול לזרועות הייאוש ר"ל.

על השכל המשובש הזה - אחר שנוצק אל תוך היסודות הבראשיתיים ביותר של עולמנו, גדלו והתחנכו דורות. אב לבן ורב לתלמיד העבירו בנאמנות את ירושת השכל המשובש הזה, כאילו קיבלוהו מהר סיני, ויעשוהו כמושכל ראשון, שאין אחריו ולא כלום. כמו"ש מוהרנ"ת: "כל זה נמשך מהחכמות של הקבל שהרגל בהם מנעוריו שנקבעו בו כאלו קבלם מהר סיני. ובאמת, אלו הסברות והחכמות שלו המבלבלים אותו, נמשכין רק מעץ הדעת טוב ורע, מזהמת הנחש שהטיל בתוה, שהיתה אם כל חיי ומשם נמשך, שכל אדם, קטן וגדול ממעי אמו, יש בו אחיזת הזהמה הזאת... ומשם נמשכין כל אלו הבלבולים והסברות של שטות המבלבלין ומונעין את האדם מדרך החיים" (בב"ח ד' ג) המוח האנושי התעצב והתקבע סביב ליבה האומרת - לא מושלם = לא כלום! נקודה אחת רעה - פוסלת הכול, צובעת הכול בשחור. כי "כל זה איננו שווה לי" (המק).

'שלימות' או 'לא כלום' - שורש כל מזג

ההתבוננות בהתנהגות העולם, מאז בראו אלוקים אדם על הארץ, בכל תחום ובכל עניין, מביאתנו למסקנה, כי ההנחה החקוקה, בבסיס ההתנהגות העולמית, גורסת - כי רק המושלם בתכלית, ראוי להיחשב ולהיקרא בשם "טוב". גרם מדרגות דמינו, נבנה בתודעה הכלל אנושית - בצידו העליון - ניצב המושלם בתכלית, ובקצהו הנמוך - הרע הגמור. בין שני הקצוות מתקיימות אין ספור דרגות המעורבות טו"ר. דעת העולם, אשר התקבעה, כאמור במשך דורות, מנוי וגמור עימה, כי כל המדרגות, מלבד השלם, נחשבות כרע.

משפטים בסגנון: "אם עשית מעשה פלוני, או הרהרת הרהור אלמוני וכדו' - כל תורתך ועבודתך אינה שווה", "פלוני (המלא וגדוש בתורה ומעשים טובים) כולו סט"א". "הם... (שאינם מושלמים בעיני) אין בהם לחלוחית של קדושה, הם בכלל נותנים כוח לסט"א", או: "מי שלא עשה תשובה שלימה, עבודתו רק מזיקה ונותנת כוח לקליפות" וכו'. "פנינים" כאלו ואחרים באותו סגנון, שגורים מאז ומתמיד, על לשון הדרשנים. בעזרתם הוכיחו, במשך דורות, את קהל מאזיניהם, עוררו לתשובה רבבות יהודים תמימים, אבל... גם הותירו מאחוריהם, שובל של נשמות שבורות ומיואשות (ויזיכה מצבנו הכללי - אין לך פושע ישראל שאין בעקבו סיפור על סבא רבא שנבעט מבית המדרש בבזיון, או לחלופין - דוד או קרוב, שרבו זלזל בו והמאס עליו את חייו - חיי תורה, עד שפנה לחפש את דרכו בשדות זרים ר"ל. כמובן ש"חברא - חברא אית ליה" וגם פיתויי היצר לא טמנו ידיהם בצלחת. אבל אם נתבונן ונשאל - מי בראש? מי הכוח המניע את כל הגורמים והכוחות, שפעלו בנפש הנופלים האומללים? נמצא כי היה זה אותו שכל משובש שואף השלימות הבלתי נלאה, שתמיד ניצב בראש כל הראשים, מסית אותם לתבוע בחוצפה, כירבעם בשעתו: "מי בראש?" משרה מרווחו עליהם ומתווה את דרכם: שלימות או לא כלום.

העולם, שאינו ציית לרבינו הק' מחולק לשניים - שחור ולבן. אין מקום לגווני אפור. חזון נפרץ הוא לפגוש אברכים יקרים, היושבים רובו של יום על

התורה ועל העבודה, ונופלים בדעתם, נשברים לרסיסים, בגלל מכשול שהזדמן לפניו בשוגג, באונס או אפילו ברצון ר"ל. כי "כל התורה שלמדו והמלאכים שנבראו ברוח פיהם, הכול פרח מהם וכו'" כך קראו בספר פלוני או שמעו מצדיק פלוני.

אין ספק, איש לא חולק כי עבירה מטמאה ומזיקה, מרחיקה את האדם מהקב"ה. "הפשע מכניס כפירה באדם" (ספר המדות), אבל - ואבל גדול מאוד, ק"ו ב"ב של ק"ו אלפי אלפים ורבי רבבות פעמים - למצווה, שמקדשת מאוד את האדם ויקרה מאוד בעיני השי"ת. "וכל תנועה ותנועה, שהיא מנתק עצמו ממחשבה רעה, יקר מאד אצל השם יתברך" (מנחה ז' ועוד לרוב) אדרבא, איפכא היא המסתברא - "שאפלו אם אין מוצאין בו כי אם זכות אחד מני אלה, ואפלו אם יש באותו המצוה והזכות עצמו רבו פסולת ואין בו כי אם איוה נקדה טובה אחד מאלה זכות עצמו. וכמו ש"רז"ל: אפלו אם באותו המלאך עצמו תשע מאות תשעים ותשעה חלקים לחובה ואחד לזכות, נצול גם כן, הינו כנ"ל. שגם המצוה והזכות שמוצאין בעצמו או בחברו, אפלו אם הוא רק אחד מאלה וגם אותו הזכות בעצמו מלא פסולת ופניות וכו' ואין בו כי אם חלק אחד מאלה איוה נקדה טובה, על-ידי זה גם כן יוצאין מפך חובה ונכנסין לכף זכות וחוזרין אליו יתברך ואז נתהפך הפל לזכות וזוכין לאלה אורות" (ע"ת ו')

הצילני מ"חסידי" השלימות

"באמת" - מלמד מוהרנ"ת זכות - "הם שוכחים" - חסידי השלימות - "שאנו עתה בזה העולם השפיל והחשך, בפרט עתה בדורות הללו באחרית הימים האלה שהגלות, בפרט גלות הנפש מתגבר ומתפשט מאד מאד בכלל ובפרט על כל אחד ואחד על-פני עתה כל המאורות אינם מאירין כראוי, כי מיום שחבר בית המקדש חשכו המאורות... ואנו מחיין עצמנו במעט דמעט אור המאיר עלינו מתוך עמק החשך אפלה הזאת ועל-פני בכל המצות ובכל הקדושות אם נרצה חס ושלום, להמתין עד שנוכל לקיים המצוה בכהירות ובזכות ובצחות גדול כראוי כבר בטלה כל התורה והמצות חס ושלום, כי בודאי אין בדינו לקיים שום מצוה בשלמות עתה בכל הדקדוקים והפרטים, ובפרט בזכות וצחות המושבה, שהוא העקר, אצל אף-על-פי - כן אנו צריכין לקיים כל המצות כפי מה שנוכל, ורק בזה אנו מחיין עצמנו ומשיבין נפשנו בגלות המר הזה, בפרט כפי מה שיוצא על אחד מרירת נפשו ונגעי לבבו וכו'... ועין היטב בדברי אדמו"ר ז"ל... מבאר ומובן היטב שעתה כל קיימנו וחייתנו הוא רק על-ידי הנקודות טובות שאנו חוטפין מתוך העין והחשך וכו', והבן היטב האמת לאמתו כי יש בזה הרבה לדבר בנוגע לכלל קדשת איש הישראלי, ובפרט להקטנים במעלה, להחלושי כח שבישראל, ובפרט כמו שיוצא על אחד בנפשו אם ירצו עוד לדקדק ולהחמיר בחמרות יתרות, יכולים להקטיל ולפל על-ידי זה יותר חס ושלום חס ושלום..." (קריה ו' 1)

"מעשי ה' המה"

...והיה העולם שמם... עד שבא רבינו הק' ולימד את אשר חזה באספקלריא מאירה: "דרך השם יתברך - להביט על הטובות שעושינו, ואף שנמצא בהם גם כן מה שאינו טוב, אינו מסתכל על זה. כמו שכתוב: לא הביט און בעעקבו; מכל-שכן שהאדם אסור לו להביט על חברו לרעה, למצא בו דוקא מה שאינו טוב ולחפש למצא פגמים בעבודת חברו, רק אדרבא, מחיב להביט רק על הטוב" (ליקומ"ת ז'). "כי מי שיוצא קצת בדיעתו יתברך, הוא יודע שעקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך הוא רק שאנחנו מעולם הזה השפיל נודל ונקדש שמו יתברך, וזהו עקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך, כמו שכתוב: ואבית תהלה מגושי עפר מקרוצי המר וכו'; כי השם יתברך יש לו שרפים וחיות ואופנים ועולמות עליונים, שהם עובדים אותו יתברך, ואף-על-פי-כן עקר התענוג והשעשוע שלו - כשעולה למעלה העבודה של עולם השפיל" (ליקומ"ת ז'). "כי כמו שה' יתברך מניח כל העליונים מלאכים ושרפים וכו' ורופא דיקא בעבודת בני-אדם הגשמיים וכו' כנ"ל. כן כל מה שהמדרגה נמוכה ופחותה ביותר כשמתעוררים משם באיזה התעוררות כל שהוא נעשה מה'

שעשועים נפלאים למעלה בבחינת פד אטי יתרו פדין אתיקר ואתעלה שמה דקדשא בריה הוא"

אבל לא בנקל חדרו דבריו ללבבות. אחד היה מוהרנ"ת וכמוהו לא קם - נשמה חדשה וטהורה, נקיה מכל קיעון - פרי באושים מגלגולים קודמים. שכל דיבור ודיבור של רבינו הק' - גם הפשוט ביותר, נחקק מיד בשכלו והפך לחלק ממהותו. ק"ו לדיבור המרכזי והחשוב שבהם, השכל הכולל הכול - כמו שמתקף במכתביו התמימים: "התורה אומרה לאלקי בעודי, נעשית בעיני כהדשה ממשי; והשם יתברך יזכנו לילה עמה בכל יום ובכל עת כי נפלאה היא, מעשי ה' המה, גדולים מעשי ה' אשר הפליא לעשות עמנו. מה אדבר, חזקו ואמצו מאד בכל יום מחדש כל אחד ממקום שהוא. כי כל חיותנו וקיימנו הוא בכל תנועה ותנועה ובכל נקדה ונקדה מה שמושכים עצמם בכל פעם מרע לטוב. וכל אחד מישראל איך שהוא כל חיותו וקיימו מהו; וסוף כל סוף נשוב כלנו להשם יתברך על ידי זה." (ע"ת רס"ד)

אבל, רובא דעלמא, גם אחר שהאירה "אזמרה" פני תבל - מתקשים מאוד לקבל את העבודה, שתיקון העולם כל כך פשוט. מסרבים להסכים כי - בניגוד גדול לתחושותיהם והרגשתם - הקב"ה הינו אב מלא רחמים, אוהב בכל עת, שמח ומאושר בכל תנועה ורצון טוב של כל יהודי, אפילו הגרוע שבגרועים. מתמוגג מנחת מכל ניתוק של מחשבה מרע לטוב. "כי כל תנועה ותנועה שהיא מנתק עצמו מעט מעט מן גשמייתו ופונה להשם יתברך היא גדולה ויקרה מאד מאד, ואפלו נקדה קטנה מאד, שהיא נעתיק מגשמייתו אליו יתברך, הוא רץ בזה כמה וכמה אלפים פרסאות בעולמות עליונים" (מ"ח)

אנו מתקשים - כמו כל בריות תבל - ואפילו מתנגדים לעתים, לקבל את האמת הפשוטה והמוכרת כל כך - שהבורא, כביכול הוא מישוהו שנעים לשהות במחיצתו, שתענוג רוחני לעבור לפניו עם כלל ישראל כבן מרון, שאין בו שמץ קפידא על אשר בשם ישראל יכונה, כי פשוט אינו רואה - גם אם קיימת - סיבה לקפידא. כי דרכו ית' להביט רק אל הטוב. ואפילו היה רואה - עדיין אין בכוחה של שום עבירה לטשטש, שהוא זה את אהבתו לכל אחד מבניו בכל רגע נתון, אפילו רגע של אחרי "העבירה הגדולה שבעבירות" (ע"ת ש"ד).

את העבירה, כמובן יש לתקן בעת ובזמן. ואם לא תתקן ע"י תשובה בעוה"ז, תתקן, מכל מקום, ר"ל בעולם הבא, באותה דרך בה מצחצחים ומכבסים בעולם הנשמות מטומאת וחלאת העוה"ז. אבל כל זה אינו נוגע, ואין לו דבר עם הרגע הזה, בו הקב"ה תמיד, אבל תמיד, אפילו אחרי עוולה גדולה - מצפה ומייחל, בהשתוקקות שאינה יכולה להיתפס בחושינו, לכל הגה ומילה, לכל בחירה והעדפה אנושית של טוב על פני הרע.

"אזמרה" - הבריה התיכון, המבריה מקצה לקצה

נשוב איפוא לבאר כיצד ע"י קיום פשוט של עצת "אזמרה" והתאמת מחשבותינו לרצון רביה"ק, נעשים מאליהם כל ארבעת שלבי המשכת האור והכלים.

ואלו מן ההלכות שנשנו בבית מדרשו של רביה"ק, שהבקיאות בהן, תביא מזור לכל תחלואי נפשנו - הלכה ראשונה - לצרף תמיד אל כל מחשבה, אודות גדולתו ית', גם מחשבה על גדולת רחמיו וחסדיו, על הארת פניו ועל דרכו ית' להביט ולייקר, תמיד רק את הטוב, לבלי הבט כלל אל הרע. ובעיקר לזכור תמיד, כי למרות גדולתו המושלמת בתכלית, אין הוא מבקש מאיתנו כלל את השלימות, כי הוא ידע יצרנו, אדרבא, להיפך - כל משיכה ומשיכה שלנו אל הטוב יקרה בעיניו מאוד מאוד. קיום הלכה זו פועל בנפשנו את הפעולה הראשונה - צמצום אור להביות ליבנו ויצירת חלל פנוי. ההסבר הוא שלשם זכרון חסדי ה', עלינו להצטייד בהכרה כי "ה' גדול ואין יודעים כלל". כי רק מתוך הכרה זו יתבטל שכלנו העצמי, וממילא תתבטל נטייתנו הטבעית, בעת שמתלהב ליבנו לרדיפה אחר השגת גדולת ה' - לדלג בחוסר ענין ר"ל - על זכרון חסדיו וההודאה עליהם. נטייה, המביאה לידי חורבן ושבירה של שכלו. ובמקומה תבוא חשיבה מצומצמת ורדיפה אחרי חסדי ה' עימנו. הלכה שניה - לזקק, ע"י מחשבת "אזמרה" המייקרת כל נקודה של

עשיה ק', את התכוונותו והשתוקקותו המתעוררת אל עשיה פשוטה. לא ללכת בגדולות ונפלאות ממנו אלא, להיות קולע אל השערה ולא יחטיא, בכיוון רצונו, כפי שאומר רבינו בעניין התפילה (והן הן הדברים, כי אין האדם מתפלל אלא על מילוי רצונו, ועיקר התפילה היא הרצון(ערב ג)). לנתב ולתעל התלהבותו לעשייה פשוטה של מעשים טובים, תורה ותפילה, לחשוב תדיר - "מְחַשְׁבוֹת טוֹבוֹת בְּלִבּוֹ - אֵיךְ לַעֲבֹד אֶת ה'שֵׁם יְיָ בְּרָצוֹן", (תורה מ"ט א')

הלכה שלישייה - ע"י ויתור על דרישת השלימות (הלא נכונה) מהאחר והתמקדות בטוב שבכל אחד - נוצרת בלב אהבה ורצון להמשיך את האור הלאה, להשפיע ולגלות מלכותו ית' - בראש ובראשונה - לליבו ורמ"ח איבריו וממנו לכל הסרים למשמעתו, למשפחתו, ידידיו ואוהביו ולכל הנקרים בדרכו. היינו לאחוז בכלי המחשבה המעורר הערכה ועין טובה להזרים את האור הלאה - להשפיעו ולא לעכבו אצלו. וזה נעשה כאמור ע"י מחשבות על הטוב שבעצמו ובזולתו.

נמצא שהכל עולה בקנה אחד והבריה התיכון, המבריה מקצה לקצה - היסוד עליו עומד הכול הוא - השכל ה"פשוט", לכאורה המתגלה בפסוק "אזמרה לאלוקי בעודי". ועבודתנו בו, נעשית בשני מישורים - עשה ולא תעשה. לא תעשה - לא תתור אחר נקודה רעה כך ובזולתך - לשבר את ההרגל העמוק המוטבע בנו - לחפש אחר הרע החיסרון והפסולת, כזכובי אשפתות, הרגל הנובע מהתאוה, הבלתי נשלטת על ידינו, האליל את השלימות, אלא אדרבא, לידבק במידותיו ית' בבחינת "בכל דרכיך דעהו", מה הוא רחום וחנון, אף אתה, היה רחום וחנון, מה הוא שונא שלימות המקטרגת ומרשיעה את הכול, אף אתה שנא את השלימות ואהב כל נקודה של טוב. ותאמין - באמונה שלימה, כי זה בדיוק מה שעושה הקב"ה בכבודו ובעצמו, בכל רגע ורגע של השגחתו על עולמו אשר ברא, השגחה שאינה פוסקת לעולם. ובפרט על בניו - עם סגולתו.

במחשבה פשוטה זו של "אזמרה", אוהו, החושב את חבל התיקון, משני קצותיו, וקושר בו את כל חלקי תבל, מתכלית נקודה העליונה, אשר למעלה מארבע עולמות, עד תכלית נקודת המרכז של עולם העשייה. כמו מנגנון גלגלי שיניים, הגוררים ומכריחים זה את זה לתנועה, כך המחשבה הטובה הזו, מחשבת "אזמרה" מניעה וכוללת הכול - גם מצמצמת את אור האין סוף, גם יוצרת חלל פנוי, גם מקדשת את המחשבה ומגלה את מלכות ה' האמיתית(לא זו הדמיונית זעופת הפנים). והכל בענוות חן וצניעות, מבלי לכוון לכך, הכל פשוט נעשה מאליו (כי כל כוונה להשיג השגות ולפעול פעולות, מנגעת את כלי המחשבה ביישות ומביאה בסוף לשבירת כלים) נמצא נעוץ סופו בתחילתו. ההתחלה היא באזמרה והסוף הוא אזמרה. אזמרה, אזמרה ונאר אזמרה.

כמי שקיבל את "אזמרה" מסיני

עם כל גדולתם של הדברים נראה - כי עקב כוח ההרגל והקיבעון - לא ייטעו בדמנו, לא יוחקו בעצמותינו ולא יתיישבו על ליבנו כפשטם ופשיטותם, דברי רבינו הק' בתורה "אזמרה", טרם יהיו שקולים בדעתנו כאחד מעשרת הדברים, כאילו קבלנום עתה מסיני בקולות וברקים. אז, אפשר תיפולנה חומות חכמותינו, הגורמות לנו להחשיב את התורה "אזמרה" כשוות ערך לווארט טוב, הגיג חביב, חידוש פסיכולוגי מרתק ר"ל. כי לעיני בשר ודם, שלא זכה להכיר את אמיתת קדושת תורתו, מחמת העקמימות שבלבנו, נדמה לו כי אין יתרון לדבריו הק', יותר מסתם אמרות כנף ופתגמים של חיזוק. הלא אין כאן פלפול עמוק, או קושיא

**במחשבה פשוטה
זו של "אזמרה",
אוהו, החושב את
חבל התיקון, משני
קצותיו, וקושר בו
את כל חלקי תבל,
מתכלית נקודה
העליונה, אשר
למעלה מארבע
עולמות, עד תכלית
נקודת המרכז של
עולם העשייה.**

עצומה שתירוץ נאה בצידה. אבל יש כאן השגות אלוקות **א מ ת י ו ת!** אמת זכה וטהורה כפי שהיא - באמיתתה המוחלטת! ללא שמץ סטיה, טעות, שינוי, שיבוש. כך הדבר בדיוק ולא אחרת! כך הדברים חקוקים במרום ונשמעים מפיו ית' "כי פי ה' דיבר". "וכיון שהוא רק אָמַת וְאִין בו שום תַּעֲרֹבוֹת, אֵין יָקָר מִמֶּנּוּ" (קצ"ב). ולכן חייב האדם לעשותו לחלק מעצמיותו, אחד עם דעתו, חתיכה ממוחו.

אמנם מתבקש מאיתנו, רק שינוי קטן, ממש זעיר, סוויץ' קטן במוח, שינוי זווית הסתכלות. אבל זאת צריכים אנו לידע ולהאמין, כי השינוי הזה, נעשה במקום שורש השורשים של מעשה בראשית, ולכן הוא נוגע ושייך לכל מעשה הבריאה. לכן יש בכוחו לשנות, בהינף יד, ולסדר מחדש את כל עולמנו הנפשי, על כל רבדיו וחלקיו. להחזירו אל הסדר הנאות והיאה לו, כפי שסדרו יוצר בראשית ועלה במחשבה לפניו.

זה - אולי אפשר לומר - נרמז בעניין השושנה והכיסא אשר ב"מעשה מבן מלך וכן שפחה שהתחלפו": במה שבן המלך - ברוב גדולתו והבנתו דבר מתוך דבר, השכיל בשינוי קל להניף את השושנה אל מקומה בראש הכיסא, ובוה השיב את סדר כיסא המלכות על כנו וישב עליו: "וְצִוָּהּ, בן המלך, לְסִדֵּר הַכֵּל פְּרָאוֹי: **לִקַּח הַשּׁוֹשְׁנָה מִלְמַטָּה וּלְתַחְבֵּהּ לְמַעְלָה**, וְכֵן כָּל הַדְּבָרִים הַנִּלְלִי, לְסִדֵּר כָּל־סִדֵּר בְּסִדֵּר הָרְאוֹי כִּנְלִי, וְאֵז הַתְּחִילוֹ כָּל־סִדֵּר נִגְוֹן הַנִּפְלָא מְאֹד, וְעָשׂוּ כָּל־סִדֵּר הָרְאוֹי לָהֶם וְאֵז נִתְּנָו לֹו הַמְּלֻכָה."

כך מרמז ומבקש מאיתנו רבינו הק': "**לקח השושנה מלמטה ולתחבה למעלה**" - להרים את השושנה שלנו - את השכל הפשוט והיפה, הנעים והמתוק של "**אזמרה**", להניפו ממקום גלותו ושכחתו, אל מרום שכלנו, להציבו ולעונדו לנצח ככתר מלכות על ראשנו (עיי' ליקו"מ ו' בסוף) ולהיפרד לנצח מהערצת השלימות. או אז ישוב ניוגונו המופלא להישמע ברמה, כמובא שם בתורה רפ"ב, שע"י האמונה בנקודות הטובות, נעשה ניגון.

ואז גם ראש השנה של רבינו הק', אשר אודותיו הכריז כי "**אין דבר גדול מזה**" (ח"י"מ). ראש השנה עם התפילות הארוכות, ההשתחויות המרובות על ציונו הק' והיגיעות הגדולות - ישובו לנו ממר למתוק, מבהלה ללהבה, ממניעות לנעימות, מצרה לצורה ומנגע לענג. ויחד עמו ישובו כל חלקי נפשנו רוחנו ונשמתנו אל מקומם בב"א.

וסימנך - "למען תזכרו ועשיתם" - הרמת ה(ש) **שנה לראש** - תעשה **ראש השנה**

ובזאת יבוא אהרן אל הקודש "**בפר**".

זה מקצת שבחה וכוחה של "**אזמרה**". לא פלא איפוא שזכתה למה שלא זכו תורות ועצות רבות - ל"**אזמרה**" מיוחדת: "הַזְהִיר רַבְּנּוֹ זְכָרוֹנוֹ לְבְרָכָה מְאֹד, לִילָךְ עִם הַתּוֹרָה הַזֹּאת, כִּי הוּא יְסוּד גְּדוֹל לְכָל מִי שֶׁרוֹצֵה לְהִתְקַרֵּב לְה'שֵׁם יְיָ בְּרָצוֹן, וּלְבַל יֵאבֵד עוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשֵׁלוֹם" (ליקו"מ רפ"ב)

לסיום, בל נשכח גם את העצות הפרקטיות, הבדוקות ומנוסות, שמסוגלות לעורר את הלב, להנעים ולהמתיק את עבודת ימי התשובה:

- לימוד הפיוטים בעיון והבנה והתקשרות למחבריהם הק' בעלי התוספות והגאונים.
- הצטיידות בתהלים וליקוטי תפילות, למצב שבו אתה מאבד ריכוז ועניין ולא מצליח להתחבר לתפילת החזן (מצב שכיח למדי אצל רבים וטובים).
- אפשר כמובן גם להתבודד. "דרשו ה' בהמצאו, קראוהו בהיותו קרוב".
- קבלת אתגרים בסדרי לימוד, בהספקים המיוחדים לימים אלו. כמו הלימודים שנהגו בהם רבים מאנ"ש ע"פ עצת רביה"ק. ללמוד את כל ספרי רביה"ק, תנ"ך, תיקו"ז ועוד. ■

"שטח גדול"

שטח איזר הלה זיזר

(ליקו"מ קמא - זי)

הרב ברנד הוא ממייסדי בית הכנסת 'כוכבי אור' - בית הכנסת מפואר השוכן במבנה קבע. קהילת 'תמימי דרך' הצטרפה אל הקהילה הוותיקה. יחד אנו מנהלים את בית הכנסת, ודואגים עבור כל הצרכים הן של 'תמימי דרך', והן של בני הקהילה הוותיקה - 'כוכבי אור'. בית הכנסת פעיל מאוד, מתקיימים בו שני מנייני שחרית בכל יום - בהנף החמה ובזמן קר"ש, הן בימות החול והן בשבת.

הרב שמעון טייכנר מנהל את הקהילה ביד רמה. הרב מוסר שיעור שבועי, בו הוא מנחיל לבני הקהילה את העצות של רבינו על פי דרכו המיוחדת. בשיעור מתמקד הרב - הן בביאור התורות העמוקות של רבינו, והן בתורה שבעל פה של חסידות ברסלב. השיעור גם בלול במעשיות ועובדות על אנשי שלומנו מהדור הקודם, דרכם ניתן להבחין כיצד היו אנשי 'חיים' את רבינו הקדוש כל העת. מידי פעם אף מתקיים שיעור על ידי משפיע אורח - כמו הרה"ח אליהו עטייה ועוד.

גם מקומם של נשות הקהילה לא נפקד. מידי תקופה מוסרת הרבנית טייכנר שיעור בתורת ברסלב לכל נשות הקהילה. זאת מלבד שלל הפעילויות המתקיימות אחת לתקופה. בתקופה הראשונה לאחר שבאנו להתגורר במקום, עדיין לא היה קיים בית ספר לבנות. דבר זה גרר קושי גדול - כל הורה היה צריך לנסוע עם בנותיו מידי יום למרחקים. כיום, לאחר השקעה והשתדלות מרובה, יש לנו ב"ה בית ספר משלנו. בית הספר אינו גדול במיוחד

דבר המאפשר לתת יחס אישי ופרטני לכל אחד - לאור ההצלחה בהקמת וביסוס בית הספר לבנות - בשנת הלימודים הבעל"ט, אף יפתח כאן תלמוד תורה על שם רבינו הקדוש. ההתנהלות בתלמוד תורה תהיה על פי דרכו של רבינו הקדוש, במטרה להנחיל לתינוקות של בית רבן את אורו של רבינו הקדוש, בהתאמה לגילם ולהבנתם. ככלל, ההווי בקהילה מאוד משפחתי. כשאחד מבני הקהילה עורך שמחה - כל בני הקהילה שותפים בשמחתו. ישנו 'ועד' מיוחד של כמה אברכים, שתפקידם לדאוג כל העת לרווחת בני הקהילה - דבר זה מתבטא בשלל פעילויות המתארגנות על ידם למבוגרים ולבני הנוער. כמו כן, מכיוון שאת כל התשתיות הרוחניות הקמנו וביססנו בעצמנו, היה תמיד צורך בשותפות והתארגנות של רבים מבני הקהילה. דבר זה תרם רבות לאחדות ואחוה השוררת בקהילתנו.

שמעה של הקהילה יצא למרחקים, כל העת באים לכאן עוד ועוד משפחות. המגורים בסביבת אנשי שלומנו משפיעה רבות על כל אחד ואחד. מספר משפחות שהתגוררו קודם לכן בערים שאינן חרדיות, העידו, איך תוך זמן קצר השתנתה לטובה כל האווירה בביתם. אנו רואים בחוש את התגשמות דברי רבינו הקדוש שאמר: "אפלו מי שיתקרב לאנשי שלומי, ואפלו מי שרק יגע בהם, בודאי יהיה איש כְּשֵׁר בְּאֵמֶת". ■

לכולם היה ברור שזהו אך עניין של זמן עד שענייני של רבינו יגיע גם לעיר 'חריש' • בשיחה מרתקת שקיימנו עם הר"ד ישראל איזנר הי"ד שמענו מכלי ראשון על ההתפתחות המרשימה של קהילת 'תמימי דרך', על חיים תוססים ומלאי אהדות ועל הייחודיות המאפיינת את קהילת הקודש - תמימי דרך • "ואחריהך ישנה מאוד"

סיפורה של קהילת 'תמימי דרך' בחריש החל לפני למעלה מעשור. הרה"ח ר' שמעון טייכנר, המתעסק שנים רבות עם ציבור בעלי התשובה, החל בפעילות נמרצת להקמת קהילה עבור בעלי תשובה חסידי ברסלב, שתענה על כל הצרכים מא' ועד ת' - הן הצרכים הגשמיים והן אלה הרוחניים. בזמנו, עלו כמה וכמה הצעות היכן להקים את הקהילה, ולבסוף נפל הפור על העיר חריש. באותה תקופה אף דובר, שכל העיר חריש תהיה מיועדת לציבור החרדי. היוזמים שניהלו את הקמת הקהילה החליטו לגשת למרכז ולרכוש קרקע, על מנת לבנות בה בצורה עצמית, מה שמכונה - 'קבוצת רכישה'. המהלך אכן הצליח, הקבוצה זכתה בקרקע. אך מאידך, הרעיון של ייעוד העיר 'חריש' לציבור החרדי ירד לטמיון. דבר זה גרם לכמה מחברי הקבוצה להתחרט ולעזוב את קהילת 'תמימי דרך'. לאחר מעשה, מתברר שההחלטה להישאר בחריש היתה מוצלחת, כיום מתגוררים בחריש הרבה מאוד ראי' ה'.

לפני כשנתיים - מספר ר' ישראל - לאחר שהתגברנו על כל המניעות והמכשולות, זכינו לחנוך את קריית 'תמימי דרך'. במקום נבנו כשבעים דירות. חלקם בבנייה רגילה - בניינים עם שלש קומות, חלק מהבניינים הם קוטג'ים בני שתי קומות, ואף ישנן דירות בנות קומה אחת.

קריית 'תמימי דרך' שוכנת ברחוב צדדי בקצה העיר חריש, במקום רגוע ושקט. נוסף על כל זה, אנו מתגוררים קרוב מאוד ליערות המקיפות את חריש, עבור חסידי ברסלב מדובר במעלה גדולה, כשבכך ניתן לחמוק מעסקי וטרדות עולם הזה ולצאת להתבודד, לשפוך שיח לפני אבינו שבשמים.

כבר בשלבי הקמת הקהילה - הוחלט על קביעת קריטריונים בסיסיים, שיהוו גדר ושמירה על צביון השכונה. בתחום זה זכינו לטייעתא דשמיא מיוחדת. בני הקהילה הם יראים ושלמים, אברכים בעלי משפחות הדבוקים בלב ונפש ברבינו הקדוש.

קהילה מונה למעלה משמונים משפחות, חלקם אף מתגוררים ברחובות הסמוכים לשכונה. מלבד בני הקהילה, מתגוררים באזור חסידי ברסלב נוספים. ביניהם ניתן לציין את הרה"ח ר' דוד ברנד שליט"א, המשמש כמורה צדק ומתגורר במקום שנים רבות - עוד טרם הפכה 'חריש' לעיר.

מאזיפה הגיעה סגולה

ה'תיקון' הכללי?!

כבר לא צריך מקור... הייתי צריך ישועה בנושא מסוים, והחלטתי לקיים את הסגולה על פי ההוראות שנכתבו במודעה. אמרתי את הקפיטלאך תהילים, ביקשתי ישועה מהקב"ה בשפה שלי, ותוך מספר שעות ראיתי ישועה מוחשית...

לאחרונה נכנס כאן נוהג חדש. ראיתי כבר הרבה מודעות בנוסח: "הבטחתי לפרסם - עשיתי את סגולת הרה"ק מברסלב ונושעתי"... נוהג זה השתרש מכיוון שבשורה אחרונה של הכרטיסים שהפצנו, הוספנו את המילים הבאות: **'הייתי צריך לנס גדול שלא על פי שום טבע כלל, והבטחתי לפרסם את ההבטחה הגדולה הזאת, ומיד ראיתי נס גדול מאד מאד!'**

שמעתי כבר מכמה אנשים שהיו בטוחים, כי ההבטחה לפרסם את הישועה - היא חלק מהסגולה של מוהר"ן מברסלב...

ולאמתו של דבר, יש לכך מקורות רבים. בתורה פ"ז חלק שני, אומר רבינו הקדוש שעל ידי תיקון הברית זוכים למצוא את זיווגו, וכך גם זוכים לשלום בית. בתורה כ"ט ועוד, מובא שעל ידי תיקון הכללי זוכים לפרנסה בלי טורח. רבינו מביא את דברי הזוהר הקדוש: **"מאן דזרק פרווין דנהמא, ענייתו רדף אבתרה כל שפן מאן דזרק פרווין דמחא"**. גם בתורה י"ד כתוב - שכשנתקן ברוחניות נתקן גם בגשמיות. על אחת כמה וכמה כשלאחר ה'תיקון הכללי' אדם עומד ומבקש מהש"ת שיעזור לו - אין דבר שיכול להושיעו יותר מזה!

האם פרסום הבטחתו של רביה"ק למי שיאמרו את ה'תיקון הכללי' על קברו, טרם לאנשים לקום ולנסוע לאומן?

הפרסומת שלנו אודות הנסיעה לאומן, מתבצעת בעיקר בזמנים בהם רבים נוסעים מארה"ב לאירופה. כמו לקראת כ"א אדר - הילולת הרה"ק ר' אלימלך מליז'ענסק זיע"א, וכן לקראת חודש אייר, בו נוסעים רבים להונגריה, לציונו של ר' ישעיה ב"ר משה מקרעסטיר. פרסומנו מודעות גדולות בהן נכתב: **אתם כבר נוסעים ממילא לקברי צדיקים באירופה? - מדוע שלא תעברו על הדרך בציונו של ר' נחמן מברסלב, ותזכו להבטחתו הנדירה!**

במודעה אחרת שווקנו את הנסיעה לאומן כמו 'ביטוח' הטוב ביותר. הפרסומים הרבים אכן נושאים פרי. חבר סיפר לי על קבוצה שהייתה במסע קברי צדיקים באוקראינה, ולא תכננו להגיע עד לאומן. אך כמה מהמשתתפים במסע ציטטו את הסגולות הרבות עליהן פרסמנו, והרגישו שלא שייך לפספס את הבטחתו הנוראה של רבינו.

כאן ב'בורו פארק', יש קבוצת 'בעלי בתים' - הלומדים מידי יום יחד, בצורת לימוד ייחודית. נודע לי, שלאחר שחלק גדול ממשנתפי השיעור נחשפו לקמפיין שלנו, הם ארגנו נסיעה מיוחדת לציון רבינו הקדוש.

את כל הפעילות סביב הנסיעה לאומן, אנו מרכזים תחת קורת גג אחת - במשרד קטן בו שוכן מכוון 'אומן ראש השנה'. יש לנו מאגר גדול של שיעורים ומאמרים ממשפיעי אנ"ש, העוסקים בגדולת ההשתתחות על ציון רביה"ק - חלקם בהקלטות וחלקם מודפסים על גבי כתב, אותם אנו מפיצים ומעבירים הלאה לכל דורש.

ביום בהיר אחד התמלאו לוחות המודעות בהבטחה מעניינת: **'תיקון הכללי' - הבטחתי ונושעתי'**, התקשרנו למספר הטלפון והגענו לחר"ר אהרן גאלשעווסקי משכונת 'בורו פארק' שבניו יורק - ארה"ב. ביקשנו לשמוע על הסגולה ונלינו מפעל שלם הפועל להפצת אורו של רבינו הקדוש בלבבות עם ישראל, בעוצמה שלא ניתנת לתיאור.

מה הן פטילות ההפצה שלכם?

רבינו הקדוש בעת שגילה את ה'תיקון הכללי, צווה ואמר: **"שענין הנ"ל של אלו עשרה קפיטל תהלים יאמרו ויגלו בפני הכל".** ר' נתן מוסיף וכותב: **"ואנחנו עשינו מה שמוטל עלינו להודיע התקון לכל החפץ להתתקן, וכל אחד הטוב בעיניו יעשה. השומע ישמע, והחדל יחדל ואנחנו את נפשנו הצלנו"**.

לאור זאת, אנו פועלים רבות להפיץ ולגלות את סגולת העשרה מזמורים. מזה תקופה ארוכה, מתפרסמות בלוחות קיר המופצים בריכוזים החרדיים באמריקה, כמו לוח 'דבר יום ביומו' ועוד - מודעות רבות העוסקות בגודל מעלת אמירת ה'תיקון הכללי', ובהבטחה הנוראה למי שאומרם בציון הקדוש. לאחרונה הדפסנו כרטיסים ומדבקות בשלל גדלים, כדי להגיע לכמה שיותר אנשים, ולהכניס את ה'תיקון הכללי' למודעות של הציבור. כל החומר מרוכז במוקד הפצה מיוחד, אליו באים כל הפעילים הזוכים ליטול חלק בפרסום עצתו של רבינו, ולגלות הסגולה לעם סגולה!

בכרטיסים שהפצנו נכתב בזה הלשון: **'סגולה גדולה ונפלאה - לרפואה, לפרנסה, לשידוכים, לשלום בית - שגילה הרה"ק מוה"ר נחמן מברסלב זצוק"ל זי"ע ועכ"א לומר העשרה מזמורי תהלים!** לאחר ציון הפרקים הוספנו את המילים הבאות: **'אח"כ יבקש את בקשתו בלשון שמבין: אידיש/אנגלית ויראה נס גדול למעלה מדרך הטבע!!!'**

כך אנו זוכים גם לפרסם את עצת התבודדות. אנשים רבים מתרגלים על ידי זה לפנות להש"ת בכל עת מצוא, ולא רק בשעת התפילות הקבועות.

מינין הבאתם את הרעיון שה'תיקון הכללי' מועיל גם לנשמיזות, בשיטת 'הבטחתי ונושעתי'?

בחור חסידי שראה אותי מדביק מודעה על ה'תיקון הכללי, שאל אותי: מהו המקור של סגולה זו? באותו רגע הייתי עמוס, ואמרתי לו שכדי לענות לו בצורה מסודרת אדבר אתו מחר. למחרת הוא פונה אלי ואומר לי: אני

הסעות במיניבוסים וברכבים נוחים לנוסעים לאומן. על הדרך, הדגשנו כמובן את הסגולה הגדולה של הזוכה להשתתף בציון רביה"ק באומן... רבינו כבר גילה לנו שעיקר המניעות - הם מניעות המח. יש כאן ב"ה התערורות גדולה לנסיעה לאומן לראש השנה. אני מכיר רבים שיבואו בעז"ה לאומן לראש השנה בפעם הראשונה.

כיצד נכנסת לעסק ההפצה?

בבחרותי, למדתי בישיבת 'תורת הנצח' של אבי מורי זצ"ל בלונדון, הוא זה שעורר אותי רבות לעסוק בפרסום שם הצדיק בעולם. כבר בהיותי בחור בלונדון, עזרתי וסייעתי במכירת ספרי רבינו. באותה עת, מכרתי תוך תקופה קצרה, תשעים (1) סטים של 'ליקוטי הלכות'. גם כאן בארה"ב, אנו עוסקים במכירת והפצת ספרי רבינו של הוצאת 'אור הנחל'. השגנו מימון מיוחד להפצה, במסגרתו אנו מוכרים את כל ספרי רבינו במחיר זול במיוחד, לישיבות שיש בהם בחורים מקורבים המעוניינים בספרי רבינו.

חיזוק נוסף לעסק ההפצה קיבלתי מדוד אבי, ר' ברוך זילבר זצ"ל שהמשיך זאת במשל. אדם שרכש מנייה של חברת 'קוקה קולה' במחיר גבוה, עלול לגלות - כי בפועל, השותפות שלו בחברה מסתכמת באחד חלקי עשירית האחוז... דבר זה יכול להחליש את דעתו. אך לאמיתו של דבר, מכיוון שהחברה מרוויחה מידי יום סכומי כסף אגדיים - גם מהחלק הקטן שלו, הוא יכול לגרוף רווחים נאים. כן הוא הדבר בעניינינו, כל דיבור וכל עצה של רבינו, שווה הרבה יותר מכל סכום שאנו מדמיינים. כל פעולה קטנה של הפצה, גורמת לעזור ולסייע ליהודי - לפרוק מעליו את המשא הכבד של העוונות - וברור שהדבר מסתכם ברווח בלתי ניתן לשיעור.

איננו צריכים להתבייש ולהסתיר את עובדת היותנו ברסלבר' חסידים... להיפך, בתורה ס"ז כתב רבינו, שעל ידי פרסום שם הצדיק נכנע כל הפרסום של הסטרא אחרא. כל הכח והיניקה של עמלק, הוא רק מהעלמת והסתרת שם הצדיק. יש לנו רבי גדול, שיש לו כח לעורר כל יהודי לתשובה ולעבודת ה' - עלינו נפלה חובת היום, להנגיש ולקרב את הדברים לכלל ישראל.

לכל עסק ההפצה, ההדפסה והגרפיקה שותפים אברכים יקרים מוסרי נפש, אשר ליבם ער לציוויו של רבינו הקדוש: "עיקר עסקכם יהיה להשקות אילנות". כל מי שמעוניין ליטול חלק בעסק קדוש זה, מתבקש לפנות למספר פלאפון: **+1-929-559-4632**

מלבד הקמפיין על עצם הנסיעה לאומן בכלל ובר"ה בפרט, אנו גם מנגישים לציבור שאינו נמנה על חסידי ברסלב, את כל הפרוצדורה והסידורים הטכניים הנדרשים לנסיעה. אנו מפרסמים סוכני נסיעות המתעסקים בטיסות אלו, פרסמנו את אחת החברות המספקת שירותי קרקע נוחים לכל הנוסעים, ועוד ועוד. כמו כן, ניתן גם לפנות אלינו ישירות, לכל שאלה או בירור טכני הנדרש לנסיעה לאומן.

אנו מאמינים באמונה שלימה - כי כל נפש מישראל הזוכה לבוא על ציונו הקדוש, זוכה לבוא על תיקונה. כדאי להשקיע מאמץ רב, ולו בשביל לזכות יהודי אחד לנסוע ולהשתתף בקברו הקדוש.

סיפר לי אחד מאנשי המתגורר באומן, כי לפני תקופה עברו ברחוב בילינסקי בני זוג אוקראינים, שהרגישו במעט המולה השוררת במקום. מתוך סקרנות, נכנס האוקראיני לבדו פנימה, כדי לראות במה מדובר. הוא ניגש לציון, ולתדהמת השוהים במקום, מיד פרץ בבכי בלתי נשלט למשך כחצי שעה! התברר שהוא אכן יהודי, שכמעט לא ידע כלום על יהדותו. אחרי שנרגע מעט, הוא יצא החוצה, עזב את כל עברו וחזר להקים בית יהודי כשר.

ממעשה זה למדתי קל וחומר. אם אותו יהודי רחוק, שלא התאמץ לבוא לציון, מעבר לפעולה הקטנה של חציית הכביש - זכה שרבינו יעורר את נשמתו וישיבהו לכור מחצבתו. כל יהודי אחר שמקריב מאונו והונו, ומטלטל בדרכים במשך שעות, וודאי זוכה שרבינו יעסוק בתיקונו בכפל כפליים. לא תמיד הדבר נראה לעין, לפעמים לא מראים לאדם מיד את אשר פעל. אך בסופו של דבר, כל אחד שהגיע לציון ועשה את מה שמוטל עליו, ודאי יבוא על תיקונו השלם.

האם אתם נתקלים ב'התנגדות'?

כמעט ולא. אנו מקבלים משוב חיובי אדיר מהציבור. אמנם בתחילת פעולות ההפצה, בעת שבקשנו מבעל לוח 'דבר יום ביומו' בייליאמסבורג' לפרסם את המודעות, הוא קצת חשש. למען האמת - אכן מדובר בפרסומת לא שגרתית... אך הסברנו לו בטוב טעם, שאין כל הגיון לפרסם מודעות ענק על חנויות מזון המציעות מאכלי גורמה, ולא לפרסם מודעה עם קצת רוחניות...

במקרה אחר, בו פנינו למנהל קו פרסום באמריקה, והצענו לו לפרסם את הנסיעות לאומן - הוא לא הסכים בשום אופן. המנהל טען, שהיות ומאזינים רבים נמנים על חסידות כלשהיא המתנגדת לברסלב, הוא לא מוכן לפרסם דבר שקשור לאומן ולברסלב. בסוף הגענו אתו להסדר שנפרסם רק הודעת שיווק. בהודעה פרסמנו חברה המציעה שירותי

החינוך הבנים

האם לרבינו ישנה 'שיטת חינוך'?!

אתגרי החינוך בדורנו

אין זה סוד, כי אתגרי החינוך בדורנו, הינם מהמלאכות הקשות שבמקדש, וההתמודדות עמהם נוגעת בלב כל הורה לילדים, וכמובן כל מחנך בכיתה.

השאלות וההתלבטויות בכל צעד ושעל מבצבצות ועולות אצל כל אחד ואחד, מה לומר וכיצד, האם להתייחס או להתעלם, כיצד לחנך לדברים שבקדושה, כיצד לרומם את נפשו ולבו של הילד לשאיפות יותר געלות, כיצד לגרום להיות ממושמע וכן הלאה בכל תחומי החיים ברוחניות ובגשמיות.

בנוסף, מרבית העם טרודים על המחיה ועל הכלכלה, הקושי בחינוך הילדים עולה בכפלים, והורים רבים מרגישים עצמם אבודים במלחמה היום-יומית, נוכח נסיגות הזמן הנערמים חדשים לבקרים.

ובדורנו - דור הקורסים והסדנאות, ככל שמתרבים האתגרים מתרבים גם השיטות וההנחיות, ההדרכות והפרסומות על 'שיטת פלוני' או 'סדנא בשש שלבים' - שמציעים את הדרך 'הכי מוצלחת' לחינוך הילדים, כשרק כך תזכו לרוות מהם נחת.

כל דבר נמצא אצל רביה"ק

אך אנו חסידי ברסלב, שזכינו לצעוד בדרכו הסלולה של רביה"ק זיע"א, ואת מימיו הזכים היוצאים מהנחל הנובע אנו שותים להחיות את נפשינו בשבעה משיבי טעם, אין לנו כי אם לגשת הישר למקור הנביעה הקדושה, לנסות לדלות ממעמקי ספריו הקדושים הדרכות ועצות, לכל שאלה ולכל בעיה, וכפי שהעיד רביה"ק בעצמו לא השאיר דבר בעולם שלא גילה לנו תורה, עצה או הדרכה על כך, ולא רק בעניני עבודת ה' אלא גם בכל תהלוכות החיים.

על אחת כמה וכמה, בנושא מרכזי זה של חינוך הילדים, הנוגע לכל אחד בכל זמן, ודאי כאשר נפקח עינינו נמצא עצות ישרות והדרכות נכונות במרחבי האוצר הבלום בספריו הקדושים וספרי תלמידיו, להנחילנו נתיבות סלולות מה תפקידנו כאבא לילדים וכיצד אנו אמורים לפעול ולהפעיל בכל מצב.

ואכן ב"ספר המדות" או "שיחות הר"ן" וב"חיי מוהר"ן" נוכל למצוא כמה וכמה עצות ושיחות מפורשות לחינוך הילדים, אך לעומת זאת בשאר ספרי רביה"ק או 'ליקוטי הלכות', במיוחד הקטעים שלא נכתבו במפורש

בענייני חינוך, אין כל אחד מסוגל לתרגם לעובדא ולמעשה.

אולם, חזקה עלינו דבריו הנפלאים של מוהרנ"ת בהקדמה לספר ליקוטי מוהר"ן וז"ל: "אין שום דבר מצוות וקדושה ועצה טובה הנצרך לכל אדם שבעולם בכל דרגא ודרגא שלא נזכר בספר הקדוש והנורא הזה כי מאוד עמקו מחשבותיו". דרושים רק מעט דעת ותבונה כדי ללמוד וללקט מקשרי דבריו את המרגליות והפנינים הנפלאים החבויים בין השורות.

כן מצינו אצל גדולי אנ"ש בדורות הקודמים, שהיו מבססים את משנתם החינוכית על שיחות מרביה"ק, שלא בהכרח קשורים לענייני חינוך, רק היו לומדים מכללו של דבר לחנך את הצאצאים לתורה וירא"ש.

וכפפי שמסופר על החסיד ר' שמואל שפירא ז"ל, ששם כ"נר לרגליו" את הדיבור של רביז"ל שאמר לתלמידו ר' גרשון מטירהאויצע בנוגע לעבודת ה': אתה עשה טוב ועוסק בעבודתך הלאה, וכשתעסוק ותתמיד בעבודתו יתברך - אזי הטוב ישאר והרע ממילא יתבטל ויפול, - "דו טו אין יודשקייט; גוטס וועט בלייבן און שלעכטס וועט ממילא אראפ פאלין" (חיי"מ תמוז), ולכן מעולם לא התערב להם בתוך עניני ופרטי חייהם להוכיחם ולייסרם אף על דברים שלכאורה היה צריך להוכיח ולייסר, רק השתדל בכל יכולתו להרבות את "העשה טוב" עם ילדיו ולקבוע סדר קבוע בלימוד ספרי רביז"ל עם כל בן ובן בפרטיות (ושמואל בקוראי שמו).

להחזיק את החבל בשני הראשים

השיחות העיקריות בהם גילה רבינו הקדוש והניח את יסודות דרך החינוך האמיתית אנו מוצאים בשיחות הבאות:

מצד אחד לשמור מרחק:

כי יותר מסוגל לבנים להיות רחוק מהם, דְּהֵינּוּ לְבָלִי לְהִיּוֹת דְּבוּק בָּהֶם הֲרֵבָה וְלִשְׁעֵשֶׁע בָּהֶם בְּכָל פַּעַם, רַק לְבָלִי לְהִסְתַּפֵּל עֲלֵיהֶם, רַק מֵה שְׂאֵרִים לְחַנְכֵם בְּעִבּוֹדַת ה' פְּשִׁמְתַּחֲלִים לְהִתְגַּדֵּל, אֲבָל לֹא לְהִשְׁתַּעֲשֵׂע בָּהֶם הֲרֵבָה. (שיה"ר"ן נ"ט).

ומאידך גיסא, לעמול בהעברת היהדות והקדושה לדור הבא:

"גם לבניכם תודיעו את כל התורות והשיחות הנפלאות והנוראות והמעשיות וכיוצא בהם אשר גילה לנו ואמר אז זה הפסוק בהתלהבות גדול כגחלי אש: "והודעתם לבניך ולבני בניך" - ואמר בזו הלשון: "אייערע קינדער זאלט איר מודיע זיין וואס דא האט זיך גיטאן". (שיחה"ר ר"ט)

את מלבד כלל נוסף שהנחיל לנו רבינו הקדוש אותו אמר למוהרנ"ת:

מהם ייקח עצות פנינים ומסילות כיצד לחנך את הצאצאים לתורה, יראת שמים ומידות טובות ועבודת ה' בכלליות ובפרטיות.

אוצר כלי חמדה

תחת מדור זה העוסק בבירור וליבון משנת החינוך של רבינו הקדוש, אנשי בשורה אנו, כי בימים אלו יוצא מתחת מכבש הדפוס הספר הנפלא "להודיע לדורות", הוא אוצר כלי חמדה, המלקט כעמיר גורנה מכל ספרי רבינו הקדוש ותלמידיו במשך כל הדורות עד זקני אנ"ש בדור הקודם, הדרכות ועצות ישרות, שיחות יקרות וקטעי הדרכה והכוונה בכל מה שנוגע לחינוך הילדים.

מעתה, תורתו ודרכו של רביה"ק תהא בפי כל אחד, שידע את המעשה אשר יעשה ואת הדרך ילך בה, לתת לכל הורה ומחנך מענה ובהירות לכל בעיה ואתגר חינוכי, באשר עצותיו הקודשים המה "כולו זרע אמת". זאת לצד קטעים מליקוטי תפילות השייכים לענין. וכאשר נזכה להשכיל לילך בהם ולקיים אותם בתמימות ובפשטות, בודאי נחוה חיים חדשים בכל הקשור לחינוך הילדים בס"ד.

זאת ועוד. פרק הדרכה מיוחדת, מופיע בספר, לאלו הלוקחים את בנם לפני גיל שבע להשתטח על ציון רביה"ק, כיצד להגיד אתו את ה"תיקון הכללי" ביישוב הדעת כראוי, ומהי הדרך הנכונה לרומם את רוחו בכל מהלך הנסיעה, קדושת הציון הקדוש וכן הלאה. כך גם ניתן למצוא בין בתרי הספר, עצות, תפילות וסגולות לזרע של קיימא, אמרות טהורות לקריאת השם לבן ולבת, לקראת הכנסת הילד לתלמוד תורה, הכנה לבר מצוה וגם לשידוכי הצאצאים בבוא עתם.

ובכן, הביאו ברכה אל בתיכם, כי הספר החדש "להודיע לדורות" אשר כשמו כן הוא, הדרכים והעצות להמשיך הלאה את שלשלת הדורות, להודיע לדורות הבאים נעימות משנתו ודרכו של רביה"ק ותלמידיו, הינו בשורה של ממש בארון הספרים של חסידי ברסלב, ובעז"ה יהווה מהפיכה גדולה אצל אנ"ש בכלליות ובפרטיות.

הספר מעוטר בהסכמותיהם הנלהבות של גדולי וחשובי אנ"ש שליט"א, שהפליגו בגודל מלאכת המחשבת שעשה המחבר.

ויה"ר שחפץ ה' בידינו יצליח, שנזכה לרוות מלא חופנים נחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא, נהורא מעליא וסייעתא דשמיא. וכוחו של רביה"ק ללווה אותנו בכל דרכינו לטוב לנו כל הימים. ■

"א קינד שלאגט מען?! - וכי נותנים סטירה לילד?!" (שיש"ק א' פ"ט).

זאת לצד עוד כמה וכמה שיחות נפלאות אודות חינוך הילדים, כגון העניין שלא לדחוק בילד לומר או להתנהג כמו שאתה רוצה (ראה חיי"מ תל"ב ועוד).

הרי לנו כמה הדריך אותנו רבינו בהבנה עמוקה בחינוך הילדים לחשב צעדינו איך להדריך את הבנים בדרך הטוב הישר.

אמנם, כפי שעולה מהשיחות שהובאו מקודם, הרי שרבינו מלמד אותנו לאחוז החבל בשני הראשים.

היינו, כלפי חובת ההורים לחינוך הילדים לתורה ועבודת ה', על זה צריכים לעמול בעמל ויגיעה, ואשר על כן להיזהר שלא להכות אותם מחד ושלא להשתעשע עמהם מאידך ואף לא לדחוק בהם וכן הלאה.

אולם, במה שנוגע להצלחת הילדים, כלומר בתוצרת שתביא עבודת החינוך שלנו, על כך אמר רבינו הקדוש שאין להימנע מלהביא ילדים לעולם ועל אודות החשש שמא לא ילכו בדרך הישר אחרי שנעשה מה שביכולתנו, כבר גילה את אוזנינו שאין צריכים לדאוג, ומשיח כבר יתקן הכל (???)

כי העיקר במה שיש להשקיע הוא לדבר עם הילדים אודות התכלית, לזכור שיש עולם הבא ומי שיחטוף מצוות ומעשים טובים יזכה לגן עדן ועוברי עבירה צריכים להתמרק בגיהינום, ובכך להשריש בהם יראת שמים ויראת חטא.

כמובן, עצות אלו מפורשות בענייני חינוך אולם מלבדם ישנם העצות הכלליות שקבלנו מרביה"ק שעליהם יש לחנך את התלמידים לפי גילם והבנתם, אם בהתבודדות ובשיחה בינו לבין קונו, כמו שידוע הסיפור עם הילד ישראל - נכדו של רבינו, שביקש את השעון כמתנה על התפילה שהוא יתפלל עליו וכן עוד כהנה וכהנה.

אוצרות נוספים במשנת החינוך נוכל למצוא בהתכתבויות שבין מוהרנ"ת לבנו ר' יצחק ושאר בניו, שם אנו מוצאים כיצד מוהרנ"ת משוחח עם ילדיו בדרך מיוחדת ומעוררת המלאה בהתחזקות ממשנתו של הרבי, כשהוא מכוון את צעדיהם ומדריכם בדרך ישרה לשאוף ולצעוד לתכלית הנצחית.

ולאחר שכבר זכה האדם לעמול ולשקוד על דלת תורותיו של רבינו הקדוש עוד ועוד, יוכל מעצמו למצוא דברי חפץ בכל תורה ובכל שיחה ומאמר, כי

יקר ההשקעה
בילדים היא
לדבר אתם
אודות התכלית,
לזכור שיש
עולם הבא ומי
שיחטוף מצוות
ומעשים טובים
יזכה לגן עדן
ולחיפך ח"ו,
ובכך להשריש
בהם יראת שמים
ויראת חטא

כתבות
שפורסמו
בגיליונות
אבקשה
הקודמים
בתרגום
לאידיש

"כ'פלעג זען ר' אלעזר מדרכי אנקומען אין די נעכט צום
סאטמארין בית המדרש אויף רחוב יואל. ער פלעגט זיך
אונדערזען און אראפלייגן זיין קאפ אויף די גמרא ווי
כאילו ער שלאפט, אבער איך האב געקענט באמערקן
ווי ער טרייסלט פון געוויין אויסנסנדיג זיין הארץ פארן
באטעפער. ווען ער איז אויפגעשטאנען פון זיין ארט
האט מען געזען זיינע אויפגעבלאזענע אויגן פון וויינען.
אזוי איז געווען יעדע נאכט - - -"

כמעט פערציג יאר
זענען אריבער זינט
דעם טאג וואס עס
איז ארויפגעגאנגען די
לויטערע נשמה פונעם
וואונדערליכן יונגערמאן
וועמענס התמדה אין תורה
איז געווען א שם דבר
און ער האט געדינט דעם
כאשעפער מיטן גאנצן
הארץ, אן איידעלער נפש
פול מיט חסד און רחמנות,
א גרויסער בעל השגה מיט
א דערהויבענעם גייסט
און א פלאקערדיגע הארץ
צו יעדן דבר שבקדושה,
פירנדיג זיך מיט קדושה
און פרישות ווי די בני
עלי' ווען אויף זיין געזיכט
פלעגט זיך שטענדיג זען
זיין שמחה און פרייד טראץ
זיינע פיל יסורים וועלכע
ער האט מקבל געווען
באהבה, און איבער אלעס
איז ער געשטיגן זיין גאנצן
לעבן מיט זיין פייערדיגן
דביקות אינעם גרויסן
אור פונעם אור האורות +
צום 93'סטן יארצייט - ז'
אב תשל"ט, האבן מיר
זיך אוועקגעזעצט צו א
ספעציעל דירנדן שמועס
פאר "אבקשה", מיט זיין
ברודער הרב"ח ר' מנחם
ישראל ראזנפעלד שליט"א
און מיט נאך פריינד, איבער
דעם ליכטיגן געשטאלט
פונעם חסיד רבי אלעזר
מדרכי ראזנפעלד ז"ל,
דער יונגער איידעם
פונעם גרויסן חסיד רבי
שמואל הארוויץ זצ"ל
און אן אייניקל פון די זיבן
תלמידים פון רבינו הק' +
פרי הארץ לגאון ולתפארת

אב בחכמה ורך בשנים

רעדאגירט דורך זיין איידעם
ר' שמואל מאיר חשין הי"ד

מען טרעפט א ברסלבער חסיד פונעם פריערדיגן

דור און מען פראבירט אים פרעגן אויב ער האט געקענט דעם יונגערמאן ר' אלעזר מרדכי ראזנפעלד וואס איז נפטר געווארן זייענדיג בלויז 34 יאר אלט, פארשטייט מען גלייך אז דער עלטער מאכט דא נישט צופיל אויס, אלע געדענקען אים נאך אלס ספעציעל דערהויבענער איד פון צווישן די אנשי שלומינו, וואס האט איבערגעלאזט אן אומפארגעסליכן איינדרוק אויף די חסידים און עובדי ה' אין זיין דור, ווען זיין פלאקערדיגן הארץ שיינט אריין אין די ארומיגע.

"איך האב זוכה געווען צו לערנען מיט אים בחברותא", זאגן אסאך עדות, און אזוי כאפן מיר אז זיין גאנצן סדר היום איז געווען פיל מיט פארשידענע חברותות, "פון אים האב איך באקומען דעם טעם און פארשטאנד אינעם

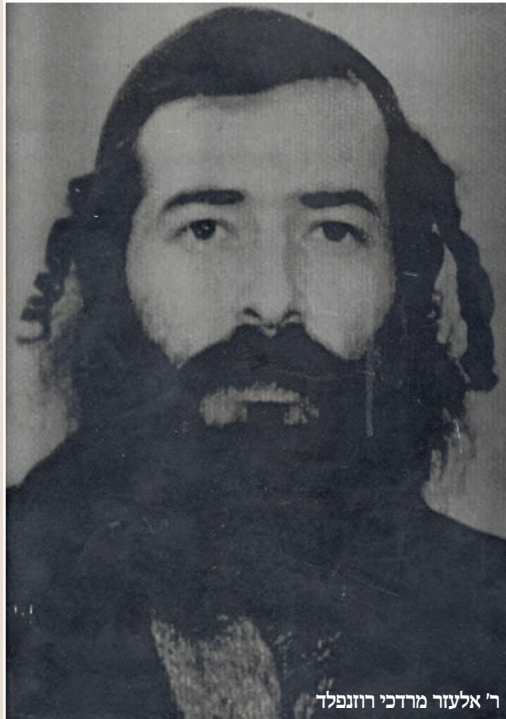
רבי'נס ווערטער" דערציילט נאך א חסיד, און מיר פארשטייען אז עס רעדט זיך פון א גרויסער בעל השגה אין די דרכים פונעם רבי'ן און זיינע תלמידים.

יא, פון הינטער זיין גרויסן געשטאלט איז טאקע געלעגן אן אמת'ע התבטלות צום רבי'ן און זיינע הייליגע עצות, מיט א פייערדיגע אמונה אן קיין פשרות.

אין טאטנ'ס הויז

הרה"ח ר' אלעזר מרדכי ראזנפעלד ז"ל איז געבוירן געווארן צו זיין טאטן ר' דוד, אין טאג י' אייר 'נצח שבנצח' יאר תש"ה. דעם חסיד'ישן אטמאספער האט ער איינגעזאפט אינעם הויז פון זיין טאטן ר' דוד וואס האט נאך זוכה געווען זיך צו ווייזן ביי פיל גרויסע ברסלבער חסידים פונעם פריערדיגן דור אין אוקריינע, נאך איידער זיין פאמיליע איז ארויף קיין ארץ ישראל. אזוי אויך האט ער זוכה געווען זיך אנצושעפן פונעם גייסט פון זיין זידן ר' משה בער ראזנפעלד וואס איז געווען א מסירות נפש איד, אים האט ער אויסגעפרעגט איבער זיינע עלטערן און רבי'ס פון די פריערדיגע דורות, פון וואס ער האט געזען און געהערט אין זיינע היים-שטעטלעך טשערין און קרימענטשוק, און וואס ער האט געזען ביי די אנ"ש קומענדיג קיין אומאן אום ראש השנה.

דא קען מען באצייכענען אז פון אייביג אן האט געהערשט א שטארקע פריינדשאפט צווישן פאמיליע ראזנפעלד און הרה"ח ר' אברהם שטערנאהרץ ז"ל, זיי האבן זיך געהאלטן ווי איין פאמיליע זייענדיג

ר' אלעזר מרדכי רזנפעלד

זיין למדנות, קדושה און פרישות. זיין מאמע ע"ה האט דערציילט אז איינמאל ווען זי איז אים געקומען באזוכן אין ישיבה האט זי געהערט ווי די בחורים שושקען צווישן זיך: "די מאמע פון דער 'קאצק'ער' איז אנגעקומען..."

דערנאך איז ער אריבער צום בארימטן ישיבה "טשעבין" וואו ער האט פארגעזעצט צו שטייגן אין תורה ועבודה. אין יענע יארן האט ער זיך באפריינדעט מיטן ראש ישיבה הגרב"ש שניאורסאן זצ"ל און ער האט אים אמאל אנדעקט מיט התרגשות אז זיין שווער, דער טשעבינער רב, לערנט אסאך אין דעם הייליגן ספר 'ליקוטי מוהר"ן', ווען בשעת מעשה דריקט ער אויס זיין געוואלדיגן התפעלות פון די טיפקייט וואס ליגט אין יעדן שורה. דער טשעבינער רב האט זיך אפילו אויסגעדריקט פאר זיין איידעם: "רבי נחמן איז דער עילוי פון די רבי'ס".

דאס האט ר' אלעזר מרדכי שפעטער דערציילט פאר יבדלחט"א הרה"ח ר' יעקב מאיר שעכטער שליט"א. ר' יעקב מאיר דערציילט אז ער געדענקט אים נאך ווי היינט אלס איינער פון די ספעציעלסטע בחורים אין זיין תקופה, איינער מיט זעלטענע כשרונות און פון די בעסטע מציונים. אויב עמיצער איז צוגעגאנגען צו אים שמועסן על דא ועל הא, האט ער צוגעשטימט צו רעדן נאר איבער די תורה און איבער עבודת ה', "כולו קודש לה" - ווי ר' יעקב מאיר'ס ווערטער.

זיין גוטער פריינד נאך פון זיינע יארן אין טשעבין איז געווען יבדלחט"א הרה"ח ר' בנימין ב"ר נחום יצחק פראנק שליט"א. ער ענדיגט נישט רעדן און דערציילן פון אים, אויסדריקנדיג זיך: "אלעס וואס איך פארמאג היינט: אביסל ברסלבער חסידות און אביסל קנאות - דאס אלעס איז פון אים..." ספעציעל באצייכנט ער זיין גרויסקייט אין ענייני קדושה.

ר' בנימין פארענדיגט זיינע רייד: איך ווייס נישט אויב עס זענען נאך פארהאן היינטיגע צייטן אזעלכע הייליגע יונגעלייט, אויף אים קען מען זאגן די ווערטער פון ירושלמי (ברכות כ.) איבער רבי בון וואס איז נפטר געווארן יונגעהייט: "למה היה רבי בון ב"ר חייא דומה, למלך ששכר פועלים הרבה והיה שם פועל אחד והיה משתכר במלאכתו יותר מדאי, מה עשה המלך, נטלו והיה מטייל עמו ארוכות וקצרות. לעיתותי ערב באו אותם פועלים ליטול שכרן ונתן לו שכרו עמהן משלם. והיו הפועלים מתרעמין ואומרים אנו יגענו כל היום וזה לא יגע אלא שתי שעות ונתן לו שכרו עמנו משלם. אמר

אייניקלעך פון רבי אהרן דער רב' פון די גרויסע תלמידים פון רבינו ה', און זייער אפט פלעגט ר' אברהם'עלע' קומען באזוכן אין הויז פון ר' משה בער ראזנפעלד.

"ער איז קיינמאל נישט געווען קיין קינד" דערציילט אונז זיין פעטער ר' זושא קעניג שליט"א. דער מלמד ר' אהרן בצלאל טורנהיים האט אים אמאל גענומען קיין בני ברק זיך צו פארהערן ביים 'חזון איש'. נאך דעם פארהער האט ער זיך אויסגעדרוקט פארוואונדערט: "אזא קליין קאפ זאל אזויפיל ענטהאלטן?!"

פון הימל איז ער באשאנקען געווארן מיט א וואונדערליכן געפיל און התפעלות. אזוי זענען זיינע תפילות שוין פון יונגווייז אן געווען מיט א שטארקן געפיל און אמת'ן דביקות. נישט איינמאל האט מען אים געקענט טרעפן ביי א פשוט'ן מנחה דאווענען פאריסנדיג טרערן ווי וואסער.

זיין ברודער יבדלחט"א הרה"ח ר' מנחם ישראל ראזנפעלד שליט"א דערציילט ספעציעל פאר 'אבקשה': "מיין ברודער ר' אלעזר איז שוין פון יונגווייז אן געווען א גרויסער ירא שמים, ער פלעגט שטענדיג רעדן מיט אונז איבער אידישקייט און האט פיל משפיע געווען אויף אלע ברידער. ער איז אויך געשטאנען דערויף אז מען זאל אריינעמען אין אונזער הויז נאר פון די מהודר'דיגסטע הכשרים, און דורכאויס די יארן האט ער אפילו באוויזן צו באאיינפלוסן מיין טאטן זיך צו באניצן אום פסח נאר מיט האנט מצות".

אלס בחור איז ער שטארק געשטיגן אין די ברסלבער ישיבה אין בני ברק, און שוין דארט איז ער געווען באוואוסט מיט

ר' אלעזר מרדכי תחת החופה עם זקנו ר' משה בער

להן המלך יגע זה לשתי שעות יותר ממה שלא יגעתם אתם כל היום כולו - כך יגע רבי בון בתורה לעשרים ושמונה שנה מה שאין תלמיד וותיק יכול ללמוד למאה שנים".

אונטערן שווער'ס שאטן

אנקומענדיג צום שידוכים עלטער, ווען זיין גוטן נאמען לויפט אים פאראויס, האבן אסאך ירושלימ'ער תלמידי חכמים געגלוסט אים

צו נעמען אלס חתן פאר זייער טאכטער, אבער ר' אלעזר מרדכי האט אויסגעדריקט זיין ווילן אריינצוגיין נאר אין א ברסלב'ער שטוב. אזוי האט ער זוכה געווען אז דער חסיד ר' שמואל הארוויץ האט אים גענומען אלס חתן פאר זיין טאכטער תבדלחט"א מרת חיה יוכבד ע"ה. דער חסיד ר' יעקב גדליה תפילינסקי ז"ל האט זיך געווערטלט: "אלעזר פאסט זיך מיט זיין שווער..."

די גרויסע און ספעציעלע שמחה ביי זיין חתונה קען מען נישט פארגעסן. ביז היינט געדענקען נאך די אנוועזנדע אין די הייליגע ריקודים פון ר' שמואל הארוויץ, ווי ער איז געשטאנען אויף א באנק און געזונגען דעם אלטן אידישן ליד: "ווי אזוי וועלן מיר טאנצן? אזוי וועלן מיר טאנצן? אזוי וועלן מיר טאנצן? אזוי וועלן מיר טאנצן! (מאכנדיג געוויסע תנועות, ווי אזוי מען טאר נישט טאנצן און ווי אזוי דארף מען טאנצן...), ווי אזוי וועלן מיר פאטשן? אזוי וועלן מיר פאטשן! (און דא האט ער געמאכט געוויסע תנועות פון פאטשן...)". און אזוי ווייטער. דעם דאזיגן טאנץ פלעגט ר' שמואל זינגען ביי אלע חתונות, און ווען ער איז עלטער געווארן האט אים איבערגענומען זיין פריינד הרה"ח ר' ישראל נחמן ברש"מ אנשין ז"ל.

ר' שמעון שווארץ, איינער פון זיינע יוגנט פריינד, דערציילט: "איך בין אנגעקומען אין מירון אין איינע פון די חנוכה טעג, און איך האב דארט באגעגנט ר' אלעזר מרדכי צוזאמען מיט זיין שווער ר' שמואל הארוויץ. און אט האט זיך איינער דערנענטערט צו ר' שמואל און אים געזאגט: 'היינט איז א גרויסע צייט, ס'איז חנוכה, און נאך צוויי טעג וועט זיין נאך א גרעסערע עת רצון פון זאת

טאג און האלבע נאכט. אין די יארן ווען זיין שווער, ר' שמואל הארוויץ, האט געוואוינט ביי אים פלעגט ער גיין אפנעמען די קליינע מיידלעך פון קינדערגארטן, וויבאלד זייער טאטע איז א גאנצן טאג עוסק אין עבודת ה'. ר' שמואל פון זיין זייט האט זיך זייער געפריידט אויף די מצוה זאגנדיג: "איך האב הנאה אז 'לזוער' זיצט און לערנט!"

זיין ברודער ר' מנחם ראזנפעלד זאגט אונז: "הרה"ח ר' פנחס בראנדווין ז"ל האט מיר דערציילט: אין די נעכט פלעג איך זען דיין ברודער ר' אלעזר מרדכי אנקומען אינעם סאטמאר'ן שול אויף רח' יואל, ער פלעגט זיך אראפזעצן און אראפלייגן זיין קאפ איבער די גמרא אז די ארומיגע זאלן מיינען אז ער שלאפט, אבער איך האב זיך דערנענטערט און מצליח געווען צו באמערקן ווי ער יאמערט און וויינט אויסגיסנדיג זיין הארץ פארן באשעפער. אויך ווען ער פלעגט אויפשטיין פון זיין פלאץ האט מען געזען זיינע פארוויינטע אויגן. אזוי איז געווען יעדע נאכט" - -

זיין קדושה און פרישות איז געווען א שם דבר ווי פון די פארציטישע חסידים, ער פלעגט אזוי פליען אין די הויכקייטן אז עס איז אפילו נישט מעגליך צו באשרייבן. אזוי אויך איז ער געווען א שטארקער ירא שמים אין אלע עניינים. צום ביישפיל ווען ער האט איינגעקויפט זיין דירה אין ירושלים צווישן די מויערן פון אידישן פערטל, האט ער געהאט א מעגליכקייט צו נעמען א גרינגע הלוואה פון באנק ספעציעל פאר די איינוואוינער פונעם פערטל, אבער ער האט עס אפגעזאגט וויבאלד דאס איז פארבינדן מיט א חשש פון אן איסור ריבית,

חנוכה. האט אים ר' שמואל געענטפערט מיט זיין זיסן שפראך ערקלערנדיג אז אמת'דיג איז יעדן איינציגן טאג א גרויסער טאג און א שטארקע עת רצון... און אזוי האט ער אנגעוויזן אז מנחה צייט איז א גרויסע עת רצון, חצות הלילה און אזוי יעדע צייט וואס מ'דאוונט, און מען דארף עס וויסן אויסצוניצן... נאך וואס ער האט געענדיגט זיינע רייד האט זיך ר' אלעזר מרדכי געוואנדן צו מיר: 'זאלסט וויסן אז ביי מיין שווער זעט מען עס בפועל, שטענדיג איז ביי אים אן עת רצון... שטענדיג דרייט ער זיך ארום מיט א דביקות... צומאל קען איך זען מיין שווער פאר'דביקות'ט שעות אויף שעות איבערהויפט אין די צייטן ווי שבתים און ימים טובים. אלעס פלאקערט מיט דביקות, כיסופים און שטארקע השתוקקות! אין יענעם שמועס האט מיר ר' אלעזר מרדכי אנטפלעקט אז ער פירט זיך צו באטראכטן זיין שווער אין אזעלכע צייטן און דאס איז אים שטארק מעורר."

אויך ר' שמואל פון זיין זייט האט אים שטארק געשעצט, איבערהויפט אין זיינע עלטערע יארן ווען ער איז אריבער וואוינען אין זיין הויז צוזאמען מיט זיין ווייב און ר' אלעזר מרדכי מיט זיין הויזגעזינד האבן זיך איבערגעגעבן פאר זיי מיט זייערע בעסטע כוחות און מעגליכקייטן. צום באצייכענען אז ר' שמואל הארוויץ איז אוועק פון דער וועלט אין זיין איידעם'ס הויז.

נאך זיין חתונה פלעגט דער חסיד ר' שמואל צ'ציק אים קומען אויפוועקן יעדע נאכט ביי חצות, און ער פלעגט זיך אומקערן נאר צומארגנס פארנאכט נאכן הארעווען אין תורה און עבודת ה' א גאנצן

און דאס איז טראץ וואס ער האט שפעטער געדארפט לייזן פון א שרעקליכן ארעמקייט וואס איז נאך ביז היינט איינגעקריצט אין די עלטערע קינדערס זכרון אלס געפערליכע ארעמע תקופה.

אן אמת'ער ברסלב'ער חסיד

מען האט געזאגט אויף אים, אז אויב עס וועט גיטן פון אים בלוט, וועט עס זיין: "ברסלב'ער בלוט". ר' אלעזר מרדכי איז טאקע געווען אן אמת'ער ברסלב'ער חסיד, מקושר און מדובק צום רבי'ן מיטן גאנצן הארץ.

ער האט פארמאגט א געוואלדיגן בקיאות אין אלע ספרים פון רבי'ן און אויך אין שיחות, הנהגות, און אין יחוס און מסורת. שוין פון קינדווייז אן האט ער אויסגעפארשט די אלע זאכן און עטליכע פון זיי אפילו אראפגעשריבן. האט דערציילט זיינס א ידיד וואס פלעגט אים אויפליינען פון ליקוטי מוהר"ן אין זיינע שווערע צייטן, אז אויב ער האט פארפעלט א ווארט האט אים ר' אלעזר מרדכי פארראכטן אויפן פלאץ פון אויסנווייניג. נאך א ידיד לייגט צו, אז מען האט אים נישט געקענט מחדש זיין קיין שום שיחה אדער מאמר פון וואס עס איז שוין געווען געדרוקט, ווייל אלעס איז אים געווען קלאר.

ער האט אויך איבערגעלאזט כתבי יד פון וואונדערליכע חידושים אין ליקוטי מוהר"ן - א טייל זענען לעצטנס געדרוקט געווארן אין ספר 'מכלל יופי'. בכלל פלעגט ער לערנען מיט א שטארקע ספעציעלע עמקות לויטן הייליגן ספר

'ביאור הליקוטים'. דער חסיד ר' משה בורשטיין, וועלכע פלעגט אים צומאל בעטן פארלערנען הויך ביי שלש סעודות אין אונזער שול אין אידישן פערטל פלעגט זאגן: "ער איז דער בעסטער דרשן, פון אים איז דא וואס צו הערן..."

אזוי האט זיין ברודער יבדלחט"א ר' מנחם פארגעשטעלט זיין סדר ביים לערנען ליקוטי מוהר"ן מיט א ספעציעלן עיון: "נאכן לערנען תורה אין ליקוטי מוהר"ן זאג איך די ליקוטי תפילות און כ'טראכט אריין אין די תפילה אלס פירוש אויף די תורה, און אזוי לערן איך בקיצור ליקוטי מוהר"ן ווי אזוי מוהר"ן האט מסכם געווען די תורה, דערנאך לערן איך אין ליקוטי הלכות דעם ערשטן שטיקל וואו ר' נחמן ברענגט אראפ די עניני התורה, איך באטראכט דעם טויש אינעם לשון און איך נעם ארויס דערפון א פירוש אויף ליקוטי מוהר"ן, און דאס אלעס איז אויסער זיך פארטיפן אינעם גרויסן ספר 'ביאור הליקוטים' פון רבי אברהם בר'ן.

שטענדיג פלעגט ער זיך וויינקן ביי די גדולי אנ"ש, אין זיינע בחור'ישע יארן האט ער זיך דערנענטערט צום חסיד ר' הירש לייב ליפל און האט זיך נישט געירט אן אים. ווען זיין שווער איז אים געקומען נעמען צו די חופה האט ער אנדעקט צו זיין איבעראשונג אז דער חתן איז נישט אינדערהיים... עס האט זיך ארויסגעשטעלט אז ער איז יעצט עוסק אין עבודת ה' מיט ר' הירש לייב...

ער האט פארמאגט א ספעציעלן קשר מיט הרה"ח ר' שמואל צ'צ'יק, און איבערהויפט די רייד פון הרה"ח ר' לוי יצחק בענדער פלעגט ער טרונקען מיט דארשט. ער האט זיך אפילו אויפגעשריבן אין זיינע העפטן אלע זיינע שמועסן וואס ער האט געהערט פון אים אז עס זאל בלייבן פאר די

קומענדיגע דורות, אזוי אויך האט ער מקבל געווען פון נאך אסאך גרויסע חסידים ווי ר' אלחנן ספעקטאר און נאך.

טראץ וואס ער איז נישט געווען קיין עסקן פון נאטור, אבער ווען עס האט זיך געהאנדלט לכבוד רבינו ה' און ער האט געזען אז ס'איז נישטא ווער עס זאל טון, האט ער עס געטון. ער האט געגרינדעט דעם תלמוד תורה "תורה תמימה" צוזאמען מיט זיין פלימעניק ר' עמרם הארוויץ ז"ל. שפעטער האט ר' עמרם מעיד געווען אז עס זענען געווען תקופות אין וועלכע דער גאנצער שווערער געלט לאסט פון ת"ת איז געלעגן אויף ר' אלעזר מרדכי'ס אקסלען.

זיין ברודער הרה"ח ר' שמואל יצחק ראזנפעלד שליט"א דערציילט: "אינמאל האט פאסירט אז א יונגערמאן וואס האט זיך דערנענטערט צו ברסלב האט געליטן פון שווערע רדיפות, ביז אזוי ווייט אז מען האט אים צוגענומען זיין שבת'דיגן שטריימל... יענער האט זיך געשעמט צו בעטן הילף, אבער ווען ר' אלעזר מרדכי האט געהערט דערפון איז ער גלייך אנגעווארעמט געווארן דערצו און מיר זענען ביידע ארומגעגאנגען פון איינעם צום צווייטן. ביז געציילטע טעג האט ער באקומען א נייעם פרעכטיגן שטריימל. יענער חסיד איז היינט איינער פון די חשוב'ע משפיעים ביי אונז..."

שטענדיג האט ער זיך אנגעשטרענגט צו פארשפרייטן דעם רבי'נס תורות. ער פלעגט קביעות'דיג נעמען מיט זיך עטליכע פון רבי'נס ספרים און עס איבערלאזן אין ציבור'ישע פלעצער אדער שולן. אויך ווען ער איז געווען אין טבריה פאר זיין געזונט, ארויסגייענדיג שפאצירן אינמיטן נאכט מיט זיין נאנטער געטרייער פריינד הרה"ח ר' בן ציון גראסמאן שליט"א, פלעגן זיי מיטנעמען ספרים און דורכגייענדיג געוויסע בתי מדרשים האבן זיי עס צוטיילט. ווען זיי זענען דורכגעגאנגען א שול וואס איז געווען פארשלאסן האבן זיי געזוכט א זייטיגער פענסטער צו אריינלייגן און פארשפרייטן די ספרים...

אזוי אויך ווען ער האט גערעדט מיט נאנטע פריינד, איבערהויפט אזעלכע וואס זענען נישט געווען קיין ברסלב'ער חסידים, פלעגט ער שטענדיג איבערזאגן א געדאנק אדער א מעשה פון רבינו הק' און זיינע תלמידים. ווען ער פלעגט לערנען מיט חברותות אין גמרא אדער הלכה, פלעגט ער שטענדיג צוענדיגן מיט א שטיקל ליקוטי מוהר"ן און דערנאך האט ער זיך ארויסגעלאזט אין א ברסלב'ער טענצל... ■

ר' אלעזר מרדכי רונענפלד בהכנסת ספר תורה במירון תשל"ל, נראים עור ר' לוי יצחק בענדער, ר' שמואל שפירא ור' יעקב ברזעסקי ועוד הרבה

"עצת הגאולה"

רבי יהושע לא התאפק ושאל את חזקי: "אני לא מבין, חזקי? היכן פגשתם את הזקן? היכן הייתם? כיצד אף אחד לא יודע מהמקרה המצער שהזקן תאר לכם, ומדוע שהמשפחה לא תפנה לקפות הצדקה הירושלמיות שיעזרו להם למצא קורת גג וקצת אכל ובגוד?"

חזקי השיב: 'היינו בכתל המערבי, שם פגשנו את הזקן, וגם אנחנו שאלנו אותו מי זאת המשפחה האמללה, והיכן הם נמצאים? הזקן השיב לנו שהוא התכוון רק בתור משל בכדי שנבין את הנמשל, הנמשל הוא שהשכינה בוכה כאלמנה בכתל המערבי על בניה היקרים, שהם פיתומים עזובים שנתרחקו מארמון אביהם - הבית המקדש שנשרף בעונותינו כמעט לגמרי, מלבד הכתל המערבי שנשמר לנו כשריד בית מקדשנו. והגויים רודפים אותנו, עקר הצער הוא לא על העבר אלא על שעכשו, אנחנו, ילדים טהורים, סובלים מהיצר הרע שמנסה לרחק אותנו מהשם יתברך והוא מנסה להכשיל אותנו בעברות, וליאש אותנו, ולכן הוא שאל אותנו אם אנחנו יכולים לעזר...'

שאלנו את הזקן: "מה ביכלתנו לעשות בכדי להוציא את השכינה מהגלות? כיצד נוכל לבנות בחזרה את בית המקדש?"

הזקן התבונן עלינו בעינים חמימות, והשיב: 'היודעים אתם מדוע נחרב בית המקדש? נכון שידוע שהיו יהודים שעברו עברות והייתה שנאת חנם בין אחד לשני, אבל איך הגיעו בכלל לנפילה כזאת? והלא היה להם בית המקדש, ואם מישהו רק נכשל באיזה חטא בשוגג, מיד היה עולה לבית המקדש ומקריב קרבן חטאת, והלויים היו מנגנים ושרים נגוני תשובה והתעוררות, עד שהיה שב בתשובה בכל לבו, כך היה להם נביאים קדושים שדברו עם השם יתברך ולמדו את כלל ישראל כיצד לנהג, אם כן כיצד יתכן שהם נכשלו בעברות כאלו?'

אלא מגלה רבי נתן שבאמת עקר הנפילה של כלל ישראל הוא על ידי שהיצר הרע יעץ להם "עצות רעות". מהם העצות הרעות האלו? מסביר רבי נתן, שכתוב בזהר שכל התרי"ג מצות הם 'תרי"ג עצות' איך להתקרב אל ה' יתברך.

אמנם גם את התרי"ג מצות קשה לקיים כי היצר הרע כל הזמן מפריע ומונע מלקיים את התורה. לכן שולח הקדוש ברוך הוא צדיקים שילמדו עצות כיצד לזכות להתגבר על היצר הרע ולקיים את התורה והמצוות. לדגמא, כשיהודי רוצה ללמד בחשק ובהתמדה - מיד מגיע היצר הרע ומפיתה אותו שייפסיק ללמד וילך לדבר דברים בטלים, אם רוצים להתפלל בכונה - היצר הרע מפריע עם מחשבות זרות, והצדיקים מלמדים

"אולי נסע השבוע לקברו הקדוש של דוד המלך?" שואל רבי יהושע הראש חבורה את תלמידיו היקרים, "זה עתה סימנו ספר תהלים, אני חושב שזו הזדמנות מיחדת לפקד את קברו של דוד מלפא משיחא, שהכניס בעולם את דרך ההתבודדות והתחנה אל ה'" סים רבי יהושע את דבריו, כשהילדים נענים בהתלהבות יתרה - "בנדאי! כבר זמן רב צפינו לנסע לדוד המלך!"

יום שלישי אחר הצהריים, שני אוטובוסים מלאים יוצאים מביתר-עלית, כשבתוכם משתוקקים - נערים טהורים, חסידי ברסלב צעירים - אל דוד משיחנו, אשר רבנו ז"ל היה מזרעו. רבנו הפליג במעלת זרע דוד המלך, עד שהתבטא פעם על אחד שהיה רגיל בבכיה לפני ה', ורבנו אמר שכל זה מכיון שהוא מזרע דוד המלך שכתוב עליו שהיה מרבה בבכיה והתבודדות ותהלים לפני ה'.

האוטובוס הראשון כבר הגיע לפני כמחצית השעה לקברו הקדוש של דוד המלך, אך האוטובוס השני מתמהמה משום מה.

"אולי הנהג השני טעה בדרך?" אומרים זאבי ושרוליק, בהשערה על העכוב המוזר "אני מקווה שהם לא נכנסו בטעות לכפר ערבי" חשש מנדי, אך אלו ואלו לא תארו לעצמם מה באמת מתרחש עכשו עם חבריהם...

לאחר זמן ממשך הגיעו הילדים באוטובוס השני, עיניהם נוצצות בהתרגשות, נכר עליהם שהם עברו טלטלה לא פשוטה. "מה קרה? איפה הייתם? למה ומדוע התעכבתם?" המטירו עליהם הילדים מטר של שאלות ותמיהות כשהם לא מבינים מדוע עיניהם של הילדים שהיו באוטובוס השני מלאות בהתרגשות...

חזקי, אחד מחבורת ה'מתעכבים' תאר להם את המתרחש באוטובוס השני: הנהג עשה סבוב והוריד אותנו באיזה מקום, והנה לפתע עצר אותנו זקן בעל הדת פנים, מזקני חסידי ברסלב, ושאל אותנו: 'האם אתם יכולים לעזר למשפחה במצוקה?' אנחנו התפללנו מאד ושאלנו אותו 'איך אנחנו, ילדים צעירים יכולים לסייע למשפחה שנמצאת במצוקה?'

וכך ענה לנו הזקן: 'בקרבנות מקום ישנה משפחה עזובה, הם שוכבים בבדידות על רצפת הרחוב, לבושים בגדים בלויים וקרועים, אלו אלמנה ושנים עשיר יתומים, ששרפה נוראה פרצה בביתם וכלתה אותו כמעט כליל, ומאז אין להם בית, הם זריקים ברחוב, כשפדי פעם מגיעים צעירים ערביים זוזרקים עליהם אבנים וצוחקים עליהם, היתומים המסכנים לא יודעים כיצד להתגונן מפניהם.'

הצדקה

מאמר

כְּשֶׁה' יתְּבַרַךְ:
עֵצֵר אוֹתָנוּ
וְאֶנְחֵנוּ כְּכֹר
רוֹצִים לְשִׁמּוֹעַ
לְעֵצוֹתֵיהֶם
הַנִּפְלְאוֹת שֶׁל
הַצְּדִיקִים, אִז
אֶנְחֵנוּ כָּל הַזְּמַן
בוֹנִים אֶת בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ

עצות כיצד להתגבר ללמוד בחשק ובהתמדה, כמו שאמר רבנו שאם נזהרים שלא לדבר רע על שום יהודי - זוכים ללמוד בחשק ובהתמדה, וכו' הלאה.

לכו, כְּשֶׁהֵיכָל הָרַע רָאָה שֶׁהַצְּדִיקִים מְקַלְקְלִים לוֹ אֶת כָּל הָעֲבוּדָה, אִז הוּא מֵצֵא רַעִיוֹן חָדָשׁ, הוּא מְנַסֶּה לְעוֹרֵר מַחְלָקֵת עַל הַצְּדִיקִים וְכֹךְ הַיְהוּדִים לֹא שׁוֹמְעִים אֶת הָעֲצוֹת הַנִּפְלְאוֹת שֶׁל הַצְּדִיקִים, כֹּךְ הָיָה בִּימֵי מֹשֶׁה רַבְּנוּ שֶׁקָּרַח וְעֵדְתוֹ חָלְקוּ עָלָיו, וְכֹךְ חָלְקוּ עַל דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְכוּ' לֹא שָׁמְעוּ לְקוֹל יְרֵמְיָה הַנְּבִיא, עַד כִּדֵּי כֹךְ שֶׁשָּׂמוּ אוֹתוֹ בְּבוֹר עֲמֹק! וְלֹא בִלְבַד שֶׁחָלְקוּ עַל הַצְּדִיקִים אֲלָא לְפַעֲמִים אֲפִלּוּ הָרְגוּ אוֹתָם! כֹּךְ הָיָה עִם זְכַרְיָה הַנְּבִיא וְכוּ' עִם 'חֹר' וְעוֹד צְדִיקִים. וְכֹךְ, כְּשֶׁהִתְרַחֲקוּ מֵהַצְּדִיקִים וְעֲצוֹתֵיהֶם הַטּוֹבוֹת נִפְלוּ לְאֵט לְאֵט לְעֲבָרוֹת מִמֶּשׁ עַד שֶׁהִשֵּׁם יִתְבַּרַךְ הָיָה מְקַרָּח כְּבִיכּוֹל לְהַחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אֲבָל עֲכָשׁוּ שֶׁזְכַּרְנוּ לְהִתְאָבֵל עַל חֲרָבֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל סְלוֹק הַצְּדִיקִים שֶׁקָּשָׁה כְּפִלַּיִם כְּחֲרָבֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עֲכָשׁוּ אֲנֵנו כְּכֹר בְּדַרְבָּן הַנִּכּוֹנָה, בְּדַרְבָּן אֶל הַגָּאֹלָה. כִּי כְּשֶׁאֶנְחֵנוּ מְנַסִּים לְשִׁמּוֹעַ לְעֵצוֹת שֶׁל הַצְּדִיקִים אֶנְחֵנוּ כְּכֹר בְּכוּוֹן הַנִּכּוֹן.

אתן לכם משל: פעם היה אברהם שרצה לנהג ברֵכֵב, אִז הוּא בִקֵּשׁ מֵאַבָּא שְׁלוֹ שֶׁיִּלְמַד אוֹתוֹ לְנָהֵג, אַבָּא שְׁלוֹ הִסְכִּים, וְהֵבִין נִכְנֵס לְרֵכֵב, הִתְיַשֵּׁב עַל מוֹשֵׁב הַנָּהֵג וְאַבָּא שְׁלוֹ הִתְיַשֵּׁב לְיָדוֹ וְהֵם הִתְחִילוּ לְנִסְעַ! הֵם נִסְעוּ לְכוּוֹן מִירוֹן, אֲבָל פְּתָאֵם הָאֲבָא הַבְּחִין שֶׁבָּנוּ נוֹסַע לְכוּוֹן כְּכֹר עֲרָבִי מְסַכָּן בְּיוֹתֵר! מִיָּד הָאֲבָא הִזְהִיר אֶת בְּנוֹ: "אֵל תִּסַּע בְּדַרְבָּן הַזֹּאת, תִּחְזֹר לְדַרְבָּן הַנִּכּוֹנָה, זֶה מְסַכָּן!" אֲבָל הֵבִין לֹא הִסְכִּים, הוּא הִמְשִׁיךְ לְנִסְעַ וְהָאֲבָא נִסָּה לְשַׁכְנַע אוֹתוֹ לְהִסְתַּוֵּב בְּחֲזָרָה, אֲבָל עֵדִין הֵבִין מִתְעַקֵּשׁ... הֵם מִתְקַרְבִּים לְכַפֵּר, הָאֵב רֹאֵה שְׂאִין לוֹ בְּרָרָה, הוּא לֶקַח דָּלֶק, שִׁפְךָ עַל מוֹשֵׁב הָרֵכֵב וְהִדְלִיק גִּפְרוֹר. כָּל הָרֵכֵב הִתְחִיל לְעֹלוֹת בְּלִהְבוֹת וְהֵבִין בָּרַח מֵהָרֵכֵב כָּל עוֹד נִפְשׁוּ בוּ... אוֹ אִז הֵבִין תִּפְסַס בְּאִיזוֹ סִכְנָה הוּא הָיָה וְהִתְחִיל לְחֲזֹר לְכוּוֹן הַנִּכּוֹן. כֹּךְ גַּם אֲנֵנו, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא שָׁמְעֵנוּ לְקוֹל הַצְּדִיקִים הֵינּוּ בְּדַרְבָּן לְתַהוֹם, אֲבָל כְּשֶׁה' יתְּבַרַךְ עֵצֵר אוֹתָנוּ וְאֶנְחֵנוּ כְּכֹר רוֹצִים לְשִׁמּוֹעַ לְעֵצוֹתֵיהֶם הַנִּפְלְאוֹת שֶׁל הַצְּדִיקִים, אִז אֶנְחֵנוּ כָּל הַזְּמַן בוֹנִים אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֶנְחֵנוּ בְּדַרְבָּן הַטּוֹבָה, נִכּוֹן שֶׁהַדַּרְבָּן לֹקַחַת זְמַן, אֲבָל הַגָּאֹלָה כְּכֹר מִמֶּשׁ קְרוֹבָה, וְזֶהוּ עֵקֶר הַנִּחְמָה עַל

הגלות. שאנחנו כבר זוכים ללכת בדרך התשובה. נקח לדגמא עצה נפלאה שרבנו מלמד אותנו בפרט בחדש אלול הקרב ובא: מה ילד צריך לעשות כשחבר פגע בו במלה כואבת? האם צריך להחזיר לו בכפלים חס ושלום? אמר רבנו: "ישמע בזינוו ידם וישתק" - אל תשיב לו!

אבל זה כואב לי, אני פגוע!! מלמדנו רבנו: אדרבה, תדון אותו לכף זכות, תנסה לחשב: מי יודע, אולי החבר מתמודד עם איזה מצוקה שכוואבת לו ולכן הוא לא חושב על מה שהוא מוציא מפיו, אולי הוא כלל לא התכוון לפגוע?! נתאמץ למחל לחבר בלב שלם, וע"ז זכינו לקום עצה מרבנו! ואז אנו בדרך התשובה, בדרך אל בית המקדש!

כֹּךְ גַּם עִם הָעֵצָה שֶׁל הָרַצּוֹן. כְּשִׁילַד לֹא מִצְלִיחַ לְלַמַּד אוֹ לְקַיֵּם אִיזוֹ שֶׁהִיא מִצְוָה, אִז רַבְּנוּ מְלַמֵּד אוֹתָנוּ עֵצָה נִפְלְאוֹה, הָעֵצָה שֶׁל רַצּוֹן וְכַסּוּפִים טוֹבִים! לְסַפֵּר לה' יתְּבַרַךְ: 'אֲנִי כָּל כֹּךְ רוֹצֵה לְלַמַּד, לְהִתְפַּלֵּל, לְשַׁמֵּר עַל הָעֵינַיִם, לֹא לְרִיב, תַּעֲזֹר לִי!' "וְכֹךְ" - סִיִּם הִזְקוּ - "כְּשֶׁתִּשְׁתַּדְּלוּ לְקוּמֵם אֶת עֲצוֹתָיו שֶׁל רַבְּנוּ, אִז תַּעֲזְרוּ לוֹ" אֲלֵמְנָה וְהִתּוֹמִים" לְהִכְנִס בְּחֲזָרָה אֶל בֵּיתָם..."

חֲזָקִי סִיִּם לְסַפֵּר עַל הִזְקוֹ הַנִּפְלֵא שֶׁחִזַּק אוֹתָם בְּדַבּוּרִים הַנִּפְלְאִים מֵאוֹצְרוֹ שֶׁל רַבְּנוּ וְרַבֵּי נִתְּנוּ וְהִילָדִים הִרְגִּישׁוּ כְּאִלוֹ הֵם בְּעוֹלָם אַחַר לְגַמְרֵי - בְּאִיזָה עוֹלָם שֶׁל שְׂכִינָה שְׁמִלְמֵדֵת וּמְנַחֶמֶת אֶת בְּנֵיהֶם הִתּוֹמִים, הֵם לֹא שָׂמוּ יָד הֵיכָן הֵם נִמְצָאִים.

אִז רַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ עוֹרֵר אוֹתָם וְאָמַר: "הֲרִי אֲנִי נִמְצָאִים עַל קִבְרוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁהוּא גָּלָה אֶת הָעֵצָה שֶׁל הַתְּהִלִּים וְהַתְּבוּדוֹת, שְׂאוּהִי עֵצָה לְכָל הָעֲצוֹת שֶׁל הַצְּדִיקִים... הִבָּה וְנֹאמַר יַחַד תִּקְוִין הַכְּלָלִי לְמַעַן כָּלֵל חִסְדֵּי בְּרִסְלָב שֶׁיִּזְכּוּ לְנַצַּח אֶת הַמְּלַחְמָה וְיִגְיעוּ בְּשָׁלוֹם וְשְׁלוֹהָ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ בְּאוֹמְרוֹ, וְכֹךְ נִזְכָּה לְקוּמֵם כְּמָה עֲצוֹת מִרַבְּנוּ, גַּם לוֹמַר תְּהִלִּים בִּימֵי תְּשׁוּבָה (תּוֹרָה ע"ג חֲלָק ב) וְגַם לוֹמַר תִּקְוִין הַכְּלָלִי (תּוֹרָה ד) וְגַם לְעוֹר לְחִסְדֵּי בְּרִסְלָב לְנִסְעַ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה..." הִילָדִים אָמְרוּ תִקְוִין הַכְּלָלִי יַחַד בְּהִתְעוֹרְרוֹת, וְלֹא אַחַר מִכֵּן הִתְבוּדוֹ בְּשִׁקְטַ כְּמָה דְקוֹת וְלְכַסּוֹף פְּצָחוֹ בְּרִקּוּד עָלָיו "אוֹמְרוֹ רֹאשׁ הַשָּׁנָה!" ■

הכח הנסי של רבנו

"היודע אתה מדוע אתה מוצא להרג?", "לא!!!" - השיב רבי משה. החילים החמושים החזירו אפוא את רבי משה לתא כלאו, ונעלו את דלת הפרזל הכבדה אחריו.

רבי משה יושב בתא הצר, הוא יודע שאלו שעויתיו האחרונות בעולם, אך לפתע לבשו שפתיו תחנה אל ה': "רבנו של עולם, הנני נודר שאם אזכה לצאת מהכלא לחפשי, אערך מדי שנה סעדת ראש השנה לכלל חסידיו ברסלב המתקבצים באומן!"

לאחר מכן הרגיש רבי משה רגע שמיימי, הוא האמין בכל לבו ש'יתברך בודאי יעזר לו בכל הצדיק האמת. שקשוק המפתחות נשמע, ורבי משה מובל לעבר בית המשפט, שם ערכו לו משפט חוזר. לגדל הנס חזר בו הסוחר מעדותו, ורבי משה שחרר לחפשי.

ימי ראש השנה מתקרבים ובאמצע השוק בעיר אומן נראה מתרוצץ יהודי בין הדוכנים, הוא נגש אל מוכר התרנגולים וקונה ממנו גודד של בעלי כנף, ממחר לעבר דוכן הקמח וקונה שק גדול של קמח, וכך הוא ממלא את עגלתו בבשר ודגים, קמח ועופות, פרות ומיני מגדים עד אשר עגלתו היתה מלאה בכל טוב, היתה זה מידענו רבי משה, שמחתו היתה עצומה שהוא זוכה לספק את סעדות ראש-השנה עבור אנשי שלומנו, בעת הקבוצ. לצורך סעדות ראש השנה שכרו אנשי שלומנו אולם שהיה מרחק מעט מהקלוז, שם ערכו את סעדות החג.

אחרי תפלת ערבית של ליל ראש השנה, בעוד אנשי שלומנו מברכים אחד את רעהו בברכת "לשנה טובה" נראה רבי משה מעמיס על גבו ספסלים ושלחנות מהקלוז אל עבר אולם הסעדה, כך רץ בדיצה ושמחה הלך ושוב, מהקלוז אל האולם וחזרה וחזר חלילה, כשהוא נוטף זעה של מצנה. לאחר מכן טרח סביב המסבים להשביע נפש רעבה ולמלאה טוב כש'שלמחתו לא היה קץ, באמרו "אשרינו שזכינו לשמש את רבנו" ... ■

אחד מהחסידים המפלאים שחיו בזמן הקומוניסטים היה רבי משה ירוסלבסקי ז"ל, רבי משה עסק במכירת בדים, היתה לו בעיר קרימונטשוק חנות שלמה של בדים.

יום אחד פשטה המשטרה על ביתו של רבי משה, "אתה עצור!" הודיעו לו בלבש. בחקירות התברר לו שסוחר יהודי נתפס בהברחת בדים, מחוץ לרוסיה, וכשהחוקרים לחצו על החשוד לגלות להם למי הוא מוכר את הסחורה האסורה, הוא מסר את שמו של רבי משה ירוסלבסקי.

לא הועילו לרבי משה כל טענותיו כי עלילת שקר טפל עליו האיש, הגיע יום המשפט, ולאחר משפט קצר פסק השופט: "גזר דין מות!". הוא קבל מספר ברשימת הנדונים להוצאה להרג, הלבש בבגד אדם של גדון למות, ובגדיו נשלחו את ביתו. באותו יום כאשר התפלל רבי משה בתא כלאו בזעקות ובקולי-קולות, מהר סוהר לתאו בפנים נזעמות: "חדל לצעוק!" רבי משה לא התרגש: "בין פה וכה אין לי מה להפסיד" - השיבו - "בבית הסוהר אני כבר נמצא, וכבר נשפטתי למות, מה נותר לי עוד להפסיד?" והמשיך בזעקותו - תפלתו...

לפי הנהל שהיה קים אצל הקומוניסטים בתחלת המהפכה, בטרם היה אדם מוצא להרג, נשאל האם יודע הוא מדוע השת עליו העונש, במדה והאסיר השיב בחיוב - היה מוצא להרג במיתה "קלה", ביריה, אך במקרה וערער על פסק הדין היו מעינים שוב בתיקו ועורכים לו משפט חוזר, אם התברר כי אכן חלה טעות והוא נקי מאשמה היה מזכה ומשחרר לחפשי, אך אם נמצא כי גזר הדין צדק, לטעמם המענות, היה מוצא האדם להרג במיתה קשה יותר.

הנדונים עמדו בשורה, צמודים לקיר, כשקצין רכוב על סוס וחמוש באקדח עבר על פניהם ובצע את ההוצאה להרג. בהגיע תור רבי משה, פנה אליו הקצין ושאלו פנהו:

סיפור

התפלאתי ושאלתי אם הוא מתכוון לנסיעה פלשה. אבא השיב: 'כן! אני נוסע לאומן'. שאלתי, מה פתאם הוא נוסע עכשו לאומן?

שעשועון ילדים

מתכוננים לראש השנה!

"שוכרים מניעות!"

מה הקשר בין: "התורה הראשונה שרבי נתן שמע מרבנו", "ילד שנפטר" "מחיאית פפים", "לשפר מניעות"?

רמז: ה'אח' של חיי מוהר"ן, עם עין אחת, לפני שהגיע ל'עט'.

"דברי העולם"

איזה שלשה דברים אמר רבנו הקדוש שלא כדברי 'העולם', ואיזה דבר אמר שהוא מסכים לדברי 'העולם'?

(חיי מוהר"ן כ"ה, רס"ב).

צריך לנסע להצדיק

ילדים יקרים: האם תוכלו לעזור לישראל'ק למצא בספרי רבנו הקדוש ותלמידיו את הסבה שאנחנו נוסעים לצדיק במשך כל ימות השנה ובראש השנה (כל תשובה נוספת עם מקור מספרי רבנו תכנים אתכם להגדלה פעם נוספת)

עליכם למלאות את התשבץ במלים המתאימות.

- באיזה יום טוב אמר רבנו שזה 'כל ענינו'?
- לאיזה עיר צוה רבנו לנסע על ראש השנה?
- ביצד נקרא ספרו של רבנו "לקוטי _____"?
- מצוה גדולה להיות ב _____ תמיד?
- על מה אמר רבנו שהוא מעלה עליונה מהכל?
- באיזה ספר מספר ספור חיו של רבנו?
- מה הזהיר רבנו שלא לעשות כלל?
- במה תוקעים בראש השנה?
- מהו ה'ראשי תבות' של חדש א"ב?
- אל מי נוסעים בראש השנה? אל _____
- וידע כל _____ כי אתה פעלתו
- ותשובה ותפלה _____
- שמו של רבנו _____
- להודות לה' ולזמר לשמך _____

5				2	1
					3
					4
				13	
			14		8
					12
					11
	6				10
				9	
					7

הזוכה לחדש אב - יפרסם בחדש הבא והפרס ישלח לביתו עד ד"ה אלול בע"ה

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד לתאריך א' אב בלבד, לפקס המערכת: 077-318-37-02 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד, יש לציין באפון ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים נכונה יגדל זכוי של 50 ש"ח ברשת חנייות ספרי "אור החיים"!

קורא את גיליונות "אבהקשה"?

פתחזק! נהנה! אבל החוברות עדיין
לא פגיעות לאזור הפגורים שלך?
אל תשאיך את האור לעצמך!!!

הידעת!

לא אחת,
גיליונות שנפתחו
לגפרי באקראי
גרמו לקירוב
נפשות לאורו
של הרבי,
ועוררו התקרבות
מחודשת אל
הקדושה.

« 10 גיליונות - 150 ₪
« 20 גיליונות - 200 ₪
« כל 10 גיליונות נוספים
בתשלום 50 ₪ נוספים

מהיום תוכל לקבל חבילת גיליונות
להפצה באזורך בתשלום ספלי עבור ההוצאות בלבד.
ניתן לצרף בשמחה חברים נוספים ויחדיו
להשתתף בהפצה החשובה כל כך.

אם גם אתה רוצה להאיר את העולם פנה אלינו עוד היום: 02-6237686 שלוחה 3